

Near East University

Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa KKTC

KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HALK BİLİMLERİ EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

GİRNE BÖLGESİ
(Akdeniz, Arapköy, Dağyolu, Tepebaşı)

HALK KÜLTÜRÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
FAHRİ ASVAROĞLU

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. HABİB DERZİNEVESİ

Lefkoşa - 2007

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Fahri Asvaroğlu'na ait "Halk Dili ve Edebiyatı" adlı çalışma, jürimiz tarafından Halk Bilimi Eğitimi Ana Bilim Dalına yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Orhan Çiftçi: .....

(Üye): Prof. Dr. Habib Derzinevesi: .....

(Üye): Yrd. Doç. Dr. Ömer Yaraşır: .....

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

...../...../2007

Doç. Dr. Cem Birol
Enstitü Müdürlüğü

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	6
GİRİŞ.....	7
AKDENİZ KÖYÜ.....	8
PEMBE HASAN SADRAZAM'IN HAYATI.....	9
Adlar, Lakaplar.....	10
Dualar, Beddualar.....	11
Yeminler.....	11
Selamlar.....	12
Çağrılar, Hitaplar.....	13
Satıcı Sözleri.....	13
Okşamalıklar.....	13
Övme, Yermeler.....	14
Nasihatlar.....	14
Atasözleri ve deyimler.....	15
Bilmeceler.....	16
Maniler.....	17
Bayamlar, Törenler, Kutlamalar.....	18
Dayanışma, Yardımlaşma ve Eğitim Kurumları.....	21
Doğum.....	22
Sünnet.....	25
Evlenme.....	26
Ölüm	32
Halk Hekimliği	37
Halk Veterinerliği	38
Halk Meteorolojisi	40
Halk Takvimi	41
Halk Hukuku	42
Halk Botaniği	44
Halk Zoolojisi	45

Halk Ekonomisi	46
Halk Sanatları ve Zanaatları	49
İnanışlar	52
ARAPKÖY.....	61
NİYAZİ AVCISOY'UN HAYATI.....	62
Adlar, Lakaplar.....	63
Dualar, Beddualar.....	64
Yeminler.....	64
Selamlar.....	64
Çağırnalar, Hitaplar.....	65
Satıcı Sözleri.....	66
Okşamalıklar.....	67
Övme ve Yermeler.....	67
Nasihatler.....	68
Argo Sözler.....	68
Atasözleri ve Deyimler.....	69
Bilmeceler.....	69
Masallar.....	70
Efsaneler.....	71
Fıkralar.....	72
Maniler.....	73
Halk Oyunları	74
Bayramlar, Törenler, Kutlamalar	77
Dayanışma, Yardımlaşma ve Eğitim Kurumları	80
Doğum	81
Sünnet	83
Evlenme	85
Ölüm	91
Halk Hekimliği	95
Halk Veterinerliği	97
Halk Meteorolojisi	99

Halk Takvimi	100
Halk Hukuku	102
Halk Zoolojisi	103
Halk Sanatları ve Zanaatları	104
İnanışlar.....	106
DAĞYOLU (FOTA).....	115
ÜLVIYE YEŞİLCİOVA'NIN HAYATI.....	116
Adlar, lakaplar.....	117
Dualar, Beddualar.....	118
Yeminler.....	118
Selamlar.....	119
Çağırnalar, Hitaplar.....	120
Satıcı Sözleri.....	121
Okşamalıklar.....	121
Övme ve Yermeler.....	121
Nasihatler.....	122
Argo Sözler.....	123
Atasözleri ve Deyimler.....	123
Bilmeceler.....	124
Masallar.....	124
Efsaneler.....	125
Fıkralar.....	126
Maniler.....	126
Halk Oyunları	128
Halk Tiyatrosu	130
Bayramlar, Törenler, Kutlamalar	131
Doğum	133
Sünnet..	136
Evlenme	138
Ölüm.....	144
Halk Hekimliği.....	148

Halk Veterinerliği.....	149
Halk Meteorolojis.....	151
Halk Takvimi.....	152
Halk Hukuku.....	153
Halk Botaniği.....	153
Halk Zoolojisi.....	155
Halk Sanatları ve Zanaatları.....	156
İnanışlar.....	158
TEPEBAŞI.....	169
AHMET AKBIYIKLI'NIN HAYATI.....	170
Adlar, Lakaplar.....	171
Dualar, Beddualar.....	172
Yeminler.....	173
Selamlar.....	173
Çağırnalar, Hitaplar.....	174
Satıcı Sözleri.....	175
Okşamalıklar.....	175
Övme ve Yermeler.....	176
Nasihatler.....	176
Argo Sözler.....	177
Atasözleri ve Deyimler.....	178
Ölçülü Sözler.....	178
Bilmeceler.....	179
Yanıltmacalar, Şaşırtmacalar.....	180
Yakıştırmalar.....	180
Masallar.....	180
Efsaneler.....	181
Halk Hikayeleri.....	181
Fıkralar.....	182
Maniler.....	182

Halk Oyunları.....	184
Halk Tiyatrosu.....	184
Oyun, Eğlence, Spor.....	185
Bayramlar, Törenler, Kutlamalar.....	188
Dayanışma, Yardımlaşma.....	192
Doğum.....	194
Sünnet.....	197
Evlenme.....	199
Ölümle	205
Halk Hekimliği.....	209
Halk Veterinerliği.....	211
Halk Meteorolojisi.....	212
Halk Takvimi.....	213
Halk Hukuku.....	214
Halk Botanığı.....	215
Halk Zoolojisi.....	216
Halk Ekonomisi	217
Halk Sanatları ve Zanaatları.....	220
İnanışlar.....	222
Sonuç.....	232
Sözlük.....	234
Ek (Fotoğraflar).....	238

ÖNSÖZ

Tezimin konusu Tepebaşı, Akdeniz, Dağyolu ve Arapköy'deki gelenek, görenek, örf, âdet, sözel ve görsel değerlerdir. Görsel ve sözel değerler sözü ile anlatılmak istenen araştırma yapılan köylerdeki tüm yaşam tarzları ve âdetleri, gelenekleri, yaşadıkları yerler, edebi eserler ve tarihi binalardır.

Köylerle ilgili bilgileri, kişilerin ağzından nasıl almışsam o şekilde aktarmaya çalıştım. Amacım halkın ne kadar samimi, saf olduğunu ve ağız özelliklerini gösterebilmektir.

Kıbrıs küçük bir yer olduğu için adadaki yaşam şekli birbirine benzemektedir. Güneyden göçmen olan köylerde Rumca'yı bilenlerin sayısının daha fazla olduğunu gözlemledim.

Tez çalışmama başlayıp araştırmaya başlayınca bu köyler hakkında pek çok şey öğrendim. Bazen hayret etsem bile, hayatın gerçekleri olmaları merakımı daha da artırdı.

Türkiye'de söylenen atasözlerinin bizde bazen birkaç harfi, bazen de birkaç kelimesini değiştirilip söylendiğini öğrendim. Bu da Kıbrıs Türkü'nün bir kez daha Anadolu'dan geldiğini göstermektedir. Gelen halkın coğrafi nedenlerin etkisiyle kültürel değerlerinin değiştiğini görmekteyiz. Örneğin Kıbrıs ağzında 'Üzüm üzüme baka baka gararır', İstanbul ağzında ise 'Üzüm üzüme baka baka kararır' atasözlerinde k<g değişikliği olduğu görülmektedir.

Çalışmamızda halk dili ve edebiyatıyla ilgili pek çok şey bulacağımıza inanıyorum. İki yıla yakın bir süre tez danışmanımla birlikte ciddi bir araştırma yaptık. Araştırmalarımız sırasında yaşlılar bizimle bir saatten fazla konuşmadı. Bazen canları sıkıldı, bazen yoruldular. Onların konuşmak istememesi beni bezdirse de hocamın sayesinde yılmadım ve araştırmama dört elle sarıldım.

Bu konuyu yapmamdaki amaç köylerin biz insanlar gibi kimliğini hazırlamaktı.

Tezimi okumaya başlayınca bu köyleri daha da çok merak edip, gidip görmek isteyeceğinizden eminim. İyi okumalar.

GİRİŞ

Çalışmanın İçeriği

Bu çalışmaya başlarken bölgedeki halkın dilinin, hayatının nasıl olduğunu bildiğimi sanıyordum. Araştırdıkça bildiklerimin yüzeysel olduğunu anladım. Sorularımın cevaplarını aldıkça bir şey bilmediğimi gördüm.

Çalışmamda elimden geldiği kadar halkın dilini, edebiyatını, yaşam şeklini, gelenek ve göreneklerini ortaya çıkarmaya uğraştım. Köyleri daha iyi tanımak için çalışmamda onlarla ilgili fotoğraflara da yer verdim. Köylerdeki mimari yapıların, tarihi eserlerin fotoğraflarını çekerken zorluklarla karşılaştım. Ama çalışmam yavaş yavaş ortaya çıkınca hepsini de unuttuğumu söyleyebilirim. Bu fotoğrafları görünce merakınız daha da artacaktır. Bundan eminim.

Araştırmamı yaparken biraz Rumca da öğrendim.

Kültürel değerlerimizi belgelerle kalıcılaştırıp gelecek nesillere aktarmak için elimden geleni yaptığıma inanmaktayım.

Çalışmam boyunca emeklerini esirgemeyen Yakın Doğu Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Habib Derzinevesi'ne çok teşekkür ederim.

Yardımlarından dolayı Sertuğ Serengil'e ve Ayşe Alptürk'e teşekkür ederim.

Okumaya başlayınca halkın dilini aynen yansıtmaya çalıştığımı göreceksiniz. Yazılanları okurken kendinizi o köylerde yaşayan biri gibi hissedeceğinizi düşünüyorum. Bu köyleri ve tarihi yerlerini görmemişseniz mutlaka görün.

Fahri ASVAROĞLU

AKDENİZ KÖYÜ (AYRİNİ)

Nüfus: 521 (2006 Nüfus sayımı -Girne Seçim Merkezi)

Girne'ye otuz kilometre uzaklıkta olan Akdeniz Köyü'nün eski adı Ayrini'dir. Akdeniz adını kıyısı olduğu denizin adından almaktadır. Doğusunda Sadrazam Köy, batısında Kalkanlı, güneyinde Tepebaşı ve kuzey sınırında ise deniz bulunmaktadır. Deniz kenarında ormanlık bir alanda olan Akdeniz Köyü çok güzeldir. Temiz havası, kırmızı toprağı, yüzyıllık çamları ile insanın başını döndürmektedir. Buradaki halk hiç göçmen olmadı ve köyün tamamı Türkler'den oluşmaktadır. 1963'ten önce köyde Rumlar da yaşamaktaydı. Eskiden köy halkının çoğu tarımla uğraşmaktaydı. Akdeniz Köyü dendiğinde herkesin akılına suyun altına koyarkenden çatlayan kan kırmızı karpuzlar gelmektedir. Fakat şimdilerde su azlığı, üreticinin masrafının çok oluşu halkı tarımdan vazgeçme noktasına getirmiştir. Köydeki çocuklar ilköğretimlerini Tepebaşı İlkokulu'nda, ortaöğretimlerini Güzelyurt'taki Şehit Turgut Ortaokulu'nda ve Kurtuluş Lisesi'nde sürdürmektedir.

PEMBE HASAN SADRAZAM

Doğum Yeri: Akdeniz (Ayrini) - Girne

Doğum Yılı: 1926-

Derleme Tarihi: 05 - 12 - 2006

Pembe Hasan Sadrazam, seksen yaşında, orta boylu, başı bağlı sevimli bir teyzedir. Konuşunca ağzından bal damlayan Pembe Teyze'yi dinlemekten hiç usanmazsınız. Temizliğe çok önem verdiği için sürekli hasta oluyor. Çünkü her gün ev temizliği, çiçek bakımı, bahçe temizliği derken soğuk alıp hastalanıyor. Her gün bir avuç hap içmesine rağmen yaptığı işleri biraz olsun azaltmıyor. İki erkek, bir kızı vardır. Oğulları üniversite okuduğu için çok mutludur. Eşiyle birlikte yaşayan Pembe Teyze eşine çok düşkündür. Kendi dönemlerinde evliliklerin görücülük usulüyle olduğunu ancak onların anlaşarak evlendiğini de bize söylüyor.

1-) Adlar, lâkaplar:

1-1) Yeni doğan bebeklere hangi adlar veriliyor?

Ata adı gollardı. Yengi isim gomazlardı. Hasan, Ayşe, Fatma gibi isimler gollardı.

1-2) Ad bebeğe verilirken ne gibi törenler, uygulamalar yapılıyor?

Çocuk doğduktan sonra Hoca Efendi gelir çocuğun adı verilmeden önce üç defa gulağına ezan okurdu.

1-3) Yörede yaşayan kişilere ne gibi lâkablar veriliyor? Sebepleri?

Ahmet Battışori: Dedelerine zamanında öyle dellerdi. Evlatlarına ve torunlarına bu lâkab miras olarak galdı.

Hasan Durulli: Durulli tepe demektir. Oturdugları ev tepede olduğu için adamın lâkabı durulli oldu.

İbrahim Boza: Adam gupguru bir deri bir kemiğ idi. Ama bir oturmada bir goyunu verdi. Onun için ona Boza dellerdi.

Garabiber: Adam çok esmer olduğu için ona garabiber dellerdi.

1-4) Hayvanlara ne gibi adlar veriliyor? Sebepleri?

Çok sevdiği insanların adlarını hayvanlara gollardı. Gomuşumuz gızının adını ineğine goduydu. İneğe Cemile diye çağırırdı.

1-5) Köy, dağ, ova gibi yerlere verilen adlar nelerdir? Sebepleri?

Köyümüz denizin yanında olduğu için yetmiş dörtten sonra köye gelen asgerler tarafınan Akdeniz ismi gondı.

Goççino Prommo: Kırmızı toprak ve tepelik bir bölge olduğu için o bölgeye bu ismi godular.

Gattiveri: Dağlığdı da öyle dediler.

Filliça: O bölge çok sulugdu. Onun için bu ismi goydular.

Boyalar: Bu bölge bostan yeri ydi ve gıbgırmızı garpuzlar olurdu. Onun için boyalar dediler.

Yallura: Bizde mavi gözlü insanlara Yallura delerdi.

1-6) İşyerlerine nasıl adlar verilmektedir?

Ali Dayı'nın Gavesi: Gavenin sahibinin adı Ali olduğu için ismini öyle godular.

Darro'nun Gavesi: Gave sahibinin soyadı Darro olduğu için öyle isim godular.

2-) Dualar, Beddualar:

2-1) Halk iyi dileklerini belirtirken hangi sözleri kullanıyor?

Allah'ım hayırlı şanslar, hayırlı talihler versin derdik.

Allah sizi en iyi yere nasip edsin.

2-2) Dualar, dilekler hangi olaylardan sonra söylenir?

Biri dursa evlenemedig ben da derdim gene “ Eyi şanslar Allah eyi talih versin sana” derdim.

2-3) Beddua olarak hangi sözler kullanılıyor?

Allah gendine bir hastalık versin da gurtulmasın illahim.

2-4) Hangi olaylardan sonra beddua ediliyor?

Bana fenalık edenlere, canımı yakanlara bedua ederdim.

3-) Yeminler:

3-1) Hangi olaylardan sonra ne gibi yeminler edilmektedir?

Biri benim canımı sıkarsa ve canım yanar yemin ederdim ki ona bir daha konuşmayacam. “Vallahi billahi ben ona bir daha konuşmam”.

3-2) En kuvvetli ve zayıf yeminler hangileridir?

Yemin yemindir, yeminin zayıfı guvetlisi olmaz. Biz böyle gördük, böyle biliriz.

3-3) Yemin edilen söz tutlmazsa ne yapılır?

Yemini edersan da dutman. Ya üç gün oruç dutacan, ya başından para çevirip atacan, ya da üç fakiri yedirecen.

4-) Selamlar:

4-1) Selam sözleri nelerdir?

Selam aleyküm. Hayırlı günler.

4-2) Bu selamlar ne zaman ve kimlere söylenir?

Bu selamlar sabahıla akşam arasında yolda garşılaşdığımız gişilere söylenir?

4-3) Kadınlar kendi aralarında ve erkeklerle nasıl selamlaşırlar?

Gadınlarla yolda bile garşılaşsak selamlaşır, hatta durur iki lakırdı da ederik. Ama erkeklerinan eğer tanıdık ya da ayleden biriysa elimizi galdırarag selam verirdig. Gonuşmamaya diggad ederig, ayıp dutallardı.

4-4) Erkekler kendi aralarında ve kadınlarla nasıl selamlaşırlar?

Erkekler gendi aralarında lâkablarını söyleyereg da selamlaşıllardı. “Selam Goççino” gibi. Kadınlarla ise ellerini galdırarag selamlaşıllardı.

4-5) Selamın mesleklere göre çeşitleri nelerdir?

Genelde adamın yaptığı işin adı söylenereg selamlanırdı. Ya da adam işinde usta ise usta diye selamlanırdı. Selam dülger, selam çoban, selam usta gibi.

5-) Çağrılar, Hitaplar:

5-1) İnsanlar hangi söz ve hareketlerle çağrılıyorlar?

Genelde isimleriyle çağrılırdı. Ama lâkabıyla çağrılanlar da vardı. Çağıracağı insan yiğeniysa “ Bak be yeğen da sana bi şey söyleycem” derdiler.

5-2) Hayvanlar hangi söz ve hareketlerle çağrılıyor?

Ovada davar beklerken, davarı toplamak istersek “piu” diye bağırdık ve davar anında toplanırdı.

Davarın yanında giden köpek vardı. Ona hade “Gara oğlan dön” derdik hemen davarı döndürürdü.

5-3) Akrabalar arasında hitap sözleri nasıldır?

Nasılsın dünür, buyur dünür, nasılsın yiğenim derdig. Gocamıza ve ayledeki yakın erkeklere da ‘efendi’ derdig.

6-) Satıcı Sözleri:

6-1) Pazaryeri satıcıları mallarını satabilmek için hangi sözleri söylerler?

“Buyurun harnıp yarım şilin gel “ dellerdi.

6-2) Dükkânlara hangi sözler asılmaktadır?

“Allah gözden, nazardan saklasın” , “Allah ziyade etsin”, “Bereket versin”.

7-) Okşamalıklar:

7-1) İnsanlar çocuk severken hangi sözleri kullanırlar?

Canım benim, gülüm benim, Allah’ım bağışlasın bana oğlumu.

7-2) İnsanlar hayvanları severken hangi sözleri kullanırlar?

Aynı çocuk gibi severdig. Hele yeni doğduğunda siyah bir guzucuk olursa “Aman arabcığım” ya da sarı bir guzucug doğarsa “Sarı gızım be da ne güzelcikdir” derdig.

8-) Övme ve Yermeler:

8-1) İnsanlar birbirini hangi sözlerle övmekte ve yermektedir?

Bir gızı bir erkeğe isteyceysalar da soruşturullar. “ Uuu aman çok eyidir da eyilerin eyisidir, tamamdır gıccağız” derdim.

Bir gızı biri keseceysa da kötüleyeceğdi “ Amman sakın bu gızı alma da ayarsızdıllar bunlar” dellerdi. Ama hep yalan söyledilerdi. Çünkü o gızın evlenmesini isdemezlerdi.

8-2) İnsanlar hayvanları hangi sözlerle övmekte ve yermektedir?

Ben hayvanımı satacağımda çok metederdim, eyi fiyata gitsin diye. “Benim bu hayvancığazım çok sütlüdür. Al bu hayvanı pişman olmaycan, üstünden da bana dua edecen” derdim.

Biz gendimiz hayvan satın alacak olursag da fiyatı düşürmek için hayvanı kötülerdig. “Aman bunun derisi ne, gerisi ne, bundan ne olacak, hayırın bi şeye benzemez zaten düşo fiyatı biraz da anlaşılm”derdim.

9-) Nasihatler:

9-1) Nasihat amacıyla büyüklerce hangi sözler söylenmektedir?

Hayurduam seninla olsun dayıma akıllı ol gızım, oğlancıkları gördüğünde başınızı yere sokun da hakınızda biri fena bi şey demesin.

9-2) Nasihat kimlere verilmektedir?

Herkese verilir. Çocuklarımıza da, tanıdıklarımıza da yabancılara da herkese gördüğümüzde nasihat ederim. Ben oğullarıma “Annem Türk gızı alın da isdersa fellah olsun” derdim. Allah’a şükür dinlediler beni da birer dane Türk gızı aldılar.

9-3) Nasihatı tutma veya tutmama durumlarında neler yapılmaktadır?

Nasihat dutulursa “Aferin evladım, gördün demek doğrusu buyudu. Büyüklerini daima dinlersan doğru yolu bulun” dellerdi. Eğer verilen nasihatlar boşa gidersa da o bildiği havayı çalar. O zaman “Gitsin ne hali varsa görsün” dellerdi.

9-4) Kimlerin nasihatı etkili olmaktadır?

Yaşlıların, büyüklerin sözleri dinlenirdi. Onların yaşadıklarından ders alıllar. Onların anlatıklarından ve söylediklerinden nasihat alıllardı.

10-) Atasözleri ve Deyimler:

10-1) Yörede kullanılan atasözleri nelerdir?

Sakla samanı gelir zamanı.

Ak akçe gara gün içindir.

Eşeğe binmeden ayaklarını sallama.

Dereyi görmeden paçaları çekme.

10-2) Kimlerden nasıl öğrenilmektedir?

Nene, dedelerimizden öğrendig.

11-) Bilmeceler:

11-1) Ne zaman, nerede, kimler tarafından sorulup cevaplandırılırdı?

Esgiden bizim eğlencemiz bilmecelerdi. Geceleri nenelerimiz, yaşlı golu komşu ve çocuklar vakit geçirmek için her gece birinin evinde toplanırdı. Burada yaşlılar bilmece sorar orda olanlarda bulmaya çalışırdı. Kim cevabı bulursa onu alkışlardılar. Erkekler da gavede ya da köy meydanında toplanırdı. Bu toplanmalarda onlarda birbirlerine sorarlar cevaplallardı.

11-2) Hangi bilmeceler sorulmaktadır?

Yer altında gelin gezer? Su.

Mavi atlas,

Arşın yetmez,

İyne badmaz,

Terzi biçmez? Gökyüzü.

Fini fini fincan,

İçi dolu mercan? Nar.

Duvar ardı bileği,

Tağ taş eder yüreği? Fırsız.

11-3) Bilmeceyi doğru cevaplandıranlara mükâfat, yanlış cevaplandıranlara ceza veriliyor mu?

Gendi aramızda vardı. Bilmeceyi doğru cevaplandıranlara evde az bulunan, her zaman bulunmayan yemiş, gollifa, helva gibi şeyler verillerdi. Bilmeceleri bilemeyenler ise ceza olarak büyüklerin isdediklerini hep onlar yapardı. Su isdersalar su getirir, çay isdersalar çay yapar, gawe yapar ağırlardı. Bizim da cezamız buyudu. Bunlar yapmamak için özellikle gençler bilmeceleri bilmek için büyük çaba harcardı.

11-4) Bilmece sorma eğlence olarak mı kabul edilmektedir?

Eya zaten doğru dürüs eğlencemiz yoğudu. Bilmece bizim en iyi eğlencemizdi.

12-) Maniler:

12-1) Maniler ne zaman, nerede, kimler tarafından, hangi amaçlarla söylenmektedir?

Mani bilen herkes söylerdi. Ben yalnız galdığımda da sevdalandığım zamanlar söylerdim.

12-2) Türkü şeklinde mi söylenir, şiir okur gibi mi okunuyor?

Şiir gibi söylerdig.

12-3) Yörede söylenen maniler hangileridir?

Ayrini yolu tezerek

Mehmet'im gelir gezereg

Gel Mehmet'im sarılalım

Annen baban çatlasın.

Basdım çıgdım fırınına

Bagdım Yorgoz'un yoluna

Bagdım Mehmed'im gelirsa

Çifde gurban yoluna.

Demirleri uladım

Denizleri aşdım

Senin elinden dudup

Yanıma goşdurddum..

12-4) Maniler kimlerden, nasıl öğreniliyor? Anında mani söyleyenler var mı? Esgiden herkes söylerdi ama esas biz yaşlılardan öğrenirdig. Nenelemiz, deyzelerimizden öğrenirdig. Uyduranlar vardı. İçimizden geldiğinde biz da uydururdug.

13-) Bayramlar, Törenler, Kutlamalarla İlgili Sorular:

13-1) Dini bayramlar hangileridir?

Ramazan Bayramı ve Gurban Bayramı dini bayramlarımızdır.

13-2) Bu bayramların hangi sebeplerle yapıldığına inanılmaktadır?

Dinimiz öyle buyurmaktadır onun için yaparig.

13-3) Dini bayramlar öncesi ne gibi hazırlıklar yapılmaktadır?

Bayramdan önce kökten ev temizliği yapılır, misafirlere ağırılanacak ekmeg gadayıfı, kafes, simid dadlısı gibi şeyller hazırlardig. Yakın aylemize ise yemeg yapar yedirirdig. Çocuklara verilecek yemişler önceden hazırlanırdı. Yakın aylenin çocuklarına para veririg. Onları önceden kimlere vereceğimizi hesaplar ona göre para ayırırdig.

13-4) Bayram namazıyla ilgili gelenekler, inanışlar nelerdir?

Bütün köylü bayram namazına giderdi. Sabah erkenden herkes gakar erkekler abdesdini alarag doğru camiye goşardı. Camiden sonra mezarlığa gidilir orada yatan aylenin ölülerine dua okunur. Mezarlıgdan çıkarkan orada tüm ölülere bir dua okunur sonra mezarlıkdan çıkılır. Bundan sonra da bayramlaşmalar başlar.

13-5) Bayramlaşma nasıl yapılmaktadır?

Bizden büyük olanların ellerini öper gutlarıg. Bizden küçükler da bizim elimizi öpereg bayramımızı kutlallar.

13-6) Bayramlaşmada neler ikram edilmekte, neler verilmektedir?

Elimizi öpmeye gelen çocuklara bayram yemişi veririg. Misafirlerimize yaptığımız dadlılardan veririg. Bayramda ekmeg gadayıfı, simit dadlısı, börek, çörek, ceviz macunu, turşu macunu gibi şeyler ağırlarig.

13-7) Kurban nasıl kesilir?

Camiden çıkarkandan gurbanı keserdig. Yere yatırarak üç defa duasını okurdug, sonra keserdig. “Allahu ekber, Allahu ekber la ilahe illallahu ekber Allah’u ekber ve lillahi ilham” bunu üç defa tekrarlayarak gurbanı keserdig.

13-8) Kimler kurban kesebilir?

Bu iş inanç işidir. İnsanın gurban kesebilmesi için önce inanması lazım. Sonra hali vagdi yerinde olması lazım. Yani varlıklı olan ve inanan herkes kesebilir.

13-9) Kurban eti nasıl dağıtılır?

En az yedi eve verileceg şekilde gurban etini dağıdırıg. Biz gurbanı parçaladıgdan sonra ben lengerin içine gurban etlerini goyarag ihtiyacı olan fakir fukaraya dağıdırım.

13-10) Mezarlık ziyareti nasıl yapılır?

Benim efendi bayram namazından çıkarkandan gelir beni alır ve heman mezarlığa giderik.

13-11) Uzakta bulunan dost ve akrabalarla nasıl bayramlaşılır?

Esgiden haberleşme çok zordu. Ya on beş gün önceden megdup yazardığ ya da önceden oralı birini görürsag selam yollar onun aracılığıyla bayramalarını gudladığımızı söylerdig.

13-12) Milli bayramlar hangileridir?

20 Temmuz, 23 Nisan, 19 Mayıs, 15 Kasım.

13-13) Milli bayramlarda halkın kutlaması nasıl olmaktadır?

Okullarda kutlamalar olur ve bütün köy halkı da bu kutlamalara katılır, orada kutlama yapar.

13-14) Kandil kaç adettir? Adları nelerdir?

İki adettir. Regaib ve Miraç Gandili, Mevlit Gandili.

13-15) Kandil gecelerinde uygulanan gelenekler nelerdir?

Dua edeller.

13-16) Mübarek (kutsal) aylar hangileridir? Bu aylarda neler yapılır, neler yapılmaz?

Recep, Ramazan, Şaban: Üç aylarda pazartesi ve perşembe günleri oruç dutallar.

13-17) Ramazan ayıyla ilgili gelenekler nelerdir?

Oruç dutulur. İftar vagdi gelincaya gadar yemekler hazırlanır. Vakid gelince sofraya oturulur. Dutduğumuz orucun gabul edilmesi için dua ederig. Orucu açarig. Bu ay fakir fukaraya yardım etmeye diggad ederig. Her Ramazan ben köydeki fakir fukaraya her gece yemeg götürürüm.

13-18) Ramazanda nelerin yapılması uygun bulunmaz?

Bu ayda kötü sayılacak hiç bir şeyin yapılması uygun değildir. Bu ay eylik ve yardım ayıdır. Biz böyle bilirig.

13-19) Ramazana özgü yiyecek ve içecekler nelerdir?

Orucu genelde ya zeytinila ya furmayla açarig sebadır deller. Çorba olarak tarana, mercimeg çorbalarını yaparig. Yemeg olarak ise her türlü yemeg yaparig. Badadez fırında, molohiya, kolokas, dolma, bamya, fasulya gibi yemekler yapılır. İçceg olarak meyva suyu içerig.

13-20) Askere giden gençler nasıl uğurlanmaktadır?

Güle güle deyereg yollardığ. Oğlancığın anası ve aylesi da hem asgere gideceği için sevinir hem ondan ayrılacakları için uzun uzun ağıllardı.

13-21) Askerden dönenleri nasıl karşılardı?

“Hoş geldin” deller. Aylesi ona çifte çifte yemeg yapardı.

13-22) Bir mesleğe girmeyele ilgili törenler nasıl yapılmaktadır?

Bütün ayle önceden anlaşırag birer çeşit yemeg yapallar. Bir yere toplanarag yeller içeller muhabet ederlerdi. Bizde kutlama böyle olurdu.

14-) Dayanışma, Yardımlaşma ve Eğitim Kurumlarıyla İlgili Sorular:

14-1) İmece nasıl ve niçin yapılır?

Esgiden para yoğdu. Herkes emeğiyle ötekine yardım ederdi. Beraber beton dökellerdi, ev örellerdi. Samanı bile bütün mahalle toplanır da içeri gordu.

14-2) İmecede neler yenilmektedir?

Badadez, pakla, böğrölce, el magarınası, mantı.

14-3) İmecede eğlence yapılyorsa nasıl eğlenilmektedir?

İş bitinca gendi gendilerine çalar oynallardı.

14-4) Zekât kimlere, nasıl verilmektedir?

Zekat fakirlere, babası ölü olanlara verilirdi.

14-5) Adakları kimlere nasıl vermektedirler?

Adakları fakir fukaraya, yetimlere, öksüzlere veririg. Adak olarak genelde biz koç keserig ve bunun etini dağıdırg. Bir da para adarsak para veririg.

14-6) Çeşme, köprü, cami, okul yapımı gibi hayır işleri kimler tarafından, hangi amaçlarla yapılmaktadır?

Oğullarım köyün okuluna üç sınıf yaptırdılar. Okulda eksiglig vardı. Onlara da çocuklar daha rahat ders yapsın diye yaptırdılar. Biz da köyün camisine avize verdig.

14-7) Komşuluk hakkı nedir?

Ölüm döşeginde bile gomşunun galbini gırmayacan. Ne verirsan gomşuna helal edecen.

14-8) Misafirlikle ilgili gelenekler nelerdir?

Eve gelen misafir daima ağırlanır. Ona evimizde ne varsa ağırlamaya çalışırır. Onlara dadlı gorug, macun ağırlarır. Uzagdan gelen bir misafirsa onu yemeğe da buyur eder yediriririg.

15-) Doğumla İlgili Sorular:

15-1) Çocuk sahibi olmak istemeyenler ne gibi uygulamalara baş vurmaktadır?

Tülümbe çiçeğini gaynadırdı ve suyunu içınca ganı açılırdı. Çocuğu düşürürdü.

15-2) Çocuğu olmasını istediği halde çocuk sahibi olamayanlar ne gibi uygulamalara baş vurmaktadır?

Bi şey bilmezlerdi, galıllardı çocuksuz. Gocagarı ilacı gollardı. Ebeler mezdekili yağ gollardı gadına alddan bazısı ölürdü.

15-3) Çocuğun cinsiyetini tayin için neler yapılmaktadır?

Yüzü çirkinleşirsa gızdır dellerdi çünkü anasının güzelliğini alır dellerdi.

15-4) Doğacak çocuğun erkek olması niçin istenir?

Ayle soyu devam etsin diye isterdi.

15-5) Doğumdan önce ne gibi hazırlıklar yapılır?

Esgi entariyi parçalar bez yapardı. Mersini döverdigi pudra yapardı. Çocuğun vücuduna, biçilen yerlerine goyardı.

15-6) Doğumu kimler yaptırmaktadır?

Ebeler doğurdurdu.

15-7) Doğum sırasında hangi araç ve gereçler kullanılmaktadır?

Bir gap içine yağ, sıcak su, esgi çarşaf, maşappa, pataniya.

15-8) Göbek kordonunun kesilmesiyle ilgili gelenekler nelerdir?

Ebe dua okudugdan sonra çocuğun göbeğini keserdi.

15-9) Doğumdan sonra çocuğun yıkanmasıyla ilgili gelenekler nelerdir?

İlk gün çocuğa kokmasın diye yağ hem duz gollardı. Üçüncü gün da yıkallardı.

15-10) Çocuk ilk defa kimin gucağına verilir?

Doğarkandan çocuğu anne gucağına verillerdi.

15-11) Çocukları yaşamayan aileler çocuklarının yaşaması için hangi uygulamalara başvurur?

Dua okudulardı ama gene da Allah'ın işiydi. Yaşaycaysa yaşardı.

15-12) Lohusanın sütünün bol olması için ne yapılır?

Suvan, bulgur pilavı yedirirdig.

15-13) Doğan çocuklar için kurban kesilir mi? Mevrit okutulur mu?

Bazı zenginler gurban keserdi. Mevlidi da isteyenler çocuğun doğduğı gece okudurdu.

15-14) Çocuğa ne zaman ad verilmektedir? Kimler ad vermektedir?

Üçüncü gün gollardı. Aylemiz ya da çocuğun anne babası gordu.

15-15) Çocuk görmeye ne zaman, kimler gelir?

Lohusa on beşinci gün kakacağında bütün ayle gelirdi ve ebe anneyi yıkayınca mevlidler başlardı.

15-16) Lohusayla ilgili gelenekler nelerdir?

On beşinci gün ebe lohusaya gezdirirdi ve her odaya rengli boyayla üç nogda gollardı. Sonra lohusa çarpılmamak için tuvalete bir çivi atardı.

15-17) Çocuk görmeye ilgili gelenekler nelerdir?

Adetli kadınlar lohusa ve çocuk görmeye gidmez.

15-18) Çocuk ve anne ilk defa ne zaman sokağa çıkabilir?

Kırılanınca dışarı çıkallardı.

15-19) İlk sokağa çıkışta kimin evine giderdi?

Aylesine giderdi.

15-20) Al basmasına karşı lohusa ve çocuk için ne gibi tedbirler alınır?

Çocuk sarılık hastası olmasın diye beşiğinin başına sarı gırmızı yemeni asallardı.

15-21) Kırklama ne zaman, nasıl yapılır?

Kırkinci gün ebe kırk dane çakıl daşına, kırk yasin okurdu. Okudukdan sonra daşları suya atardı. Bu suyla gadını ve çocuğu yıkardı. Artık nere isdersa gidebilirdi.

15-22) Bir yıla kadar çocuğun beslenmesi nasıl yapılır?

Sütümüzden başka bi şey vermezdig. Altı aydan sonra anneler ne yeyceğsa çiğnerdi ve çocuğuna verirdi.

16-) Sünnetle İlgili Sorular:

16-1) Genellikle erkek çocuklar kaç yaşında ve hangi mevsimde sünnet edilmektedir?

Çocukları beş ila yedi yaşı arasında sünnet ederdi. Genelde yaz mevsiminde olurdu.

16-2) Sünnet hazırlıkları nelerdir?

Snnetlik kıyafet alırdı ocuğa. Yemek yapardı misafirlere ağırlamak için. Çocuğun yatacağı yatağa yeni çarşaf alır yatağa gorduğ.

16-3) ocuğun yatağı nasıl hazırlanır?

Demirden yatak vardı. Yatağın üstüne mavi örtü goyardı. Yatağın arkasına da bir halı asardı. Halının zerine da maşallah yazardı. Tren olacağı saat da çocuğu yatırırırdı ve gelen davetliler onu tebrig ederdi.

16-4) Sünnet çocuğunun kıyafeti nasıldır?

Çocuğa snedden sonra altdan beyaz don, atlet geydirilir. zerinden da ocuk rahat olsun diye beyaz uzun bir giyisi geyerdi. Başında da fese benzer bir sünnet şapkası vardı üzerinde da maşallah yazar.

16-5)Sünnet sırasında halk ne yapar?

Orada bulunan bir gadının eline bir oğlavı verilirdi. Kadın oğlavıyı devamlı ii avcunun içinde çevirirdi. Bunu yapınca ocuk acı duymaz dellerdi. Snnetcinin ocugdan kestiği eti bu oğlavılı gadiına veriller o da gmerdi.

16-6) Sünnete kimler çağrılır? ağrı nasıl yapılır?

Bütün ayleyi, golu gomsuyu, köylüyü davet ederdi. Kapı kapı gezer davet edeceğimiz gişilerin ellerine gl suyu döker öyle davet ederdi.

16-7) Sünnete gelenler ne gibi armağanlar getirir?

Herkes btcesine göre para verirdi. Kimisi bir lira, kimisi iki, kimisi .

16-8) Sünneti kimler yapmaktadır?

Şeherden şünetci gelirdi da o yapardı.

16-9) Sünnet yapılırken hangi araç ve gereçler kullanılmaktadır?

Uzdura, cilet, sünnet tozu, pamuk.

16-10) Sünnet töreni, düğünü nasıl yapılmaktadır?

Davul zurnayla çocuğu atın üstünde köyü gezdirillerdi. Sonra sünnetci keserdi. Ayleler da oynardı.

16-11) Sünnet sonrası gelenekleri nelerdir?

Sünnet düğünü yapıldıktan sonra yakın ayle toplanır. Sünnet olan çocuğun evinde yeller, içeller.

16-12) Sünnete mevlit okutuluyor mu?

Mevlid okullardı.

17-) Evlenmeyle İlgili Sorular:

17-1) Evlenilecek kız ve erkekte aranan özellikler nelerdir?

Gızlara ad güzelliğe bakallardı. Bir yatak bir döşek hepsini galdırır bir eşek, verillerdi gızı damada. Damadın ise bir evi olsun bakallardı. Evi oldu mu onun için çok büyük avntaj olurdu.

17-2) Evlenmemiş kız ve erkeklere ne ad verilir?

Gızlara evde galmış derig. Erkeklere ise yaşı geçmiş derig.

17-3) Evlenmemiş kız ve erkeklerin kismetlerini açmak için ne gibi uygulamalara başvurulmaktadır?

Hocaya gidellerdi. Büyü yabdırıllardı. Büyüde gişiyi Yedidalga denizine yollalardı. Bir şişe su alırdı ve yıkanırdı o suyla. Böylece kismetini açılırdı.

17-4) Gençler evlenme isteğini nasıl belli ederler?

Kapanırdı odaya marazlı marazlı galırdı. Ayle da annardı aşık olduğunu.

17-5) Evlenme çağının başlangıcı kız ve erkeklerde hangi yaştır?

Gızlar on iki, erkekler yirmi.

17-6) Kız arama nasıl yapılmaktadır?

Gollardı bir gişiyi aracı, sorardı gızın aylesine gabul edersa aracıyla oğlan tarafı Allah'ın emrine gızı isdemeye gideller.

17-7) Kızın beğenilmesi halinde kız isteme nasıl olmaktadır?

Gız idemeye aracı, anne, baba, hala, deyze, oğlan giderdi. Ama gızı onlara göstermezdiler. Gız tarafı ne zamanıysa misafirlere ondan ağırlallardı. Benim dünürçülüğümde guru incir veriydik. Gaynatam "Allah'ın emrine peygamberin gavli üzerine gızınız Pembe'yi oğluma isderim" dedi. Bizimkiler da "Verdim gitdi" dediler.

17-8) Söz kesimi nasıl yapılmaktadır?

Dünürçülüğe gittiklerinde gız aylesi olumlu cevap verirsaydı, iki taraf anlaşırdı ve yüzükleri alılırdı. Gızıla oğlana dakallardı ama gene birbirlerini görmezdiler. Herkesin annesi gendi evladına dakardı. Dünürçülük sırasında gız kapı deliğinden bakardı oğlana da görürdü, yakışıklı mı değil mi. Zavallı oğlan gızı gerdek gecesi görürdü. Bir defasında topal gızı oğlana verdiler da oğlan gerdek gecesi görürdü ama yapacak bi şey yoğudu geçindi gitti.

17-9) Kız kaçırma olayı hangi hallerde meydana gelmektedir? Bu olaylar nasıl çözümlenmektedir?

Gız tabi evde kapalıdır. Ama ikisinin da gönlü olduğu için oğlan gıza “Seni kaçıracam, hazır ol” derdi. İki gün sonra atla ya da eşegla kaçırırdı gızı. Belli bir süre sonra aylelerin da öfgesi geçinca aylelerinin ellerini öperler barışılırdı. Hemen düğün dernek işleri başlardı.

17-10) Nişan hazırlıkları nasıl yapılmaktadır?

Şimdiki gibi bizim zamanımızda nişan yogdu.

17-11) Kurban bayramında oğlan tarafı nişanlı kız evine kurban gönderir mi?

Gurban kesellersa gönderillerdi. Hediye olarak oğlan gıza bayramda bir elbiselik alırdı. Ama gene da gızı göremezdi.

17-12) Başlık ağırlık veriliyor mu? Miktarı nedir?

Gızın aylesi gızı verirken ne gadar para isdediğini oğlan tarafına söylerdi.

17-13) Kız kaçırma olaylarında başlık veriliyor mu?

Hayır gız gendi gaşdığı için hakları yokdur isdemeğe.

17-14) Başlık nasıl verilmektedir?

Düğün hazırlığında oğlanın babası dünürüne götürür verirdi.

17-15) Başlık dışında kız tarafına ne gibi armağanlar verilmektedir?

Altın varsa altın verirdi. İneği varsa inek verirdi. Yani herkes elinden gelenin en eyisini vermeye çalışırdı.

17-16) Geline ailesi tarafından ne gibi çehiz verilir?

Bir penevet, tahta çakılı yatak, gab gacak, iki dane toprak tencere, iki çingo tencere, bardak.

17-17) Çeyiz defteri, cüzdanı tutuluyor mu? Tutuluyorsa nasıl?

Vardı. Gızın babası gıza ne verirse deftere teker teker yazardı. Beş dönüm tarla, bir harnıp, beş zeytin gibi.

17-18) Çeyiz asma, gösterme geleneği var mı? Varsa nasıl yapılıyor?

Asmalar çeşit çeşitdi. Kimisi üçgen biçiminde asardı. Kimisi da bir ucundan duddururdu da asardı.

17-19) Düğüne davet nasıl yapılır?

Gülümduhanlık ellerinde üç gişi evleri gezerdi. Ev sahibinin eline gül suyunu dökellerdi ve “Fılan gün filan saat düğünümüz var buyurun” dellerdi.

17-20) Düğüne davet edilenler hediye olarak ne getirirlerdi?

Atlet, kilot, çorap, yüz peşgiri gibi şeyler getirirlerdi.

17-21) Düğün için yiyecek, giyecek olarak ne gibi hazırlıklar yapılmaktadır?

Bir hayvan bazlallardı. Badadezinan eti fırına gollar, bişirillerdi. Fasulya, pilav, herse yapallardı. Davettilere bunları yemeg olarak verillerdi. Gelin gelinlik alırdı. Damat varlıklıysa yeni bir takım alırdı. Yakın ayle ise maddi durumları eyiysa yeni elbise pantolon alıllardı. Değilsa en yeni gıyafetlerini giyelerdi.

17-22) Geline kına yakılıyor mu?

Evet.

17-23) Kına gecesi yapılıyorsa ne gibi gelenekleri vardır?

Gızlar gelinin etrafında şarkı söyleyereg dönellerdi. Elllerinde güçük güçük gırmızı gurdellalı beyaz mumlar vardı. Yedi defa döndükden sonra yaşlı biri çıkıp gelinin eline ve ayağına kına yakallardı. Sonra isdeyen selenin içindeki kınaya para goyardım.

17-24) Kına gecesi eğlenceleri nelerdir?

Erkekler kadınlar ayrı ayrı oynardı. Deblek çalalar, şarkı söylellerdi.

17-25) Güveye de kına yakılıyor mu?

Evet erkekler da gavede güveyin serçe barmacığına kına yakallardı.

17-26) Gelin hamamı nasıl yapılır?

Gadınlar gelin aylesinin evine toplanıllardı. Orada gelinin başını gırmızı çemberila örtellerdi. Gelinin etrafında dönereg testi oynadırdıg. Oyunun sonunda da tesdiyi gıradıg. Bunları yapıdıgdan sonra gelini oradaki hamama götürür yıkardıg.

17-27) Damat tıraşıyla ilgili gelenekler nelerdir?

Güveyiyi tıraş ederken etrafına toplanıllar şarkı söylellerdi. Damad da onlara para verirdi.

17-28) Kimler sağdıç olur? Sağdıçın görevleri nelerdir?

Enişdeleri sağdıç gollardı. Masrafı sağdıç öderdi. Düğünü hazırlardı.

17-29) Gelin, damat, sağdıç, kayınvalide, kayınpeder giyimleri düğünde nasıldır?

Gelin beyaz gelinlik, damat siyah pantolon, beyaz gömlek geyerdi. Sağdıç ya kahverengi ya siyah takım geyerdi. Goluna da gırmızı gurdella gordu. Kayın valide gayınpeder ne bulullarsa onu geyellerdi.

17-30) Gelin alma nasıl yapılır?

Başga köye ya da uzağa gelin gideceğsa ata bindirillerdi. Gelin önde arkada bir da gadın agraba davul zurna çalarag öbür köye götürüller. Eğer gelin gendi yaşadığı köye evlenecegsa camiden damadı alıllar. Yedi dane mumla ilahilerla, damadla yengesi gideler, gızın evine ve gızı ordan alıllardı.

17-31) Gelin güveyinin evine girerken neler yapılır?

Gelin eve gireceğinde gaynana kapıda durur. Gelin gelir ve gireceği kapının iç tarafına bal sürer hem gaynananın donuna bir defa sürer ki ballı börekli olsunlar diye. Damadı da evden içeri gorken köyün erkekleri onu yumruklayarak içeri gollar.

17-32) Düğünde ne gibi eğlenceler yapılmaktadır?

Gelin ve damat tebrig edilereg takılar takılır. Düğün sırasında oyunlar oynanır. Erkekler genelde sirto, halay gibi oyunlar oynallar. Kadınlar ise tesdi oyanadılar. Gelinin etrafında dönereg tesdiyi elden ele dolaşdırarag oynallar ve gelinin ya da damadın aylesinden olan bir kız tesdiyi gırar. Tesdinin içine yemiş ve bozug para gollar. Tesdi gırılınca oradaki çocuklar onlar toplar.

17-33) Düğünde neler yenilir içilir?

Eğer düğün sahibi varlığıysa da düğünü yemegli yapallar. O zaman goyun, koç gibi hayvanlar bazlanır. Badadezinan et fırınlarda bişirilir. Gazanlarınan pilav, salata yapılır. Tesdilerinan içecek alınır. Bizim zamanımızda şarap verillerdi. Düğün gecesi masalar gurulur, yeyecek içecekler hazırlanır gelen misafir oturarag yer içer ve eğlenir.

17-34) Düğünde geline neler armağan edilmektedir?

Damat tarafı ve gelin tarafı altın bilezik, yüzük, kolye gibi şeyler dakallar. Diğer gelen misafirler ise gücüne göre para dakallar.

17-35) Resmi nikâh, imam nikâhı nasıl yapılmaktadır?

O zaman resmi nikâh yogdu. Hoca nikâhı vardı. Damad iki şahid yanına alırdı ve gidip hocayı da alırdı, gızın evine gidellerdi. Evlenecek gız gendi odasının kapısının arkasında dururdu. Hoca gıza “Vekilin olayım, nikâhını gıyayım mı” derdi. Gız eved dursa oğlana da sorar nikâhı gıyardı.

17-36) Gerdege nasıl girilir? Gerdek öncesi ve sonrası gelenekler nelerdir?

Gelin mumlarla odaya gadar götürölüp içeri gonurdu. Gızın yengesi kapıyı çalar geline damat geldi derdi. Gelin kapıyı açar ve damadı içeri alırdı. Damad gızın önünde iki rekât namaz gılar ondan sonra gerdege girellerdi. Gelinin gızoğlan gız olduğunu ıspat edmeg için ertesi gün sabah sabah gaynanaya çarşaf verilirdi.

17-37) Düğünün ertesi günü ne yapılır?

Yeni geline köylü hediye alırdı. Kadınlar misafirliğe gelerek hediyelerini verirdi. Hediye olarak çorap, yemeni, tabak, çanak gibi şeyler alılırdı. Gız da gelen misafirlere gülümdanlıkla ellerine gül suyu dökerdi.

17-38) Akraba aileler arasındaki ilişki nasıldır?

Esgiden çok vasıta olmadığı için uzakda galanlarınan çok görüşülmezdi ama aynı köyde olanlarınan devamlı görüşülür muhabbet ederdig. Dünürlerinan ise esgiden haftada bir görüşülürdü.

17-39) Gelinin kocası ölürse ne yapılır?

Hiç gızın evlenmesine izin vermezlerdi. Çocuklarının başında hanım hanım otururdu galırdı.

17-40) Gelin ölürse ne yapılır?

Belli bir süre geçinca adam isdersa evlenirdi.

18-) Ölümle İlgili Sorular:

18-1) Ölümü düşündüren ön belirtiler nelerdir?

Eli ayağı dudmazsa, yattığı yerden gakamazsa, gendini bilir ama gımıldayamaz. O zaman anlar ki öleceg. Bazıları rüyasında elbiselerini topladığını görür. Eğer hasdaysa da bu rüyayı görür öleceğine yorumlar.

18-2) Ölecek kişi hasta ise ölüm belirtileri nelerdir?

Hasta insanın ayakları, yüzü şişersa öleceg demegdir.

18-3) Bir hastanın öleceğine kanaat getirilirse ne yapılır?

Çocuklarını çağırılırdı, yanına helalık alılırdı. Yani “Bana hakkını helal et” dellerdi.

18-4) Ölüm olayının hemen arkasından yapılan işler nelerdir?

Üsdünü çarşafı kapadılar. Çenesini hem da iki ayağının baş barmağını bağlalllar. Garnının ortasına siyah saplı bir bıçak gollar. Dua okuma bilenler başucunda dua okur.

18-5) Ölünün gözlerinin açık olması hakkındaki inanmalar nelerdir?

Gecikirse evlatlarından biri gelsin onu görmeden önce ölmezdi. Ya da birini özlersa da “Gelsin göreyim onu derdi” da o insan gelmeden ölürsa gözü açık galırdı. “Evladını son bir defa göremedi ya da filan gişiyi isdediydi da göremedi, ondan gözü açık gitti” deller.

18-6) Ölünün başı neden kibleye çevrilir?

Dinimizde öyle inanırır. Esgiden da şimdi da öyledir.

18-7) Sabahleyin ölen kimse ne zaman gömülür?

Öğle namazından sonra hemen gömülür.

18-8) Öğleyin ölen kimse ne zaman gömülür?

İkinci gömülür.

18-9) Akşam vakti ölen kimse ne zaman gömülür?

Ertesi gün öğle gömülür.

18-10) Ölü bir gün bekletilecek olursa nasıl bekletilir?

Yere baddaniya serellerdi. Üsdüne ölüyü gollar, beyaz çarşafı da üzerini örtüp ortasına da bıçağı gollardı. Sabaha gadar ayle yanında beklerdi.

18-11) Ölü gömülmeye nasıl hazırlanır? Yıkama, kefenleme işleriyle ilgili gelenekler nelerdir?

Hoca gelir ölüye dualar okurdu. Sonra ölüyü yıkar, kefenler ve tabuta yerleştirirereg camiye götürüller. Camide cenaze namazı gılınır. Bir çakıl daşına okullar, onu gazanın içindeki suya gollardı. Ölü gömüleceğinde da o daşı yanına

gollardı. Ölü yıkamak için içerisinde su gızdırılan kazanı işlem bitdigden sonra ters çeviriler, üzerine da bir daş gollar.

18-12) Ölüün yıkama suyundan artanı ne yapılır?

Hemen bulunduğu yere suyu dökeller.

18-13) Tabut nasıl yapılır? Üzerine ne örtülür?

Dülger tahdadan yapardı. Üzerine da yeşil çarşaf örtellerdi.

18-14) Cenaze namazı nasıl kılınır?

Cenaze namazını erkekler gılar. Kadınlar namaza girmez dışarıda bekler. Namaz bitinca mezarlığa doğru gideller.

18-15) Ölü mezarlığa nasıl taşınır?

Ölüyü tabutun içine godukdan sonra adamların omzunda daşınarag mezarlığa gadar gider.

18-16) Ölü mezara nasıl gömülür?

Gazılan çukura ölüün başı gıbleye gelecek şekilde yerleştirilir. Boydan boya ölüün üzerine uzun mertek goyallar, bu merteklerin arasına da mersin dalı sıkışdırıllar. Ondan sonra orda bulunan erkekler çukura toprak atmaya başlar ve çukur kapatılır. Gömme işlemi bitinca mezarın üzerine okunmuş su dökeller.

18-17) Gömülme işlemi sırasında ne gibi dini işlemler yapılır?

Ölü tabutla birliğde mezarlıgdaki daşın üzerine gonur, orada hoca okur. Mezarlıgdaki halka da sorar “Merhum sağlığında nasıl biriydi? Hep beraber eyiydi” cevabı verilir. Bunlar artık gömülmeden önceki son işlemlerdir.

18-18) Ölü yemeği veriliyorsa neler verilir?

Atlet mezardan gelene gadar gelinler evde badadez, et, fasulya bişiriller herkese dağıdıllardı.

18-19) Başsağlığı ziyaretleri nasıl yapılır?

Herkes ölünün evine gider orada olan ölünün aylesine “Başınız sağ olsun” dellerdi.

18-20) Ağıtcıların görevleri nelerdir?

Acıklı ve duygulu sözler söyleyerek herkesi ağlatmak.

18-21) Yas tutma geleneği var mı? Varsa nasıl uygulanmaktadır?

Aylesi yas dutardı. Baş sağlığına gelen gişileri hep ağlayarak karşılardı. Gelen gişiler ayleye “Başınız sağ olsun” deller. Onlar da “Dostlar sağ olsun” der.

18-22) Yas ne zaman kalkmaktadır? Yasın kalktığı nasıl belli edilmektedir?

Kırk günden sonra yas galkar. Ağlamalar azalır, gomuşlara gidilmeye başlanır, artık normal hayat olaylarından gomuşulmaya başlanır. O zaman anlarıg ki yas azalmıştır.

18-23) İlk bayramda yaslı ailenin durumu nasıl olur?

Onlar bu bayramı gutlamazlar çünkü acıları daha tazedir. Gelen misafiri karşıllar ama ağlayarak.

18-24) Mezar ilk defa ne zaman ziyaret edilmektedir?

Gömüldükden sonra üç gün üsd üsde gideler, okunmuş su dökeller mezara. Gütün ilk saatlarında güneş doğmadan mezara gidilir ve okunmuş su dökülür.

18-25) Başka hangi zamanlarda mezar ziyaret edilmektedir?

Arife günü ayleler gider mezara dua okur, çiçek gollar. Bayram sabahı da camiden çıkınca mezara ziyarete gideller dua okullar. Bir da gişinin ölüm yıl dönümünde onu mezarında ziyaret edeller.

18-26) Mevrit okutma geleneği var mıdır? Varsa nasıl uygulanmaktadır?

İlk üç gece mevrit okudullar. Mevlide lokumla şurup verillerdi.

18-27) Ölünün giydiği kıyafetler ne yapılır?

Eyi durumda olanları fakir fukaraya verillerdi. Çok esgimiş, yıpranmış olanları da toplallar bir torbaya gollardı ve gömellerdi.

18-28) Vasiyetle ilgili gelenekler nelerdir?

En büyük evladı mirasgecileri toplardı. Vasiyet neysa onu yapallardı. Para, mal ne varsa pay edellerdi.

18-29) Yörede ölümler mutlaka mezarlığa mı gömülmektedir?

Dayıma mezarlığa gömellerdi.

18-30) Mezarlıkta aynı ailenin fertleri yanyana mı gömülmektedir?

Yan yana gömülmezler, boş neresi varsa oracığa gömeller.

18-31) Mezarın iki ucuna neler dikilmektedir?

Bir daş baş ucuna, bir daş da ayak ucuna gollardı.

18-32) Mezar taşlarına neler yazılmaktadır?

Başından taraf olan daşın üsdüne da adı, baba adı, doğum tarihi ve ölüm tarihi yazallar ki mezarı belli olsun.

18-33) Mezarın herhangi bir yerine ağaç veya çiçek dikilir mi? Dikilirse sebebi?

Ağaçda ekeller çiçek da. Ekilen ağaç ve çiçekler orayı güzel gösderir. Ölünün ordaki güzellikleri gördüğüne ve huzur bulduğuna inanılır.

18-34) Mezarlıklarla ilgili inanmalar nelerdir?

Mezarlığın önünden geçerken mutlaka Fatiha Süresi okullar. Bunu hem ölümlerin ruhu için okullar hem da bir saygı olarak görüller.

18-35) Çocukluk çağında ölenler hakkındaki inanmalar nelerdir?

Ayle çocuğu ağlarkan onlara teselli verenler onun melek olduğunu ve anne babayı öbür dünyada garşılayacağını söyleller.

18-36) Ölümlerin adları geçtiğinde neler söylenmektedir?

Allah rahmet eylesim, canı nurda yatsın denir.

19-) Halk Hekimliğiyle İlgili Sorular:

19-1) Halk arasında hastalıkları tedavi eden kişilere hangi adlar verilmektedir?

Bizim buralarda kırık çıkık işlerine o zamanlarda bakan Yorgo isimli bir Urum'du.

19-2) Kırık ve çıkıkların tedavisi nasıl yapılmaktadır?

Çaya benzeyen hava civas denen bir ilaç vardı. Yağa gollardı, kızarırdı. Sürellerdi kırılan yere. Ayak gırıgsa iki tahtayla hem bezla ilac süreler ve sarallardı. Eyileşirdi.

19-3) Yara ve berelerin tedavisi nasıl yapılmaktadır?

Yaralara çam sakızını yağla ısıdıllardı ve gollardı. Urubayla da sarallardı.

19-4) Halkın ev içinde kendi kendine tedavisi nasıl olmaktadır?

Garın ağrısına, soğuk almaya nane çayı ederdig.

19-5) Ruh hastalıkları nasıl tedavi edilmektedir?

Okullar, üfürüllerdi. Genelde hocaya gideller, hoca onlara dualar okurdu.

19-6) Doktora ne zaman gidilmektedir? Hem doktorun verdiği ilaçları, hem de halk ilaçlarını kullanıyor mu?

Gençleri götürüllerdi. Yaşlıları pek dogdora götürmezlerdi. Ya gendi gendine eyleşirdi ya da ölürdü. Eğer dogdora giddiysa hasda olan onun verdiği ilaçları içerdi. Eğer gidmediysa hasdalığına göre halkın tavsiye ettiği ilaçları içerdi.

19-7) Hastaların beslenmesi nasıl yapılıyor?

Esgiden hasda olan herkese çorba yedirillerdi. Mercimek, bulgur, tarana çorbası yapallardı.

19-8) Dişi kimler çekmektedir?

Kerpedenila evdeki büyük çekerdi. Bu ya baba olurdu ya da abi. Bazen da kapıya bağlallar öyle sökellerdi.

19-9) Sökülmüş diş ne yapılıyor? Neden?

Biz sögdüğümüz diş evin damına atardığ. Böyüklerimiz bize dama atın da yerine başka diş çıgsın dellerdi.

20) Halk Veterinerliğiyle İlgili Sorular:

20-1) Halk arasında hayvan hastalıklarını tedavi eden kişilere hangi adlar verilmektedir?

Çobanlar birbirlerine yardım edereg eyileştirmeye çalışıyollardı. Ağzından köpük gelen ya da garnı şişen hayvana harnıp pegmezi içirillerdi. Bu pegmezi hayvana günde iki defa üç gün içirillerdi. Eyi olurdu.

20-2) Dini yollardan hayvan hastalıkları nasıl tedavi edilmektedir?

Okuma bilen adam okurdu hayvana Fatiha'yı eyi olsun diye. Herkes de inanç vardı. İnanıllardı okuyarag eyi olacağına.

20-3) Hayvanlardaki kırık ve çıkıklar nasıl tedavi edilmektedir?

Gavcarı ortadan ikiye bölerdig. Gırıgın iki tarafına yerleşdirir sarardığ. Bir ayda geçerdi.

20-4) Hayvanlardaki yaralar nasıl tedavi edilmektedir?

Trakdör yağı sürerdi. Benim koyunumun memesi kopduydu. Kırk gün sürdüm ona eyileşdi. Ama tabi meme olmadı orası kapandı düzeldi.

20-5) Hayvan doğumları nasıl yaptırılmaktadır?

Çobanlar doğurdurdu. Sıcak suyla ellerini yıkallardı. Sonra doğuracak koyuna yardım edmeg için yavruyu vavaş yavaş çekellerdi çıkarıllardı. Eğer ineg doğuracaysa da zorlanırdı. Köydeki erkekleri çağırıllardı. Bir on on beş gişi toplanır ipla çekellerdi çıkarıllardı.

20-6) Hangi hasdalıklarda hayvanın tedavisinden ümit kesilerek öldürülmektedir?

Hasda olan hayvanı sürüden ayırıllardı. Gollardı bir yere. Yanına da su hem harnıp ezmesi gollardı. Bazen hayvan eyi olur gakardı. Bazan da ölürdü. At, eşeg, katır gibi hayvanların da ayağı gırıldığında eyi olmazdı diye onu tüfegla vurullar öldürüllardı.

20-7) Hayvan hastalıkları hakkındaki inanışlar nelerdir?

Kokar ot yeyince hayvan hasda olur dellerdi. Bir da hayvan taze ekşiliyi yeyince hasda olur gaz eder deller.

20-8) Hasta hayvanların beslenmesi nasıl yapılmaktadır?

Hasda olan hayvana harnıp bedmezi yedirillardı.

20-9) Hayvan hastalıklarını tedavi edenler; nallama, kırkma işlerini de yapıyorlar mı?

Galliga nal dakardı. Onun işi oyudu. Kırkma işlemi için hususi kırgan getirillardı da kırgardı.

21-) Halk Meteorolojisiyle İlgili Sorular:

21-1) Tabiat olaylarının sebepleri nasıl açıklanmaktadır?

Allah'ın işi olduğunu söyleller ve öyle inanırlar.

21-2) Yörede en iyi kimler hava tahmini yapmaktadır?

Yaşlı çiftçiler vardır en iyi onlar yağmur yağıyıp yağmayacağını havaya göre bilirlir ve tahmin edeller.

21-3) Hangi amaçlarla hava tahmini yapılmaktadır?

Çiftçiler devamlı ekip biçdikleri için senenin bereketli mi, gurak mı olacağına çok önem veriller ve ona göre ekim yapalllar. Tahmin edellersa ki sene gurag gelecek o sene da çok tarla nadasa bırakıllar.

21-4) Bir yıllık hava tahminleri nasıl yapılmaktadır?

Eylül ayında Trodos Dağı'na bakar öyle garar verirdig. Dağın üstündeki bulutlara göre tahmin yapılırdı. Eğer dağın üstündeki bulutlar çoğusa ve dağa yakındır o sene iyi yağmur yağayacag demegdir.

21-5) İnsanların davranışlarına ve organlarındaki ağırlara göre nasıl hava tahmini yapılmaktadır?

Ayakları başlayınca sızılarsın "Uuu ayaklarım sızılar da galiba yağmur geliyor be insanlar" dellerdi.

21-6) Depremlerle ilgili tahminler nasıl yapılmaktadır?

İnsanların alışığ olduğundan daha fazla sıcag edinca galiba deprem olacag dellerdi.

21-7) Güneş ve ay tutulmasına karşı neler yapılmaktadır?

Teneke zil çalardığ. Dua okurdug. Bakardığ ki goyu verdi o zaman vaz geçerdig. Derdig ki dualarımız gabul oldu.

21-8) Yağmur yağdırma ile ilgili inanışlar nelerdir?

Yağmur yağmayınca hoca talebelerle beraber köylü da esgi mezarlığına giderdig ve dua ederdig. Ta gelelim köye yağmur yağardı.

22-) Halk Takvimiyle İlgili Sorular:

22-1) Bilinen adların dışında yıllara ve aylara ne gibi adlar verilmektedir?

Ocak - yennar, şubat – ferrar, mart – marti, Nisan – abni, mayıs – mey, haziran – brodoyun, temmuz – detderoyun, ağustos – agustos, eylül – sebdevri, ekim – ohdovri, kasım – inyovri, aralık – icevri.

22-2) Bir yıl kaç mevsim kabul edilmektedir?

Dört vevsim gabul edilir.

22-3) Aylarla, günlerle ilgili halk inanmaları nelerdir?

Kasım ayı çok verimsiz dutulur. Salı günü uğursuz sayılır. O gün yapacağın işde muhakkag bir aksilig olur. Salı günü çamaşır yıkanmaz. Pazartesi, perşembe günleri güzeldir. Cuma günü mubareg gündür, o gün mutlaka camiye gidereg cuma namazı gılınır.

22-4) Yılbaşı olarak hangi ay ve gün kabul edilmektedir? Yılbaşı için kutlama yapılıyor mu? Nasıl?

Biz bildig bileli otuz bir aralık akşamı gutlanır. O gece müzigler dinlenir. Yemeler içmeler yapılır. O güne özel gollifa yapardig. Buğdayı gaynadırdig, içine nar, guru üzüm, anason gordug. Gollifa yapar yerdig. Yemek olarak kebab, badadez, gaz bişirirdig. O zaman evde çok gaz hayvanı vardı. Özel günlerde ve yılbaşında onlardan bişirir yemeg yapardig.

22-5) Hangi saat türü kullanılmaktadır? Saat kullanılmıyorsa zaman ayarı nasıl yapılmaktadır?

Bizim evde bir duvar saaatı vardır. Ona bakarım, ama esgiden saat ne arardı. Benim babamı hatırlarım onlar güneşe göre hareket edellerdi. Onların saati güneşdi. Hatda esgiden işe gidenler güneş doğmadan gideller. Güneş batınca gelillerdi.

22-6) Kişilerin doğum tarihleri nerelere ve nasıl yazılmaktadır?

23-) Halk Hukukuyla İlgili Sorular:

23-1) Kimler arasında evlenme yasağı bulunmaktadır?

Urum'unan, İngiliz'inan Türk evlenemezdi. Öyle bi şey olacag olursa bıragmazdılar. Gızı ayleden uzagda olanın yanına gönderillerdi.

23-2) Tek eşle veya çok eşle evlenme geleneğinden hangisi kabul edilmektedir?

Esgiden iki dane alıllardı. Bizim dedelerimizin zamanında iki dane almak normaldi. O zaman imam nikâhı varıdı. Gıyallardı imam nikâhını alıllardı. Resmi nikâh çıkınca hem insanlar da bilgilendi artıg bir tane alıılar.

23-3) Akrabalar arası evlenme görülmekte midir? Akraba evlilikleri hakkında olumlu ve olumsuz inanışlar nelerdir?

Ohooo. Hala evladı, dayı evladı birbirlerini alıllardı. Sırf mal yabana gidmesin diye. Halk arasında eyi dudmazlardı yeğenlerin birbiriyle evlenmesini çünkü bilillerdi ki sakat çocuk doğurabililler diye.

23-4) Eşleri ölen çocuklu dullar için ne gibi gelenekler işlemektedir?

Gadın eğer çocuklu dul galdıysa oturduğu evde galır çocuklarına bakardı. Ölen eşinin tarafı ve gendi aylesi onlara yardım ederdi. Kadın başgasıyla evlenemezdi.

23-5) Erkek ve kız çocukların, eşlerin miras payları nasıl belirlenmektedir?

Erkek çocuklara iki pay verilerdi. Gız çocuğa veren ayle da vardı vermeyen da. Eğer gız evlada verecegsalar ona bir pay verilerdi. Gadına ise uygun görülen bir barça mal verilirdi.

23-6) Evlatlık alınmakta mıdır? Evlatlıklar öz çocukların haklarına sahip midir?

Çok fakirlik olduğu için zenginlerin yanına evlatlık verilerdi çocuklarını. Evlatlık alınan çocuklar hamamda yatırdı. Gendi evlatlarıynan evlatlık alınan çocuk arasında ayrımcılık yapallardı. Onları işçi gibi işlediller, mirasdan pay vermezlerdi.

23-7) İçgüveyi nasıl alınmaktadır? İçgüveyinin hakları nelerdir?

Fakirseydi da gaynatasının malı parası vardı onun yanına yerleşirdi. Canıla başıla işler uğraşır geçinirdi.

23-8) Medeni nikahsız eşler mirasdan nasıl faydalanmaktadır?

Hava alırdı çünkü resmi olarak bir şey talep edemezdi.

23-9) Köydeki anlaşmazlıklar mahkemeye gidilmeden nasıl çözümlenmektedir?

Akrabalar gavgga eden, tartışan gişilerin aralarını bulmaya çalışıllardı. Olmazsa köyde yaşça büyük saygı duyulan gişiler vardı. Araya onlar girer anlaşırmaya çalışıllardı.

23-10) Sınır tecavüzü olayı nasıl çözümlenmektedir?

İlkin gendi aralarında çözmeye çalışıllardı. Olmazsa polise gidellerdi. Polis de onları anlaşıramazsa mahkemeye gidilirdi. Biri bilereg veya bilmeyereg senin harnıp ağacındaki harnıbını toplarsa mal sahibi çıkınca geri verirdi.

23-11) Tarlaya bahçeye verilen zarar nasıl karşılanmaktadır?

Bizim zamanımızda köylerde desdeban vardı. Verilen zararı o tesbit eder bir migdar para zarar veren mal sahibine öderdi.

23-12) Kız kaçıırma olayları nasıl çözümlenmektedir?

Genelde ayle belli bir süre sonra öfgesi geçince onları affederdi. Gızınan oğlan da onların öfgesinin geçdiğini öğrenince ana babalarının ellerini öper barışıldardı.

24-) Halk Botaniğiyle İlgili Sorular:

24-1) Halk kendiliğinden yetişen ağaç türünden bitkilere ne gibi adlar vermektedir?

Onlara biz piç ağaçcık derig.

24-2) Otların çeşitleri nelerdir?

Similluyu, labsana, gömeç, gara tiken, guş gonmaz, gadın gasığı, lahanudya, hosdez.

24-3) Çiçeklerin çeşitleri nelerdir?

Lale, gül, feslikan, lazmarin, gül damlası.

24-4) Sebzelerin çeşitleri nelerdir?

Salatalık, marul, kereviz, enginar, maydanoz, golyandro, dere nanesi.

24-5) Meyvelerin çeşitleri nelerdir?

Elma, yabani armut, alıç, harub.

24-6) Bitkilerin nasıl yaratıldığına inanılmaktadır?

Doğanın, bitkilerin yani her şeyin yaratıcısı Allah'dır.

24-7) Meyvelerin kerestelerinden nasıl yararlanılmaktadır?

Düven yapardığ. Boyundurug yapardığ öküzlere, tahta saban, çift değneği yapardığ.

24-8) Ormanların korunması konusunda halkın düşünceleri nelerdir?

Ahali ormanı sever ve gorurdu. Çünkü ormanın faydalarını bilillirdi. İhdiyaclarının bir bölümünü ormandan sağladıkları için ormanın ahali hayatında büyük önemi vardı.

24-9) Doğum sonrasında bebek adına ağaç dikme geleneği var mı?

Varlıklı insanlar dikerdi. Genelde meyve veren ağaç dikellerdi çocuğun adına. Zeytin, harnıp gibi ağaçlar.

25-)Halk Zoolojisiyle İlgili Sorular:

25-1) Yörede hangi hayvan türleri yetiştirilmektedir?

Bizim gençliğimizde şimdiye göre daha çok hayvan beslerdig. Goyun, keçi, deve, iğnek, eşek, at, gaz, alina, tavuk, yumurtaya tavuk oturdur bullicik çıkardığı.

25-2) Yöredeki yabani hayvanlara, kuşlara böceklerle ne gibi adlar verilmektedir?

Tilki, ova tavşanı, sağır ilan, gufi ilanı, gara ilan, gıgsi, garga, kartal, esgiden bizim çocukluk zamanımızda çok kartal vardı. Dağa tepeye atılan hayvan ölülerini yellerdi. Bazen köye eneller bullucikleri kapar, kaçallardı.

25-3) Evcil hayvanlar nasıl çoğaltılmaktadır?

Tavukları yumurta üsdüne oturdurduk yirmi iki günde çıkarırdı bullicig. Goyunların ise belli zamanlarda mandıraya gordug koçları onlar çifleşillerdi ve doğurullardı. Her zaman koç gomazdığ goyunların yanına ki goyun bir senede iki üç defa doğurup yıbranmasın diye.

25-4) Böceklerin, kuşların tabiatla ne gibi görevler yaptığına inanılmaktadır?

Birbirlerini öldürüller, yerler doğanın dengesini sağlallar. Kartallar, gargalar bahçelere zarar veren sıçanları yeller. Bazı guşlar ağacın meyvesini yer çekirdeğini da giddiği uzagda bir yere pisler. O tohum da oracıgda biter ağaç olur.

25-5) Hayvanların öldürülmeleri, öldürülmemeleri konusunda halk inanışları nelerdir?

Bir gişi kediyi öldürürse yedi sene nusubetliğini çeker. Göçmen guş olarak gelen gırlangıçları öldürmek ve yuvasını bozmak uğursuzluktur.

25-6) Sularda yaşayan hayvanlar hakkında neler bilinmektedir?

Deniz bereketlidir. Bir laf var sudan ne çıksa yeycen deller. Köyde erkekler denize gideler. Balık dutallar ve evlerine getirereg yeller. Bazıları da sandalıla balığa gider. Hem evlerine getiriller hem da satallar yani bir kazanç sağlallar.

26-) Halk Ekonomisiyle İlgili Sorular:

26-1) Yörede tarım yapılıyorsa hangi ürünler yetiştirilmektedir?

Arpa, buğday, nohut, havetta, vigo, karpuz, gavun, domadez, salatalıg, ıspanah, bakla, mercimeg, fasulya, börölce yetiştirirdig bahçalarda.

26-2) Bu ürünleri yetiştirmek için toprak nasıl hazırlanmaktadır?

Öküzlere saban bağlar tarlayı sürerdik. Sonra öküzlere sürgüyü bağlar tarlayı düzeldirdig. Tekrar sabanıla ciziler açar ekecegimiz sebzeleri ekerdig.

26-3) Tarla nasıl ekilmekte, sebze nasıl dikilmektedir?

Tarla sürüldüğden sonra arpa, buğday gibi şeyler ekeceğsak tohumu elimizinan saçar sonra üsdünden sürerdig. Eğer sebze ekeceğsak tarla sürülür, sürgüyla düzeldilir sonra sabanıla ciziler açılarag elimizinan da zebze tohumunu ya da fidanı sırayla dikerdig. Mercimeği zembil elimizde ekerdig. Domadezi da değneğila ekerdig.

26-4) Ekim ve dikim gelenekleri nelerdir?

Ekim ya da dikim olsun her şeyin bir zamanı vardır mutlaka, zamanında ekilmelidir. Önce ya da sonra olmaz. Ekilen sebzenin cinsine göre mevsimi vardır. O belli aylarda ekilir. Arpanın gene zamanı var. Buğday arpadan daha sonra ekilir.

26-5) Ürünlerin yetiştirilmesi sırasında ne gibi işlemler yapılmaktadır?

Biz evleğila suvarırdıg. Egmeden önce tarlaya hayvan fişkısı gordug ki tarla guvatlı olsun. Ekilen mahsül da güzel beslensin diye.

26-6) Ürünlerin olgunlaştığı nasıl anlaşılmaktadır?

Gızarınca ya da belli büyüklüğe gelince anlardıg oldu. O zaman keserdig.

26-7) Ürünlerin hasatı nasıl yapılmaktadır?

Gadınlar toplanır hep beraber toplallardı.

26-8) Ürünler nasıl korunmaktadır?

Hiç ilaç yogdu o zaman. Gırağıdan korunsun diye bahçalara lasdig yakardıg.

26-9) Ürünlerin ekimi, dikimi, yetiştirilmesi, hasatı ve harman zamanında ne gibi araç ve gereçler kullanılmaktadır?

Saban, sürgü, düven, tırmık, galbur, elek, güver.

26-10) Tahıllar değirmene nasıl hazırlanır?

Buğdayı temizler, yıkar, gurudur sonra eşeğe yükler değirmene götürürdüg.

26-11) Köy değirmenlerinin yapısı, özellikleri nelerdir?

Un değirmeninde iki ucu kertikli daş vardı da dönerdi. İki daşın arasına kadınlar buğdayı gordu, mercimeği gordu da öğüdüdü.

26-12) Tarımda kullanılan taşıma araçları nelerdir?

El arabası, öküz arabası, eşek arabası, eşek, katır gullanırdıg.

26-13) Tarımda daha iyi verim almak için başvuru olan yollar nelerdir?

Tarlaya hayvan fişkısı goyardıg. Fidanların köklerine da goyun fişkısı gordug.

26-14) Sebze ve meyveler kışa nasıl saklanmaktadır?

Narı bağlardıg ipla da duvara asardıg. Sarımsak hem biberi da asardıg. Ekşi, badadez, soğanı samanın içine gömer öyle saklardıg.

26-15) Kışın hayvanların beslenme ve bakımları nasıl yapılmaktadır?

Kışın hayvanlar çok dışarı çıkmazdı. Mandırada galıllardı. Eve goduğumuz arpa, buğday, samanı yedirirdig.

26-16) Hayvanlara hangi işaretler konulmaktadır? Anlamları nelerdir?

Satılacak hayvanları boyaynan işaretlerdig ki garışmasın.

26-17) Hayvanların üretilmesi nasıl yapılmaktadır?

Hayvanları çifleştirereg çoğaldır beslerdig.

26-18) Hayvanların nallanması, kırılması, yıkanması gibi işlemler hangi amaçlarla nasıl yapılmaktadır?

At, eşek, katır gibi hayvanları galligaya götürür nalladırdıg. Hayvanlar yüğ daşıdıgı için dırmakları yaralanmasın gırılmasın diye yapardıg. Goyunları yazda sıcak almasınlar diye kırkardıg. Köyde kırkma bilen adamlar toplanır goyunları kırkardı. Hayvanlar kırkıldıktan sonra temizlensin diye hem bir ilaclansın da derileri hasdalık kabmasın diye havuza götürür içine ilaç dökerdik ve goyunları yıkardıg.

26-19) Hayvan ürünleri nasıl değerlendirilmektedir?

Hayvanlardan aldığımız sütüla hellim, yoğurt, peynir, tarana yapardıg.

26-20) Halkın ev içinde ürettiği yiyecekler nelerdir?

Tarana, bedmez, domadez macunu, guru üzüm, bulgur, mercimek öğüdüdüg.

26-21) Halk parayı nasıl saklar? Nasıl değerlendirmeyi düşünür?

Parayı esgiden mertek arasına saklardı. Altını da merteğin arasına gordug. Esgiden herkes bir parça tarla almak için uğraşırdı. Parası olan tarla alırdı.

26-22) Borçlanma, tasarruf konusunda halk inançları nelerdir?

Borçdan herkes gorkardı ama mecbur galınca alırdılar. Borcunu ödemeyenlerin ya da gecikenlerin mallarına el gollar, alıllardı.

26-23) İlk dükkân açılışında ne gibi geleneklere uyulur?

İlk gideceğimizde küçük bir hediyeyle gider “Hayırlısı olsun” derdig.

26-24) Siftah parası nasıl alınır? Bu parayla ilgili inanmalar nelerdir?

Siftah alınan parayı yere atallardı. Uğur getirsin diye.

26-25) Kullanılan ölçü ve tartı aletleri nelerdir?

Terazi, kantar, okka, dirhem gullanırdı.

26-26) Dükkânlara, taşıtlara asılan nazarlıklar nelerdir?

Mavi nazar daşı asallar.

26-27) Dükkânlara, taşıtlara hangi sözler asılmaktadır?

Allah korusun. Alın teridir haram değil.

27-) Halk Sanatları ve Zanaatlarıyla İlgili Sorular:

27-1) Yörede kadınların uğraştıkları el sanatları nelerdir?

Tente işi, yün işi işlellerdi.

Tente:

27-2-a-) Bu sanat kimden ve ne zaman öğrenilmiştir?

Böyüklerden sök yap sök yap öğrenillerdi.

b-) Hangi malzeme kullanılmaktadır? Bu malzeme nasıl temin edilmektedir?

İnce tığ ipi ve yün ip gullanarag işlellerdi. Tığ ve beş şişlerle örellerdi. Bunları şehirden alıp getiren gişiler vardı, onlar bize satallardı.

c-) Hangi eşyalar üretilmektedir?

Kese, örtü, çorap, tente, eldiven, bere gibi eşyalar işlerdig.

ç-) Üretim hangi aletlerle yapılmaktadır?

Tığ, şiş, iğne gibi aletler gulanırdıg.

d-) Eşyaların biçimleri, motifleri ezbere mi yapılıyor, yoksa belli örneklerden mi hareket ediliyor?

Ezbere yapallardı.

e-)Üretilen eşyalar hangi işlerde kullanılmaktadır? Satılanlar kimlere, hangi fiyat üzerinden satılmaktadır?

Keseleri adamlar para cüzdanı yerine gullanıllardı. Örtüleri yatak örtmek için, çorap, eldiven, bere gibi şeyleri giymek için tenteleri isa süs eşyası olarak gullanırdıg. İşlenen eşyaları şehere götürüp ordaki fiyat neysa ona göre satardıg.

f-) El sanatları bir ek gelir sağlıyor mu? Sağlıyorsa aile bütçesi içindeki payı nedir?

Biraz sağlardı. Yediğimiz ekmeğin parası olsun çıkardı.

27-3) Erkeklerin uğraştıkları el sanatları ve zanaatları hangileridir?

Çoğunlukla tahta işiyla uğraşıllardı. Tahdadan gaşık, saban, kürek, yaba, elek, sandalye, masa gibi eşyalar yapallardı.

27-4) Her zanaat kimden, ne zaman, nasıl öğrenilmiştir?

a-) Zanaat kimden, ne zaman, nasıl öğrenilmiştir?

Zanaatı usdasından öğrenillerdi. Çocukları genelde sekiz dokuz yaşlarında usda yanına gönderilirdi. Orada çırak olarak başlar sonra işi öğrendigce ve yaşı büyüdükce ilerler yükselirdi.

b-) Çıraklıktan kalfalığa, ustalığa geçiş var mı? Kalfa ve usta olurken ne gibi törenler yapılmaktadır?

Vardır. Öyle özel bir tören yapmazlardı ama gendi aylesi arasında yeller, içeller gutlallardı.

c-) Zanaat için hangi malzeme kullanılmaktadır? Bu malzeme nasıl temin edilmektedir?

Uğraşdığın zanaata göre malzemesi vardır. Dülgersan ona göre tahta malzemesi, demirciysan ona göre demir malzemesi kullanılırdı. Bu malzemelerin bazıları doğadan sağlanırdı. Bazıları da tücara sipariş verilirdi o da ona göre getirdirdi.

ç-) Hangi eşyalar üretilmektedir?

Benim gocam dülgerlig yapardı. Biz evleneceğmizde evin bütün eşyasını gendi elleriyle yaptı.

d-) Üretilen eşyalar nerelerde kullanılıyor? Satılanlar nerelerde satılıyor?

Evlerde, tarım aleti olarak, taşıma aracı olarak kullanılıyor. Bu eşyalara ihtiyacı olanlar işçiliği beyenenler gelir alırdı.

28-) İnanışlarla İlgili Sorular:

28-1) Adakla, dilekle ilgili inanışlar nelerdir? Adak yerleri nerelerdedir?

Adak adallardı. Köyün altındaki Hacı'nın mezarına mum yakallardı ve adaklarını adallardı.

28-2) Ahretle ilgili inanışlar nelerdir?

Sebab işlersen, kimsenin dedisinde godusunda olmazsan ahretde cennetlik olun.

28-3) Ahlâkla ilgili inanışlar nelerdir?

Saygı, sevgi, anlayış ve namus olan herkes ahlâklıdır.

28-4) Allah'la ilgili inanışlar nelerdir?

Allah tekdir. Allah'ın ve onun kutsal kitabının emrettiği dini görevleri yerine getirmek bir borçtur. Camiye gidecen, namazını gılacan, orucunu dutacan, zekâtını verecen ve Allah'a daima verdiği nimetlerden dolayı şükretmeyi bilecen.

28-5) Alınyazısı, kaderle ilgili inanışlar nelerdir?

Olacağın önüne geçilmez. Eğer alınyazında ne yazarsa o gaderindir. Onu yaşaycan eyi veya kötü.

28-6) Ana ve baba ile ilgili inanışlar nelerdir?

Ana ve babaya saygı gösterilir. Onların elleri öpülür ve en eyi şekilde onlara hürmet edilir.

28-7) Ayla ilgili inanışlar nelerdir?

Ay dutulursa da siyahlaşırdı ona teneke çalallardı. Siyahlığı gitsinmiş diye.

28-8) Ayna ile ilgili inanışlar nelerdir?

Aynayı genç kızlar yere düşürürsa da gırılırdı evde galacag dellerdi. Yani ayna gırılması uğursuz sayılırdı.

28-9) Baştan çevirip sadaka vermekle ilgili inanışlar nelerdir?

İçine bir şey doğarsa yani “Yeni bir şeyim olsun da başımdan para çevirip fakir bir çocuğa para verecem” dellerdi.

28-10) Bayramlarla ilgili inanışlar nelerdir?

Bayramları gutlardıg. Esgiden yeni uruba ve potin çocuklara bayramdan bayrama alıllardı. Ramazan gelmeden iki ay önce lokma gününde sabah sabah galkar lokma yapardıg. Bir tabaklık lokma da dama atardıg, goncolozlar gelmesin diye.

28-11) Bedduayla, ilenmekle ilgili inanışlar nelerdir?

Biri banım çok kötü canımı yakarsa, fenalık edersa elimde olmadan ona beddua ederim. “Allah gendine en büyük hasdalığı versin da benimla uğraşmasın” diye beddua ederim. Golay golay edmem ama eddiğim beddualar da dutar. Onun için keşke etmeseydim derim ama insan canı yanınca o saat aklına gelmez, eder.

28-12) Bereketle bollukla ilgili inanışlar nelerdir?

Devamlı Allah’a bize verdiği bollukdan dolayı dua ederdig. Her senemizin bolluk içinde geçmesi için Allah’a bize bereketli, bolluk içinde bir sene vermesi için dualar ederdig.

28-13) Buğdayla ilgili inanışlar nelerdir?

Buğdayı gaynadır, gollifa yapardıg. Bu gollifadan ilk ineğe verirdik yesin da senemiz bereketli geçsin diye.

28-14) Buhurla ilgili inanışlar nelerdir?

Cumaları ölülerimizin ruhu için buhur yakarık. Buhuru ya evimizde ya da mezarı ziyaret eder mezarın başında yakar oraya gorug.

28-15) Büyü ve büyücülükle ilgili inanışlar nelerdir?

Gaşıklara okullar da mezara gömeller ki ölünün soğukluğu kime yapıldıysa büyü ona geçsin diye.

28-16) Camiler, mescitler, diğer ibadet yerleriyle ilgili inanışlar nelerdir?

Camiler ibadet eddiğimiz yerlerdir. Camileri her zaman korur, temiz tutarız, gerekirse tamir ederiz.

28-17) Cennet ve cehennemle ilgili inanışlar nelerdir?

Cennete eylik edenler gider. Fanalık edenler da cehenneme gider ve orda cayır cayır yanar.

28-18) Cinle ilgili inanışlar nelerdir?

Esgiden cinlere çok inanıllardı. Bizim zamanımızda Zehra Kadın diye bir yaşlı kadın vardı. O cinleri gördüğünü anladırđı. Zehra Kadın düğünlerde davul zurna çalınır ve ehali da arakasından giderdi. Bu insanları en arkada takib eden bir cin gördüğünü, bu cinin da topal bir adam gılığında olduğunu anladırđı. Zehra Aba evinde yemek bişirirken tencereyi ocağı goyduğı zaman iki cin, genç kız gelir tencereyi ocagdan endirirmiş diye anladırđı.

28-19) Definecilikle ilgili inanışlar nelerdir?

Geceleri gizlice dağları gazallardı. Küplerin, tesdilerin içinde altın bulullardı.

28-20) Ekmekle ilgili inanışlar nelerdir?

Yere düşen ekmeğı alıp üç defa öpüp anlımıza gordug ve bir kenara goyarız. Ekmek yerken ayaklarını üsd üsde gomaycan. Cenab-ı Tanrı'ya saygısızlıktır.

28-21) Elbiselerle ilgili inanışlar nelerdir?

Bizim analarmızın gençlik zamanında gara çarşaf geyeller, başlarını örteler yalnız gözleri görükürdü sokağı çıkđığında. Bizim gençilğimizde uzun gollu geyer başımızı örterdik. Şimdi ise serbesdir ama ben gene da başımı örterim.

28-22) Ev kiralamak, eve taşınmakla ilgili inanışlar nelerdir?

Bizim evlendiğimiz zamanlarda ev kiralama diye bir şey yogdu. Evi olmayan erkek babasının evine oturur orada yaşardı. Eğer bir evli çift ev yaparsa da

babasının evinden o eve daşınacağıdı onu bütün ayle toplanır, eşyalarının daşınmasına yardımcı olulardı.

28-23) Fal ve falcılık ile ilgili inanışlar nelerdir?

Avcına bakallardı. Şansının nasıl olduğunu, kiminla evleneceğini güya görüller ve söylellerdi.

28-24) Gökkuşağı ile ilgili inanışlar nelerdir?

Gökkuşağına Meryem Ana derdig. Gökkuşağı çıktığında yağmura nişandır derdig ve Meryem Ana'ya dua ederdig.

28-25) Günlerle ilgili inanışlar nelerdir?

Salı günü uğursuz dutulurdu. O gün yarım kalan işin varsa tamamlanır yeni işe başlanmaz. Bir lohusaya ziyarete gidilmez biz böyle inanırız. Cuma günü ise mübarek gündür. O gün mutlaka camiye gidilir, cuma namazı gılınır. Diğer günler ise normal haftanın günüdür.

28-26) Hac'la ilgili inanışlar nelerdir?

Dinimizde Hac'a gidmek vardır. Sebap kazanmak için gideller. Eğer haliniz vâğdiniz yerindeysa da gidebilirsiniz büyük sebep kazanırsınız.

28-27) Hayvanlarla ilgili inanışlar nelerdir?

Eğer bir kediyi öldürürsan, dokuz sene günahı, nüsübütlüğü senignadır.

28-28) Helal-haram ile ilgili inanışlar nelerdir?

Yalancılık edmezsan da alın teriyle gazanın o zaman helaldır. Yoksa onu bunu çalarsan çırparsan haramdır.

28-29) Hocayla ve öğretmenle ilgili inanışlar nelerdir?

Bizim köyümüzde hocaya din adamı olduğu için büyük saygı duyallar. Öğretmenlere de büyük saygı vardır çünkü çocuklarımızın geleceğini onlar hazırlar.

28-30) Horozun ötüşüyle ilgili inanışlar nelerdir?

Horoz vakidsiz ötünca hayırlı haber demegdir ya da yağmur geliyor demegdir.

28-31) İbadetle ilgili inanışlar nelerdir?

Dinimizin buyurduğu görevleri yerine getirecen. Namaz gılacan, oruç dutacan, sadakanı verecen, durumun iyiysa gurban kesip dağıdacan, fakirlere yardım edecen, fenalık yapmaycan biz bunları ibadet olarak bilirik.

28-32) İçkilerle, şerebetle ilgili inanışlar nelerdir?

İçgi aslında Müslümanlık'ta haramdır. Ama ibadetini tam yapanlar bile arada sırada bircez bodiri içeller. Şerebet mevlit okundugdan sonra verillerdi.

28-33) İnsanın mutluluğuyla ilgili inanışlar nelerdir?

Ne vakıd yuvanı guracan da eşin sana uyar, çolug çocuğun sağlıklıdır o zaman mutlu olun.

28-34) Irz, namus, şerefle ilgili inanışlar nelerdir?

Bizim için her şeyden önce insanın namusu şerefi gelir. Hayatda en önemli şey insanın namusunu gaybetmeden şerefiyle yaşamasıdır. Biz büyüklerimizden böyle gördük böyle bilirik.

28-35) Kibleyle ilgili inanışlar nelerdir?

Namazını gılacağın zaman gibleye doğru döner öyle gıların. Dinimizde böyle gördüğ, atalarımızdan da böyle öğrendik. İbadet ederken gibleye dönülür. Bu Allah'a saygı ve sevgi belirtmek için yapılır.

28-36) Konukseverlikle ilgili inanışlar nelerdir?

Gelene evimizde ne varsa, verir ağırlar. Elimizden geldiği kadar hürmed ederig. Misafir gısmediye gelir.

28-37) Kur'an-ı Kerim'le ilgili inanışlar nelerdir?

Bizim dini kitabımızdır, bize hep doğru yolu annadır.

28-38) Kutsal yemekle ilgili inanışlar nelerdir?

Kırk bir çeşit çiğ yemek hazırlarlar. Mevlit okullar, mevlidden sonra da ordakiler onları yerdı. Eğer adak yemeği yapılacağına Abudavdar Pilavı yaparlar ve mevlit okunduktan sonra yellerdi.

28-39) Kuyularla ilgili inanışlar nelerdir?

Doğuran lohusa hem tuvalete hem guya mih atardı. Allah gendini korusun diye.

28-40) Meleklerle ilgili inanışlar nelerdir?

Onlar Allah'ın elçileridir. Allah'ın verdiği emirleri yerine getirirler.

28-41) Mevlitlerle ilgili inanışlar ve gelenekler nelerdir?

Ayleden biri öldüğü zaman ona ilk üç gün mevlit okudulur. Ölünün ölüm yıldönümünde da mevlid okudurug. On beşinci gecesi, kırkında da okudulur. Garılar bir araya toplanır, hocayı da davet edeller ve mevlit okunur. Garıların başları mutlaka örtülü olur. Eğer bir ölüyü rüyamızda devamlı görürsak ona mevlit okudurug. Ruhu rahat edsin diye.

28-42) Mucizelerle ilgili inanışlar nelerdir?

Eğer hayatımızda olması imkânsız bi şey olursa "Bak Allah'ın işine, o ne isdersa yapar" derig.

28-43) Muskalarla ilgili inanışlar nelerdir?

Kötülüklerden korunmak için ve küsleri barışdırmak için muska yaparlar.

28-44) Nazarla ilgili inanışlar ve nazarı önleme tedbirleri nelerdir?

Nazara çok inanırig. Kötü bir şey olunca hemen aha nazar değdi da böyle oldu derig. Nazar değmesin diye mavi boncuk dakallar.

28-45) Örtünmeyle ilgili inanışlar nelerdir?

Esgiden başı açık dışarı çıkmayı ayıp sayarlar. Öyle başı açık, golu, baldırı dışarıda gezemezdi. Bunu namus işi edellerdi ve seni namusuzlıkla suçlardı.

28-46) Peygamberlerle ilgili inanışlar nelerdir?

Allah tarafından vahi gelen kişiler peygamberdi ve onlar Allah'ın buyurduğu yoldan insanları yönlendirirdiler. Allah'ın dünyadaki elçileri onlardı.

28-47) Renklerle ilgili inanışlar nelerdir?

Bizim en önemli renklerimiz kırmızı ve beyazdır. Çünkü bayrağımızın rengidiller da ondan. Kara renk matem ve kötülük rengidir. Yeşil da doğa rengi olduğu için çok sevilir.

28-48) Resim ve heykelle ilgili inanışlar nelerdir?

Esgiden bazı insanlar gendi resimlerini ya da heykellerini yabdırır eve gordu ölünca hatıra galsın diye.

28-49) Rüyaların yorumu hakkında inanışlar nelerdir?

Rüyada kırmızı tavuk görmek iyi değil. Ben bir kere gördüydüm ondan sonra deprem oldu. Herkesin gendine göre rüyada gördikleri hakkında iyi ya da kötü yorumu vardır.

28-50) Saçla, sakalla, bıyıkla ilgili inanışlar nelerdir?

Saçdan dört beş tel alılar, okullar ve büyü yapallardı. Esgiden sakallı ve bıyıklı erkeklere ağır, gabadayı gözüyle bakallardı.

28-51) Sakız çiğnemeyle ilgili inanışlar nelerdir?

Bizim gençliğimizde kızların, kadınların sakız çiğnemesi ayıp dutulurdu.

28-52) Sünnetle ilgili inanışlar nelerdir?

Dinimizin bize öğrettiği her erkek çocuğun zamanı gelince sünnet olmasıdır. Biz da çocuklarımızı beş altı yaş arası sünnet ederig. Bunu kutlarıg. Yakınlarımız ve ayleyle bir sünnet düğünü yaparig.

28-53) Su hakkında inanışlar nelerdir?

Su bizim için önce hayat demektir. Su içmezsek yaşayamayız. Su olmazsa hiç bir şey yetiştiremeyiz, üretemeyiz, temizlik yapamayız.

28-54) Şeytanla ilgili inanışlar nelerdir?

Şeytan bizi kötü yola çekmeye çalışan, bizim günah işlememiz için uğraşan bir kötü melektir.

28-55) Talih ve kismetle ilgili inanışlar nelerdir?

Allah nasıl yazdıysa insanın talihi ve kismetini öyledir. Ama bazen hocaya gideller, onlara okurdu ki kismetleri açılsın diye.

28-56) Temizlikle ilgili inanışlar nelerdir?

Temizlik imandan gelir. Her işin başı temizlik ve düzendir.

28-57) Tırnakla ilgili inanışlar nelerdir?

Bizim adedimiz her cuma dırnaklarımızı keseriz ve bir kenara toprağa gömeriz. Bunu yapmazsan günah işlemiş olursun.

28-58) Toprakla ilgili inanışlar nelerdir?

Esgiden atalarımız topraktan geldin, toprağa gideceğin deldin. Toprak her şeydir, topraksız yaşam olmaz.

28-59) Vücudun organlarının hareketleriyle ilgili inanışlar nelerdir?

Dizlerin ağrıyınca yağmur yağacak demektir. Angsırırsan hayırlı haber geleceğ demektir. Sağ göz seyrinca misafir gelir. Sağ avcun gışınınca kismet alacak demektir.

28-60) Yağmur duası ile ilgili inanışlar nelerdir?

Yağmurların az olduğu sene köylü toplanır hocayı da alarak ovaya çıkalları ve yağmur için dua edeller.

28-61) Diğer dinlerin kutsal kitapları ile ilgili inanışlar nelerdir?

Bütün kutsal kitaplar Allah tarafından gönderilmiştir. Ama biz onlara değil gendi kutsal kitabımıza göre hareket ederig.

28-62) Yumurta kabuğuyla ilgili inanışlar nelerdir?

Yumurta gabuğuyla büyü yapallardı ve isdemedikleri insanların kapılarının önüne dökellerdi.

28-63) Zamanla ilgili inanışlar nelerdir?

Zaman hayatımızdır. Doğdugdan sonra zaman gecdigca büyürük, olgunlaşırıg, yaşlanırıg ve ölürüg.

ARAP KÖY

Nüfus: 318 (2006 Nüfus sayımı -Girne Seçim Merkezi)

Girne'ye bağlı dağlık bir köydür. Nüfusu üç yüz otuz bir olan köyün seçmen sayısı iki yüz yirmi yedi dir. Denize yakın olduğu için rutubetli bir havası vardır. Doğusunda Esentepe, batısında Çatalköy, kuzeyinde Girne, Güneyinde Beşparmak Dağı vardır. Köyde en çok harnıp, zeytin ağacı bulunmaktadır. Köylü zeytin yağını köyün değirmeninde çıkarır. Bir kahvesi ve bir de bakkalı vardır. İki yüz kişilik nüfusu olan bu köyde Kıbrıslı, Türkiyeli, İngiliz, Alman bir arada yaşamaktadır. Köyün mimari yapısına baktığımızda eski evlerin yanında modern evlerin de yapıldığını görmekteyiz. Yeni tatil evlerinin yapılması köyün hızla büyümesini sağlamaktadır. Yolları eskiden yapıldığı için dardır. 1963'ten önce burada Rumlar da yaşamaktaydı. Burada yaşayan Türkler köyün yerlisidir. Bir kısmı 1974'te Beşparmak'tan Arap Köy'e gelmiştir. Halkın geçim kaynağı hayvancılıktır. Köyde Cimga Göleti vardır. Bahçecilikle uğraşan insanlar ettiklerini bu göletin suyuyla sulamaktadır. Dağın üzerinde olan köyün içme suyu da çok tatlıdır çünkü Sica Deresi'nden gelmektedir. Köyün kuzeyinde denize yakın Babayorgi Mağarası vardır. Merdivenlerle inilen bu mağara denize yakındır. Çocuklar ilkokulu Çatalköy'de okumaktadır. Ortaokul ve liseyi de Girne'de okumaktadır.

NİYAZİ AVCISOY

Doğum Yeri: Arapköy - Girne

Doğum Yılı: 1918 -

Dokuz çocuk sahibi olan Niyazi Avcısoy doğma büyüme Arapköylü'dür. Orta boylu, beyaz tenli, mavi gözlü, hafif kamburu olan Niyazi Dayı başındaki şapkayı sadece yatacağında çıkarır. Zamanını küçücük bahçesinde sebze ekerek, ağaç sulayarak geçirir. Bizi de bahçesinde karşılamıştı. Mutlu olan Niyazi Amca'nın en büyük şikâyeti yalnız oluşudur. Yirmi yıl önce karısı Pembe Niyazi Avcısoy'u kaybettiğini söylerken bile duygulandı. Niyazi Dayı evlatlarının hepsini ev sahibi ettiği için çok mutludur. Çünkü zamanında kendi ailesi çok fakirdi. Ailesinden bir şey bulmadı ama gece gündüz çalışarak çocuklarına elinden geldiği kadarını yaptı. Beş oğlu, dört de kızı vardır. Oğullarının hepsi de askerlik yaptı ama onun zamanında askerlik olmadığı için yapmadı.

1-) Adlar, lakaplar:

1-1) Yeni doğan bebeklere hangi adlar veriliyor? Veriliş sebepleri nelerdir?

Naciye: Bir akrabanın ismi olduğu için verildi.

Cevahir: Baba annemin ismi olduğu için verildi.

Fatma: Teyzemin ismi olduğu için verildi.

Ali İmran: Kur'an'da bir sürenin adıydı.

1-2) Ad bebeğe verilirken ne gibi törenler, uygulamalar yapılıyor?

Bebeğin kulağına ezan okullar da sonra adını gollardı.

1-3) Hayvanlara ne gibi adlar veriliyor? Sebepleri?

Sarıkız: Sarı tüyleri olduğu için goyuncuğmuza bu ismi verdiydiğ.

Minnoş: Gözleri mavi, ya da yeşil olan kedilere derdig.

Tombiş: Çok şişman olan kedilere derdig.

Pamug: Tüyleri çok yumuşak ve gür olan kedimize derdig.

1-4) Köy, ilçe, şehir, dağ v.b gibi yerlere verilen adalar nelerdir? Sebepleri?

Beşparmak Dağı: Dağın şekli beş parmağa benzediğinden bu ismi almışdır.

Arap Köy: Burada yaşayan bir Arap Sami vardı. Onun için gundu.

2-) Dualar, Beddualar:

2-1) Halk iyi dileklerini belirten hangi sözler kullanıyor?

Allah ne muradın varsa versin, Allah tutuğunu altın etsin.

2-2) Dualar, dilekler hangi olaylardan sonra söylenir?

İyi veya kötü olaylardan sonra söylenir.

2-3) Beddua olarak hangi sözler kullanılıyor?

Allah belanı versin, Allah seni gahretsin, Allah cizmeni çalsın, Allah bin gara belanı versin.

2-4) Hangi olaylardan sonra beddua ediliyor?

Gavga anında, sinir anında ve bir kişi tarafından haksızlığa uğradığımızda.

2-5) Dua ve beddualar çocuk ve yaşlılara, kadın ve erkeklere, evli ve bekarlara, bitki ve hayvanlara göre farklı oluyor mu?

Çocuklara beddua edmezdi. Geri kalanlara fark etmez, gelişi güzel söylerdi.

3-) Yeminler:

3-1) Hangi olaylardan sonra ne gibi yeminler edilmektedir?

Biriynan çok kötü gavga edersen “Vallahi billahi bir daha senin olduğun yere gelmem” derig.

3-2) En kuvvetli ve zayıf yeminler hangileridir?

İslam’da kuvvetli olan yemin Kur’an’a el basılarak yapılan yemindir. Yeminin zayıfı yogdur.

3-3) Yemin edilen söz tutulmazsa ne yapılır? Bu konuda nelere inanılmaktadır?

Allah katında günah işlemiş sayılır. Bu yemini bozmaya çalışıllar. Başından para çevirereg, bir fakire verir da yemini bozultur.

4-) Selamlar:

4-1) Selam sözleri nelerdir?

Selamın aleyküm, aleyküm selam, merhaba, el gol işaretiynan da selam verilir.

4-2) Bu sözler ne zaman ve kimlere söylenir?

Bizde her gördüğümüz gişiye elimizinan selam veririg. Ama eş, dost, akrabalarımızı, arkadaşlarımızı gördüğümüzde selam verir, hatırlarını sorarig.

4-3) Kadınlar kendi aralarında ve erkeklerle nasıl selamlaşırlar?

Gadınlar gendi aralarında birbirlerini görünce “selam” der ve hal hatrını sorar. Esgiden erkeklerin selamlaşmazdı kadınlar ayıp dutulurdu.

4-4) Erkekler kendi aralarında ve kadınlarla nasıl selamlaşırlar?

Erkekler birbirleriyle garşılaşınca “Meraba be Refik yiğen” deyereg selamlaşırlar. Esgiden kadınların selamlaşmazdılar ayıbdı.

4-5) Selamın mesleklere göre çeşitleri nelerdir?

Bizde mesleğe göre selam yoğudu.

5-) Çağrmalar, hitaplar:

5-1) İnsanlar hangi söz ve hareketlere göre çağrılıyor?

Buraya gel, gel sane ve el kol harketleriyle.

5-2) Hayvanlar hangi söz ve hareketlerle çağrılıyor?

Gel pisi pisi, gel oğlum, ıslık atarag ve el harekertiyle.

5-3) İnsanlar yaşlarına, cinsiyetlerine, medeni durumlarına ve mesleklerine göre hangi sözlerle hitap ediliyor?

Gonuşacağımız gişi bizden yaşça çoğ böyüğüsa ve erkegsa ona amca, dayı, dede diye seslenirig. Eğer gadınsa deyze, hala, nene gibi sözlerle seslenirig. Esgiden öğretmen, dogdor ya da rütbeli polislere çok değer verillerdi ve onlara ‘Efendi’ diye seslenillerdi.

5-4) Eşler birbirlerine, çocuklar anne ve babalarına, ebeveynler çocuklarına hangi sözlerle hitap ediyor?

Bizim zamanımızda kadın gocasına efendi, goca da garısına hanım diye seslenirdi. Çocuklar da anne, baba diye seslenirlerdi.

5-5) Akrabalar arası hitap şekli nasıldır?

Teyze, yenge, hala, amca, dayı, yeğen diye hitap edeller.

6-) Satıcı sözleri:

6-1) Seyyar satıcılar ve pazaryeri satıcıları mallarını satabilmek için hangi sözleri söylerler?

Tavşan ganı, gihin karpuz gel. Isbonda babdadez. Tazecig domadez var gel. Taze portakal. Yusufcuğa gel.

6-2) Dükkânlarda satıcılar mallarını hangi sözlerle beğendirmeye çalışırlar?

Malın alası burada gelin görün, hem iyi mal hem ucuz acele et kapış kapış gider.

6-3) Dükkânlara hangi sözler asılmaktadır?

Veresiye isdeme benden buz gibi soğurum senden. Nazar etme ne olur çalış senin da olur.

7-) Okşamalıklar:

7-1) İnsanlar çocuk severken hangi sözleri kullanırlar?

Canım, meleğim, bebeğim, iki gözüm, şekerim, tombişim.

7-2) İnsanlar hayvanları severken hangi sözleri kullanırlar?

Minnoşum, boncuğum, sarıkızım, halayığım, arabım.

7-3) İnsanlar bitkileri severken hangi sözleri kullanırlar?

Benim güzel papatyam, ne güzel gülcüg aşdı be bu, mis gibi da tüter.

7-4) Diğer varlıkları sevmeye duyguları hangi sözlerle açıklanmaktadır?

Vatanım güzel atanım, canım bayrağım.

8-) Övme ve Yermeler:

8-1) İnsanlar birbirlerini hangi sözlerle övmekte ve yermektedir?

İnsanlar genelde kendi çocuklarını öveller. Bundan zevk duyullar. “Benim çocuk çok çalışandır, her sınavdan yüz alır”. “Benim gıcacığ vallahi Allah inandırısın seni dünya güzelidir”.

8-2) İnsanlar hayvanları hangi sözlerle övmekte ve yermektedir?

Vallahi benim hayvanlarım gibin hiçbir yerde yodur. Hem verimli hem da işleg hayvanalardır. Bu guşa eyi bak da tekdir ha başka eşi yodur burada. Ben bunu ta Mısır’dan getirdim.

8-3) İnsanlar bitkileri hangi sözlerle övmekte ve yermektedir?

Benim vıgoyu bu sene kimse yetişemez köyde çok güzel oldu. Gomuşunun da arpası hayırın deyil bu sene hiç da eyi olmadı.

8-4) İnsanlar diğer varlıkları hangi sözlerle övmekte ve yermektedir?

Ah vatanım canım, vatan gibisi yod, taşına toprağına gurban olayım.

9-) Nasihatler:

9-1) Nasihat amacıyla büyüklerce hangi sözler söylenmektedir?

Yavrum bak öyle yapma senin için çok zararlıdır. Ateşle oynama, akşam dışarı çıkma. Yalnız başına gezme başına bir iş gelir Allah korusun.

9-2) Nasihat kimlere verilmektedir?

Çocuklara, gençlere.

9-3) Hangi olaylardan sonra nasihat edilmektedir?

Genelde kötü bi şey oldugdan sonra edeller. Bir daha ayni hata olmasın diye.

9-4) Nasihat tutma veya tutmama konusunda neler yapılmaktadır?

Ayleler nasihat tutan çocuğa Bak aferim, söylediglerimi dinledin, ne güzel oldu” der. Eğer tersi olursa “Ben sana söylediydim da beni dinlemedin. Onun için böyle oldu” deyereg gızar.

10-) Argo Sözler:

10-1) Kötü insanlar, hayvanlar, bitkiler için hangi sözler söylenmektedir?

Allah’ın belası, Gavur’dur bu adam, sersem, manyag, budala, keçi inatlı.

10-2) Hangi tür olaylardan sonra hangi küfürler edilmektedir?

Çok sinirlenip sinirlerine hâkim olamadığında. “piç gurusu”, “orosbu çocuğu”, “kaltak”, “puş pezeveng”.

10-3) Kültür hakkında halkın inançları nelerdir?

İnsanın kültürlü olması çok önemlidir. Bir da gendi memleketimizin kültürünü korumag çok önemlidir.

11-) Atasözleri ve deyimler:

11-1) Atasözleri ve deyimler konuşma sırasında hangi durumlarda kullanılıyor?
Birine bi şeyi annadacag en eyi şeyi o deyim veya atasözü anadacagsa o konuşma
arasında o söylenir.

11-2) Kimlerden nasıl öğrenilmektedir?
Atalarımızdan öğrenirdig. Yani dede, nene, ana, babamızdan.

11-3) Yörede kullanılan atasözleri nelerdir?
Etekleri zil çalmak, üzüm üzümü göre göre gararır, tencere dibin gara seninki
benden gara, ne ekersan onu biçen, bir elin nesi var iki elin sesi var.

12-) Bilmeceleler:

12-1) Bilmeceleler ne zaman, nerelerde, kimler tarafından sorulup cevaplandırılır?
Genelde aylelerin bir araya geldiği gecelerde bir birimize sorup cevaplandırırdıg.
Eğlence olsun diye yaparız.

12-2) Hangi bilmeceleler sorulmaktadır?

Baldan tatlı, zehirden acı. Aşk.

Ben dururum o gider. Islık.

Bir güçücüg fıçıcığı içi dolu turşucuk. Ekşi.

Altı mermer, üstü mermer içinde bülbül öter. Saat.

Dağdan gelir, daşdan gelir, endişem götü yamalı gelir. Su.

Bir küçücüg nişandır dört duvarı guşadır. Lamba.

Güçüg baggal dünyayı yutar. Ağız.

Ağaş üsdünde kilidli gaşa. Ceviz.

Baldan dadlı paltadan ağır, elde dutulmaz, çarşıda pazarda satılmaz. Uyuku.

Arşın ayaklı sırma bıyıklı. Tavşan.

Altı duş üsdü daş içi dolu binbir baş. Hamam.

Gara tavug garnı yarık. Gave çekirdeği.

12-3) Bilmece nasıl öğrenilmektedir? Bilmece yaratanlar var mı?

Böyüglermizden duyar öğrenirdig. Bilmece uyduyran yogdu.

12-4) Bilmeceyi doğru cevaplandıranlara mükâfat, yanlış cevaplandıranlara ceza veriliyor mu? Veriliyorsa hangi mükâfat ve cezalar verilmektedir?

Ceza ve mükâfat vardı. Bilenlere mükâfat olarak guru yemiş verillerdi. Bilmeyenlere ise ceza olarak soran gişi ne isdersa onu söylerdi. Bilemeyen da yapardı. En çok mesela eşeg bibi anır dellerdi o da anırırdı.

12-5) Bilmece sorma eğlence olarak mı kabul edilmektedir?

Eğlence olsun diye sorardığ.

13-) Masallar:

13-1) Yörede anlatılan masallar hangileridir?

Bir varmış bir yogmuş, evvel zaman içide galbur saman içinde bir keloğlan varmış. Çok fakir ve yoksulmuş. Bir gün eşeğiyle odun toplamaya gidmiş. Odun toplarken yanından kırk haramiler geçmiş. Hemen saklanmış, bir de bağmış ki bir dağın içine girmişler. Dağın içine girerken adam “Açıl susam açıl” demiş. Daha sonra “Kapan susam kapan” demiş ve kapanmış. Keloğlan buna çok şaşırılmış. Hemen eve gidereg olanları annesine annadmış. Ertesi gün mağaranın yanına gidmiş. Tam o sırada kırk haramiler dışarı çıkmış. Keloğlan onların uzaklaşmasını beklemiş ve adamın söylediklerini söyleyereg içeri girmeyi başarmış. İçeride altınlar, mücevherler varmış. Hemen iki torba doldurup evine götürmüş. Daha sonra haramiler bunu fark etmişler ve Keloğlan’ın olduğunu öğrenmişler. Keloğlan’ı öldürmeye karar vermişler. Ama Keloğlan onlardan daha akıllı olduğu için bir şekilde onları öldürmüş ve mutlu mesut bir hayat sürmüş.

13-2) Masallar yörede kimlerden, nasıl öğrenilmektedir?

B y klerimiz anlatılırken biz da dinleye dinleye  ğrenirdig.

13-3) Kimler daha  ok masal anlatılmaktadır?

Dedeler, neneler daha  ok annadırdı.       ana, babalarımızın i i g c  vardı diye  ok bo  vakıdları yoğudu. Ama nene, dedelerimiz yaşlı olduğundan bize annadılar uydurullardı.

14-) Efsaneler:

14-1) Y rede hangi efsaneler anlatılmaktadır?

K yde tarlanın i inde sadece bir mezar varmış. Bu mezarın adının ne olduğunu kimse bilmez. Gerek Rumlar geldiğinde, gerekse bizim T rkler gidip mum yakıyor. Anlattıklarına g re bu mezar tılsımlıymış. Adamın biri oraya ineg bağlamış. İneg bağlandığdan yirmi d rt saat sonra hi  yerinde duramamış ve yukarı doğru atılmış. İpinin bağı olduğı ağıacın sivri burnu hayvanın  n ayağının altına girdi ve hayvan  ld  ora da. Ba a birinin annadığına g re ağıaçdaki  ağlayı d    rmeg i in yerden bir da  alıp addı. Bu ağıaçda mezarlığın yanındaymış. Adamın addığı da  geri gelmiş ve adama vurmuş. Herkes buranın insanı k t  y nde etkilediğini s yl yor.

14-2) Efsaneler nasıl  ğrenilmiştir?

Esgiden belli annda annda b y ne gadar geldi. Biz da b y glerimizden dinerdig da ağılımızda galdı.

14-3) Efsanelerde anlatılanlara halk inanıyor mu?

İnanan da var inanmayan da.

15-) Fıkralar:

15-1) Yörede Nasrettin Hoca ile ilgili hangi fıkralar anlatılmaktadır?

Nasreddin Hoca'nın bir gün ağına göle yoğurd çalmag gelmiş. Gidmiş gölün başına elindeki yoğurd gabından yoğurdu göle dökereg garışdırmaya başlamış. Oracıgdan geçen insanlar "Napan hoca" demişler. Hoca da "Aha göle yoğurd çalarım" demiş. "Aman hoca hiç göl yoğurd dutar mı?" demişler. Hoca da onnara dönereg "ya dutarsa" demiş.

15-2) Fıkralar, nerede, ne zaman, kimlerden öğrenilmektedir?

Büyüklerimizden, yaşlılardan öğrenirig. Gavelerde yaşlılar devamlı annadırlar. Ayleler bir araya toplandığında büyüğlerimiz anadır.

15-3) Fıkraların güldürmesi, eğlendirmesi yanında başka ne gibi faydaları olduğuna inanılmaktadır?

Bazıları bilgi verici, öğüt verici özellikleri vardır.

15-4) İyi fıkra anlatanlara ne ad verilmektedir? Bu kişilerin topluluk içinde özel bir yerleri var mı?

Özel bir ad verilmezdi. Bu gişiler çok sevilillerdi. Bir yere giderkandan millet etrafına toplanır hemen annadmasını isderdi.

15-5) Fıkralarda anlatılanlara inanılıyor mu?

İnanılmazdı ama hem insanları eğlendirirdi hem da nasihat ve bilgi veriller fıkralar.

16-) Maniler:

16-1) Maniler ne zaman, nerede, kimler tarafından, hangi amaçlarla söylenmektedir?

Kına gecelerinde, ovada iş yaparkana, düğünlerde, kız isdemeye gidildiğinde karşılıklı olarak söylenirdi.

16-2) Türkü şeklinde mi söyleniyor, şiir okur gibi mi okunuyor?

Şiir gibi okunur.

16-3) Söylenen manilere cevap olarak mani söyleniyor mu?

Garşılıklı birbirlerine cevap verereg söylellerdi.

16-4) Maniler kimlerden, nasıl öğreniliyor? Anında mani söyleyen var mı?

Manileri genellikle nenelerimizden öğrenirdig. Anında mani söyleyen gişiler vardı.

16-5) Yörede hangi maniler söylenmektedir?

Acı kavun dilimi

Yedim yağlı dilimi

Kollarım seyiriyor

Sarayım sevgilimi

Akşam ikindi

Mum şamdanı dikildi

Hepsinin yarı geldi

Benim boynum eğildi.

Akan sular durulsun

Ahım senden sorulsun

Eğer bir ah dersem

Çok perişan olursun.

Adam, aman yaradan

Doktorlardan yaradan
Herkesin ver muradını
Benim de ver yaradan.

17-) Halk Oyunlarıyla İlgili Sorular:

17-1) Oynanan oyunların adları nelerdir?

Halay çekellerdi, sirto, çiftetelli, nişan, orag ve gadeh oyunu oynallardı.

17-2) Halk oyunu oynamak karşılığında yörede hangi terim kullanılmaktadır?

Öyle özel bir isim yogdır, oyun oynamağa çığı derig.

17-3) Yörede oynanan oyunlar nasıl meydana gelmiştir?

Gendimizin ürettiği oyun yogdur. Esgiler ne oynarsa onnarı görereg öğrendig da oynarig. Bir da başka yöreden gelen gişilerden değışig oyunlar gördüg ve onarı da öğrendig.

17-4) Dini olan ve olmayan halk oyunları hangileridir?

Bizde dini olan olmayan diye ayrılmaz, var ısa da biz bilmeyig. Düğünlerde eğlencelerde herkes bildiği oyunu oynar.

17-5) Halk oyunları nasıl öğrenilmektedir?

Büyükler meydanda oynarkan, güçükler da seyreder ve onnarın yabdığını yapardı. Öyle öğrenillerdi.

17-6) Oyunlara hangi çalgılar eşlik etmektedir?

Davul, zurna, kemane çalardı.

17-7) algıcılar, araştırma yapılan yerin yerlisi mi, yoksa başka bir yöreden mi getiriliyor?

algıcılar yerliydi. Köyümüzde algı alanlar vardı her düğünde, eğlence de onnar çalardı.

17-8) Kadın toplantılarında çalgı, müzik ihtiyacı nasıl karşılanıyor?

Gadın algıcılar bululardı da onardı getirilerdi çalsın.

17-9) algısız türkü eşliğinde oynanan halk oyunlarında türküyü oynayanlar da söylüyor mu, yoksa seyredenler mi söylüyor?

Seyredenler söylerdi.

17-10) Oyunlar hangi türküler eşliğinde oynanıyor?

Dolama söyleyerek dolama oyununu oynallardı. Dillirga şarkısı söylendiğinde da halk oyunu oynallardı.

17-11) Oyunlar sırasında mendil, kaşık, bıçak, kılıç gibi eşyalar kullanılmakta mıdır?

Bizde mendil, gaşık gullanıladı.

17-12) Oyunlar kadın erkek birlikte mi oynanmaktadır?

Bizim zamanımızda ayrı ayrı oynallardı. Ama daha sonraları bu bozularag garışığ oynamalar başladı.

17-13) Kadın ve erkek ayrı ayrı oynanıyorsa, bu takdirde oynanan oyunlarda ritim, figür, müzik bakımından ne gibi farklılıklar göze çarpmaktadır?

Erkekler sekerek, ayağını galdırırarag, havada dönereg oynallardı. Ama kadınlar mümkün olduğu gadar eyi geyiniller ve düzgün oynallardı. Ellerini ayaklarını ona göre ayarlallardı. Yani orası burası gözügmez dışdan da hiçbir yeri belli olmazdı. O zaman ayıp dutulurdu.

17-14) Oyun sırasında oyuncular neler bağırmaktadır?

Hey hey, hayda bre diye bağırlar.

17-15) Ateş etrafında oynanan oyunlar var mı?

Bizde yogdu.

17-16) Yörede oyunları belli kişiler mi oynamaktadır, yoksa yediden yetmişe herkes oyunlara katılmakta mıdır?

Yediden yetmişe herkes bildiği kadar oynar.

17-17) Oyunlar oynanırken özel kıyafet giyilmekte midir? Giyiliyorsa nasıl bir kıyafet giyilmektedir? Oyuncuların hepsinin üzerindeki kıyafet birbirine benzemekte midir? Kadınların özel takıları, baş süslemeleri var mıdır?

Evet giyilir. Alttan bir pantolon onun üsdüne da çiçekli bir elbise ve önlüg giyeller. Erkekler ise şalvar, gömleg, yeleg giyeller. Kıyafetler erkeklerin hepsinin aynı, kadınların hepsinin aynıdır. Kadınlar başlarına süslü çember gollardı. Boyunlarına bir çapıta bağlı altın para bağlallardı.

17-18) Oyunlarda özel kıyafetler giyiliyorsa, bu kıyafet ne zamandan beri giyilmektedir? Kıyafeti kim seçmiştir? Yörede yaygın bir kıyafet midir?

Özel kıyafet geyilir, ilk zamanlar giyilmezdi ama topluca oynanmaya başlanınca da ekip guruldu o zamandan beri giyeller. Oynayanları çalışdıran gişi beğenir ve terzide digdirillerdi. Her oyun ekibi guran buna benzer kıyafetler geyeller. Eskiden Kıbrıs'ta öyle geyellermiş.

17-19) Halk oyunları en çok nerelerde ve hangi olaylar sırasında oynanmaktadır?

En çok düğünlerde ve nişanlarda oynanmaktadır.

17-20) Oyunculuğu meslek edinmiş kişiler var mı? Varsa kazançları nasıldır?

Oyunculug para edmez, mesleg edinenner yogdu. Bazı çalışdırcılara biraz para verilerdi o kadar.

17-21) Oyun oynamak hakkında halk inançları nelerdir?

Oyun oynamak güzel şeydir. İnsan eğlenir, ruhu rahatlar.

18-) Bayramlar, Törenler, Kutlamalarla İlgili Sorular:

18-1) Dini bayramlar hangileridir?

İki dini bayramımız var. Kurban Bayramı ve Ramazan Bayramı.

18-2) Bu bayramların hangi sebeplerle yapıldığına inanılmaktadır?

Peygamberimiz hep erkek çocuğu olmasını isdermiş. Hanımının hamile olduğunu duyunca doğacak çocuğu Allah'a gurban vereceğini söylemiş. Çocug doğunca tam onu keseceğinde Allah ona kesmesi için bir koç göndermiş. Peygamber o koçu gurban kesmiş. O günden sonra da Kurban Bayramı kutlanır. Ramazan Bayramı'nı da fakirlerin nasıl garnını doyurduğunu öğrenmeg için yaparız.

18-3) Dini bayramlar öncesi ne gibi hazırlıklar yapılmaktadır?

Ramazan ayı gelmeden iki ay önce pazartesi ve perşembeleri oruç dutarız. Üç aylar (Şaban, Recep, Ramazan ayları) ilk günü logma yapıp en az yedi eve dağıdırız. Logmayı verdiğimiz evler tabağımızı bize yıkamadan verir. Bunu sebep sayarız.

18-4) Bayram namazıyla ilgili gelenekler, inanışlar nelerdir?

Bayram namazını bizde erkekler gılar.

18-5) Bayramlaşma nasıl yapılmaktadır?

Erkenden galkarız, erkekler bayram namazını gıldıgdan sonra bayramlaşma başlar. Büyüglermizin ellerini öperiz ve hepsiynan bayramlaşırız. Biz evimize geliriz. Gelen nesli begleriz. Çocuglarımızı begleriz gelsinler da bizi bayramlasınlar diye.

18-6) Bayramlaşmada neler ikram edilmekte, neler verilmektedir?

Evladlarımıza hem yakın akrabalara fırın badadezi, fırın magarınası bişiririg da yediririg. Golu gomsuya, köylüye da gave, dadlı ağırlarig. Çocuklara da şekerla üç beş gurus para veririg.

18-7) Bayram hediyesi kimlere nasıl verilmektedir?

Başga köydeki birinin bayramını gutlamaya gideceysag hediye götürürüg.

18-8) Kurban nasıl kesilir?

Gurbanı keseceg olan abdesdini alır, namazını gılar ve keser.

18-8) Kimler kurban kesebilir?

Hali vagdi yerinde olanlar yani borcu olmayanlar kesmelidir.

18-9) Kurban eti nasıl dağıtılır?

Kesilen gurbanın üzerine garaçoço goyarig. En az yedi fakir eve bir öğün garnıları doyacag gadar veririg.

18-10) Mezarlık ziyareti nasıl yapılır?

Bayram namazını gıldıgdan sonra mezarlığa gider ziyaretimizi yaparig.

18-11) Uzakta bulunan dost ve akrabalarla nasıl bayramlaşılır?

Esgiden megdubunan bayramlaşırđig ama şimdi telefon var.

18-12) Milli bayramlar hangileridir?

23 Nisan Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Gençlig Bayramı, 20 Temmuz Barış ve Özgürlüğ Bayramı, 30 Ağusdos Zafer Bayramı'dır.

18-13) Milli bayramlarda halkın kutlaması nasıl olmaktadır?

Çocuğunuz varsa 23 Nisan'da, 19 Mayıs'da gider da onun oyununu görürüg. 20 Temmuz ve 30 Ağustos'da da tören yerine gidip asgerlerimizi, gençlerimizi, jet uçakları görürüg.

18-14) Kandil kaç adettir? Adları sebepleri nelerdir?

İki danedir Regaip ve Miraç Gandilimiz var. Biri peygamberimizin göğë çıgdığı gecedir ama ben bilmem.

18-15) Kandil gecelerinde uygulanan gelenekler nelerdir?

Gadınlar da camiye gidip namaz gılar ve dua eder.

18-16) Mübarek (kutsal) aylar hangileridir? Bu aylarda neler yapılır neler yapılmaz?

Şaban, Recep, Ramazan aylarıdır. İşgi içmeg, gumar oynamag çok günahdır.

18-17) Ramazan ayıyla ilgili gelenekler nelerdir?

Durumu eyi olanlar gümanları elverdiği gadar ifdara fakir fukarayı çağırır.

18-18) Ramazana özgü yiyecek ve içecekler nelerdir?

Bazıları orucunu çayla, bazıları suyla, bazıları da zeytin ya da hurmayla açar.

18-19) Askere giden gençler nasıl uğurlanmaktadır?

Kıbrıs'da mesafeler çok yakındır. Adam Girmeli'ysa asgerliği çıkar Lefkoşa'ya. Onun için gönderme ya da garşılama törenlerimiz olmaz.

18-20) Türbe bayramları hangi sebeple nasıl yapılmaktadır?

Biz Türbe Bayramı demeyig ama köyümüzdeki Hz. Ömer Türbesi'ne gidip, mum yakıp, dileg dilerig. Bu türbede yedi şehidin yattığına inanılır ve Müslümanlarca kutsal sayılan mekânlardandır. Burası deniz kıyısındadır.

18-21) Hacca gidenler nasıl uğurlanmaktadır?

Bizim köyümüzde şu an iki gişi hacca gidip gelmiştir. Gideceğinde onnara gidip “Allah yolunu açıklığa versin” derig.

18-22) Hacdan gelenler nasıl karşılanır?

Geldiglerinde da hoş geldine giderig. Zemzem suyumuzu içip dileğimizi dilerig.

19-) Dayanışma, Yardımlaşma ve Eğitim Kurumlarıyla İlgili Sorular:

19-1) İmece nasıl ve niçin yapılır?

Diyelim ki bir odanın betonu döküleceğ. Sahibinin birine söylemesine gerek yogdur. Gavede gününü söylediğinde herkes gider ona yardım eder.

19-2) İmecede neler yenilmektedir?

Fırın badadezi, magarına, salata yenilir.

19-3) Zekat kimlere verilir?

Fakirlere, maddi durumu eyi olanlar verir.

19-4) Adaklar kimlere, nasıl verilmektedir? Neler adak olmaktadır?

Fakirlere, sakatlara, öksüzlere, yetimlere verilir. Genelde para ya da hayvan adanılır. Ama bazen da birini yedirme ya da başdan aşağı giydirme adanılır.

19-5) Komşuluk hakkı nedir? Komşuluk gelenekleri nedir?

Evimizde nadir bi şen yemeği yabdıgımızda ya da kokusu savrulan bir yemeg yabdıgımızda mutlaka gomşumuza bir sokum veririg. Onnar da bize verir. İşde bu da farkında olmadan bir birimizin üzerinde haggımız olduğunu annadır. Gomşular genelde her gün aynı saad da birinin evinde gadın gadına toplanıp gave içeller.

19-6) Misafirlikle ilgili gelenekler nelerdir?

Vallahi biz misafire çok önem veren bir aileyiz. Gerçekten misafirleri çok severiz. Buyursunlar gelsinler kapımız açıktır. Kısmetleri neyse da ağırlarız.

20-) Doğumla İlgili Sorular:

20-1) çocuk sahibi olmak isteyenler ne gibi uygulamalara baş vurmaktadır?

Esgiden Hz. Ömer Tekkesi'ne giderler ve dilek dilellerdi. Ama şimdi doğdora gideller.

20-2) Çocuğun cinsiyetini tayin için neler yapılmaktadır?

Yaşlı kadınlar bakardı gebenin garnına. Önde topluysa erkek olur. Kalçaları açılırsa kız olacag dellerdi.

20-3) Doğacak çocuğun erkek olması niçin istenir?

Aylenin soyadını daşısın diye isderiz.

20-4) Doğumu kimler yaptırmaktadır?

Esgiden ebeler evde yabdırırdı. Şimdi doğdolar kiliniglerde doğurdur.

20-5) Doğum sırasında hangi araç ve gereçler kullanılır?

Sıcag su, leyen, parçalanmış çarşaf.

20-6) Göbek kordonunun kesilmesiyle ilgili gelenekler nelerdir?

Ebe gordonu kesinca annaya verir ve babasının damadlığının içine gollar. Biz öyle gördüğ öyle yaparız.

20-7) Doğumdan sonra çocuğun yıkanmasıyla ilgilin gelenekler nelerdir?

Çocuğun ilk annesi yıkamaz. Ayleden bir büyü gelir ve besmele çekereg yıkamaya başlar.

20-8) Çocuğun giydirilmesiyle ilgili gelenekler nelerdir?

Esgiden kıyafet ne arardı. Çocug palazlanana kadar gundagdaydı.

20-9) Doğum yapan kadınla ilgili gelenekler nelerdir?

Erkek çocug doğduysa annenin saçına gırmızı gurdella dakallar.

20-10) Doğum aileye nasıl duyurulur?

Ebeye kim yardım ederse dışarı çıkar söylerdi.

20-11) Çocuk ilk defa kimin kucağına verilir?

Baba orda beklersa ona verilir. Yoğusa ayleden birine verilir.

20-12) Lohusanın sütünün bol olaması için ne yapılır?

Lohusaya dadlı yediriller.

20-12) Doğan çocuklar için kurban kesilir mi? Mevlit okutulur mu?

Ayle adarsa gurban da keser mevlid da okudulur.

20-13) Çocuğa ne zaman ad verilmektedir? Kimler ad vermektedir?

Çocuğa doğduğu zaman anne ya da babası ad vermektedir. Zaten ayle önceden ne ad goyacağını gararlaştırır.

20-14) Çocuğa ad verilirken hangi gelenekler uygulanmaktadır?

Çocuğun gulağına grabalardan biri ezan okur ve adını söyler.

20-15) Çocuk görmeye ne zaman, kimler gelir?

Golu gomşu, köylü iki üç günden sonra gelmeye başlar.

20-16) Çocuk ve anne ilk defa sokağa ne zaman çıkabilir?

Kırk günden önce çıkmazlardı ama şimdikiler çıkar.

20-17) Kırklama ne zaman, nasıl yapılır?

Çeşme altından kırğ dane güçüğ çakıl daş alınıp çocuğu yıkayacakları suya gonur ve çocuğu o suyla yıkallar. Kırkinci gün çocuğu mutlaka biri bekler yalnız bıragmazlar.

20-18) Kırklamada kullanılan su, eşya ne gibi işlemlere tabi tutulur?

Suyu doldururken mutlaka besmele çekilir ve çocuğu anneyla beraber yıkaycag olan gadının adedli olmaması gerekir.

20-19) Bir yıla kadar çocuğun beslenmesi nasıl yapılır?

İlk altı ay anne sütü sonra hazır süt da verilir.

21-) Sünnetle İlgili Sorular:

21-1) Genellikle erkek çocuklar kaç yaşında ve hangi mevsimde sünnet edilmektedir?

Genellikle üç yaşından sonra ya beş yaşında ya da yedi yaşında yaz aylarında sünnet edeller.

21-2) Sünnet hazırlıkları nelerdir?

Çocuğa sünnet gıyafeti alınır. Dügün gecesinin sabahı çocug atıla köyde dolaşdırılır davul zurna eşliğinde. Sünnet yatağı hazırlanarag sünnet düğünün olacağı yere gollar.

21-3) Çocuğun yatağı nasıl hazırlanır?

Yatağın üsdüne yeni süslemeli örtü gollar. Dügün yerinin olduğu yere götürüler ve düğün olurkan çocug içinde yatır. Yatağın üsdüne da duvara süslü bir halı asallar.

21-4) Sünnet çocuğunun kıyafeti nasıldır?

Biz ocuglarmıza pantolon, gömleg geydirir, başına da fes gordug. Fesin sdne da maşallah yazardığ.

21-5) Sünnete kimler çağrılır? ağrı nasıl yapılır?

Sünnete bütün ayle, arkadaşlar ve bütün köy çağrılır. Köylüleri davul zurna gezereg köyde çalar ve sünnetin olacağını söyler. Uzagdakileri da ayleden biri gider ve gendi davet eder.

21-6) Sünnete gelenler ne gibi armağanlar getirir?

Yakın ayle altın dakar, diğerleri da para dakar.

21-7) Sünneti kimler yapmaktadır? Halk arasındaki adları nelerdir?

Esgiden sünnetci yapardı. Sünnetci dellerdı. Şimdi ise dogdorlar yapar.

21-8) Sünnet yapılırken hangi araç ve gereçler kullanılmaktadır?

Esgiden usdura, makas, pamug yeterliydi.

21-9) Kirvelik nedir? Kirveliğin görevleri nelerdir?

ocug sünnet edilirken onun yanında duran onu sakineşdiren gişidir. Kirve de para varsa sünnet düğününün masraflarını da garşılar. Yogsa yalnız yardımcı olur.

21-10) Kirve, sünnet çocuğuna ne gibi bir hediye verir?

Ya altın künye dakar, ya da onun değerinde para dakar.

21-11) Sünnet töreni, düğünü nasıl yapılmaktadır?

Oğlan çocuğunu atın üzerine bindiriller. Kirve atın yanında ayle ve agrabalarda atın arkasında yryereg köyü dolaşırır. Köydeki bir dört yol ortasında dururug. Davul zurna çalar ve ayle oynar. Daha sonra çocuğu eve getiriler. Aylesi alır ve dogdora gtrereg sünnet edeller. Sünnet oldugdan iki üç gün sonra tören yapılır.

Törende davul zurna çalar. Çocuk yatagda yatır, anne baba da yanında durup gelen misafirleri garşılar. Gelenler çocuğun şapgasına para atar. Tebrig bitınca oynunnar oynanır. Genç kızlar çocuğun şapgasının içine bozug para ve yemiş goyarag oynadılar. Oynayan gız sayısı yedidir. Şapgayı en son oynadan sünnetli çocuğun yanına gider ve başından üç defa çevirir ve yere atar. Güçük çocuklarda şapgadan düşen yemiş ve paraları almag için yarışır.

21-12) Hâyır sünnetleri nasıl yapılır?

Zengin biri gelir ve fakir çocukları alır geydirir. Onnarı dogdora götürür sünnet eddirir. Ama bunnara tören yapılmaz. Köylü bu sünnetli çocukların evine gider ve işler.

22-) Evlenme İle İlgili Sorular:

22-1) Evlenilecek kız ve erkekte aranılan özellikler nelerdir?

Gızın hamarat ve el işlerine yatgın olamasına bakılır. Erkeğin işgisinin, gumarının olmamasına digad edilir.

22-2) Evlenememiş kız ve erkeklere ne ad verilir?

Gızlara bakire, erkeklere bekir denir.

22-3) Evlenmemiş kız ve erkeklerin kısmetlerini açmak için ne gibi uygulamalara baş vurulmaktadır?

Hocalara veya türbelere gidilir.

22-4) Gençler evlenme isteğini nasıl belli eder?

Babalarına veya annelerine söyler.

22-5) Evlenme çağının başlangıcı kız ve erkeklerde hangi yaştır?

Gızlarda on sekiz, erkeklerde yirmidir. Ama şimdikiler eğlenir evlensin.

22-6) Kız arama nasıl yapılır?

Kadınlar tarafından konuşulur ve erkeğe uygun bir kız bulunur.

22-7) Kız beğenilmesi halinde kız isteme nasıl olmaktadır?

Aracı giren kadın kız aylesine gider ve gararlaştırdıkları bir gece kızın evine gidellerdi. Gızla oğlan birbirini görmezlerdi. Gızın aylesine söylerdi onnar da düşünelim dellerdi. İki üç gün sonra aracı kadınla cevabı yolallardı. Cevapları evedsa başka bir gün ayarlallardı ve oğlan tarafı dünürçülüğe gidellerdi. Oğlanın babası Allah'ın emrine gızı isderdi.

22-8) Söz kesimi nasıl yapılmaktadır?

Ayleler gendi aralarında bir gün ayarlalar ve o gün yeme işme yaparag gendi aralarında söz kesellerdi.

22-9) Gençlerin anlaşması halinde evliliğe hazırlık nasıl olmaktadır?

Gençler annaşıdıktan sonra erkek evini gız da ceyizini hazırlardı.

22-10) Kız kaçırma olayı hangi hallerde meydana gelmektedir? Bu olaylar nasıl çözümlenmektedir?

Gızıla erkek annaşırsa da ayleler razı olmaz, erkek bu defa mecbur galır gızı kaçırır. Gaçırdıktan bir süre sonra aylene rızasını almag için haber yollallar. Ayleler gabul edersa barışılar. Çoğunlugla da barışılar.

22-11) Nişan hazırlıkları nasıl yapılmaktadır?

Nişanda gızla erkeğe ayrı olmak üzere yüzüg dakallardı. Böylece resmen nişanlı oldukları belirtilir.

22-12) Nişanda kıza neler takılır?

Nişanda gıza hediyeler getirilir. Ayle büyükleri da altın kolye, belezig dakar.

22-13) Nişana kimler davet edilir?

Bazıları ayle arası yapar. İki tarafın da ayleleri çağrılarag nişan yapılır. Bazıları da eş, dost, akraba, gomşuları, eyi giddiği ahablarını da çağırırarag nişan yapallar.

22-14) Nişanlanma nasıl yapılır?

Davetliler toplanır ve eğlence yapalar nişanı kutlallar. Bu kutlama sırasında kız ve erkeğe yüzüg takallar.

22-15) Nişanda hangi eğlenceler yapılır?

Davul zurna eşliğinde halay çekilir, yenilir içilir.

22-16) Nişandan sonra nişanlıların birbirlerini görmeleri, konuşmaları nasıl olamaktadır?

Bizim zamanımızda evlenmeden gız ve erkek görüşemez gonuşamazdı. Ama şimdi serbest.

22-17) Nişan bozulursa, kız tarafı aldığı armağanları geri verir mi?

Hepsini bir yere toplar bohçalar ve geri verir.

22-18) Kurban bayramı'nda oğlan tarafı nişanlı kız evine kurban gönderir mi?

Kurban kesellersa gönderillerdi. Göndermezsa ayıb olurdu.

22-19) Başlık ağırlık veriliyor mu? Miktarı nedir?

Bizde başlıg parası yoğdu.

22-20) Geline ailesi tarafından ne gibi çeyiz verilir?

Tabag, çanag, tencere, çarşaf, yorgan, sandalye, dantel, peşgir, pataniya gibi eşyalar verilir.

22-21) Çeyiz defteri, cüzdanı tutuluyor mu? Tutuluyorsa nasıl?

Bizde çeyiz defteri yogdu. Ama duyarıg başga yerlerde yazallarmış.

22-22) Çeyiz asma, gösterme geleneği var mı? Varsa nasıl yapılıyor?

Çeyiz gösderme geleneği vardı. Gelin evinin önünde köy kadınlarına sıralayarak dizellerdi da gösderillerdi.

22-23) Düğüne davet nasıl yapılır?

Esgiden davet edeceğimiz her eve bir mum götürürdük. Mumu verir düğün gününü söylerdig. Şimdigi ise davetiyeyla yaparig.

22-24) Düğüne davet edilenler hediye olarak neler getirirler?

Tabak seti, fincan seti ya da para dakallar.

22-25) Düğün için yiyecek, giyecek olarak ne gibi hazırlıklar yapılmaktadır?

Bir büyü baş hayvan kesilir ve fırına gonur. Fırında badadez da yapılır. Salata da hazırlanır ve davetlilere verilir. İçecek olarak da ayran ve şarap verilir. Giyeceg olarak da damad yeni pantolaon , gömleg, ceket alır. Geline ise gelinlig digdiriller. Aylede ise parası olan yeni uruba alır, olmayan ise en yeni urubalarını geyer.

22-26) Geline kına yakılıyor mu?

Düğün yapılmadan bir hafta önce Perşembe gecesi kına gecesi yapılır ve kadınlar toplanarak eğlence yapalar ve geline kına yakallar.

22-27) Kına gecesi yapılıyorsa ne gibi gelenekleri vardır?

Aylenin, gomşuların ve köyden davet edilen kadınlar gelinin babasının evinde toplanıllar ve düğünden önceki ilk perşembe gecesi kına gecesi yaparag hem eğleniller hem geline kına yakallar.

22-28) Kına gecesi eğlenceleri nelerdir?

Gecede şarkılar söylenir, oynunna oynanır. Gecede türküler, maniler söylenereg eğlenilir.

22-29) Gelin hamamı nasıl yapılır?

Gelinin aylesinden ve oğlan tarafının aylesinden kadınlar toplanarak hamama gidilir. Eğer bölgede hamam yogsa oğlanın yengesinin evine gidilereg orda yapılır.

22-30) Güveyi hamamı yapıyor mu?

Yapılmazdı.

22-31) Damat tıraşıyla ilgili gelenekler nelerdir?

Düğünün olacağı meydanlığda düğün başlamadan damadı tıraş edellerdi. Damad da hem tıraşı yapan berbere hem da oradaki çocuklara başış verirdi.

22-32) Kimler sağdıç olur? Sağdıcin görevleri nelerdir?

Gelin tarafından bir gişi, bir gişi da oğlan tarafından seçilereg sağdıç olur. Bunları herkes gendi aylesi seçer belirlerdi. Sağdıçlar eğer zenginsa düğün masraflarını da garşılardı. Ama değılsalar düğün yerinin hazırlanması, gelen misafirlerin garşılanması gibi işlere bakallardı.

22-33) Gelin, damat, sağdıç, kayınvalide, kayınpederin düğünde kıyafetleri nelerdir?

Gelin beyaz gelinlig geyerdi. Damad ise gad geyerdi. Ana ve babalar yeni gıyafetler alarag geyellerdi. Sağdıç ise evdeki en yeni gıyafetini geyerdi.

22-34) Gelin alma nasıl yapılır?

Gelinin babasının evine gidereg, gız ata bindirilir. Aylesi da arkadan yürüyereg onu damadın yapıdığı eve götürüller.

22-35) Gelin güveyinin evine girerken neler yapılır? Anlamları nelerdir?

Gelin eve girmeden evin içine bir avuç buğday atılır. O ev her zaman bereketli ve mutlu olsun diye.

22-36) Düğünde ne gibi eğlenceler yapılmaktadır?

Müzigler çalar, halaylar çekilir. Gızlar tesdi oynadır.

22-37) Düğünde neler yenilir içilir?

Düğün eğer yemeli içmeli yapılacaksa davet edilen misafire göre hayvan kesilir ve badadezinan beraber hazırlanarak furunda bişirilir. Gazanlarının pilav ve salata yapılır. Bunlar tabaklara gonularak dağıdılır. İçecek olarak da ayran ve şarap verilir.

22-38) Düğünde geline neler armağan edilmektedir?

Yakın ayle altın eşyası dakar. Diğer gelen misafirler para dakar.

22-39) Resmi nikah, imam nikahı nasıl yapılmaktadır?

Resmi nikâh yapılacağısa bölgedeki nikah memuru gelir ve gıyar. İmam nikâhını ise köydeki hoca gıyar.

22-40) Gerdeğe nasıl girilir? Gerdek öncesi ve sonrası gelenekleri nelerdir?

Düğünden sonra gelin ve damat eve getirilir ve içeri gireceğlerinde damadın arkadaşları onu yumruklayarak eve gollar. Damad gerdeğe girmeden önce namaz gılar da öyle gerdeğe girer.

22-41) Düğünün ertesi günü neler yapılır?

Genelde ertesi gün pek evden çıkmazlar daha birbirlerine alışma döneminde idiler.

22-42) Gelin, kayınpederine ve kayınvalidesine nasıl hitap eder?

Anne ve baba deyereg seslenir.

22-43) Akraba aileler arasındaki ilişki nasıldır?

İnsanlar işden güçten vakit buldugca birbirlerine ziyarete gider muhabbet edellerdi.

22-44) Gelinin kocası ölürse ne yapılır?

Gendine galmışdır. Biri isdersa gendini isder evlenir isder evlenmez.

22-45) Gelin ölürse ne yapılır?

Adamın isdeğine bağı ama çoğı adam evlenir.

22-46) Akraba evlilikleri hakkında halkın inançları nelerdir?

Eyi dutulmazdı ama gene da mal yabana gidmesin diye evlendirillendi.

23-) Ölümle İlgili Sorular:

23-1) Ölümü düşündüren ön belirtiler nelerdir?

Rüyalar, kabuslar. rüyada biri diş sökerse yakınlarından birinin öleceğı söylenir.

23-2) Ölecek kişı hasta ise ölüm belirtileri nelerdir?

Hastalıktan ağırlaşp, konuşamaz, eli ayağı tutulursa da kütürüm olması öleceğinin haberidir.

23-3) Ölümü uzaklaştırmak için halkın aldığı tedbirler, uyguladığı pratikler nelerdir?

Dua edilir, dogdora götürülür.

23-4) Bir hastanın öleceğine kanaat getirilirse ne yapılır?

Helallaşılır. Kelime-i Şahadet getirmesi sağlanır.

23-5) Ölüm olayının hemen arkasından yapılan işler nelerdir?

Ölünün gözleri açıksa kapatılır. İki elini göbeğinin üzerine goruk ve garnına da bir bıçag goyarıg.

23-6) Ölünün gözlerinin açık olması hakkındaki inanmalar nelerdir?

“Ölmeden önce birini görmeg isderdi da göremediğı için gözleri açık gitti” deller.

23-7) Ölünün başı neden kibleye çevrilir?

Çünkü dinimizde dua ederken kibleye yöneliriz. Ölülerini de kibleye çeviririz.

23-8) Sabahleyin ölen kimse ne zaman gömülür?

Öğlen namazından sonra gömülür.

23-9) Öğleyin ölen kimse ne zaman gömülür?

İkinci namazından sonra gömülür.

23-10) Akşam vakti ölen kimse ne zaman gömülür?

Ertesi günü sabah gömülür.

23-11) Ölü bir gün bekletilecek olursa nasıl bekletilir?

Gıssa yatağında üzerini çarşafınan örter başında biri begler. Yazda yere goyarıg üsdüne çarşaf örtüp gene başında biri begler.

23-12) Ölü gömülmeye nasıl hazırlanır? Yıkama ve kefenleme işleriyle ilgili gelenekler nelerdir?

Ölü yıkayıcısı gelir suyu hazırlar ve ölüyü ayleden biri yardım edereg yıkallar. Kefenlerkan da iğne iplig gullanmazlar öyle sarallar ki hiç açık yeri galmaz.

23-13) Ölünün yıkama suyundan artanı ne yapılır?

Bahçeye dökeller ve gazanı da ters çeviriler ve üsdüne daş gollar.

23-14) Tabut nasıl yapılır? Üzerine neler örtülür?

Tabut tahtadan yapılır. Üzerine da yeşil örtü, gadınsa ölen başucuna da bir baş örtüsü bağlanır.

23-15) Cenaze namazını kimler kılar?

Erkekler gılar.

23-16) Ölü mezarlığa nasıl taşınır?

Omzumuzda daşırig.

23-17) G6m6lme işlemi sırasında ne gibi dini işlemler yapılır?

G6m6ld6ğden sonra hocanın 6nderliğinde oraşdaki halk dua okur.

23-18) 6l6 yemeğ i veriliyorsa 6zellikleri nelerdir?

Biz kırkınıcı g6n6nde 6l6n6n sevdiğ i yemegleri yapar, fakir fukarayı yediririg.

23-18) Başsağ lığ ı ziyaretleri nasıl yapılır?

Herkes 6l6n6n aylesini ziyaret edip “Başınız sağ olsun, Allah rahmet eylesin” der.

23-19) Yas tutma geleneğ i var mı? Varsa nasıl uygulanmaktadır?

Yas dutmanın geleneğ i olmaz, insanın elinde olmadan 6z6l6r ve ona g6re davranır.

23-20) İlk bayramda yaslı ailenin durumu nasıl olur?

İnsanların içinden gelmez geyinsin, s6slensin. Normal bir g6nm6ř g ibin o g6n6 geçiriller.

23-21) 6l6n6n yaşarken kılamadığ ı namazları ve yerine getiremediğ i yeminleri karşılığ ında neler yapılır?

G6nahlarının affedilmesi için dualar edilir.

23-22) 6l6n6n g6m6ld6ğ 6 akşam hatim duas ı yapılır mı? Yapılırsa nasıl yapılmaktadır?

Yapılır. Ya hoca camide cemaatınan yapar ya da 6l6n6n evinde okur. Bu aylenin isdeğ ine g6redir.

23-23) Mezar ilk defa ne zaman ziyaret edilmektedir?

Mezara ilk 6ç g6n g6neş gideller da doğ madan okunmuş su d6keller.

23-24) Başka hangi zamanlarda mezar ziyaret edilmektedir?

Her cuma günü namazdan çıkınca mezarlığa gidilir ve dua edilir. Bayramlarda bayram namazından sonra ilk olarak mezarlığa gidilir ve dualar okunur.

23-25) Mevlit okutma geleneği var mıdır? Varsa nasıl uygulanmaktadır?

Ölü gömüldüğden sonra ilk üç gece mevlit okudulur. Ölünün kırkinci gecesi da mevlit okudullur ve artıg her ölüm yıl dönümünde da mevlid okudulur.

23-26) Ölünün giydiğı kıyafetler ne yapılır?

Ayleye bağıdır. Bazıları bütün urubaları toplar ve yakar. Bazıları da yeni urubalarını fakir fukaraya verir, esgileri da toplar ve yakar.

23-27) Vasiyetle ilgili gelenekler nelerdir?

Ölünün yaşarkan söylediğı vasiyetler öldüğden sonra mutlaka aylesi tarafından yerine getirilir.

23-28) Yörede ölüler mutlaka mezarlığa mı gömülmektedir? Mezarlık dışındaki gömülmeler niçin ve nasıl olmaktadır?

Bizde bütün ölüler mezarlığa gömülür. Ama nenelermizden duyardıg ki çok esgiden intihar edenleri mezarlığın dışına gömellermiş.

23-29) Mezarlıkta aynı ailenin fertleri yan yana mı gömülmektedir? Karı koca mezarları nasıl olmaktadır?

Eğer mezarlığda yer varsa yan yana gömeye diggad edeller. Ama yer yogsa nasıl uyarısa öyle gömeller. Garı gocayı da mümkün olduğı gadar yan yana gömeller.

23-30) Mezarın iki ucuna neler dikilmektedir?

Hem ayag ucuna hem baş ucuna daş dikeller.

23-31) Mezar taşlarına neler yazılmaktadır?

Ölünün adı, soyadı ya da baba adı, doğum tarihi, ölüm tarihi yazallar. En alta da 'Ruhuna Fatiha' diye yazallar. Ölen gişi sağılığında vasiyed ediyısa bicez dua yazsınlar mezar daşına o zaman vasiyet eddiğı duayı da yazdırıllar gendine.

23-32) Mezarın herhangi bir yerine ağaç veya çiçek dikilir mi? Dikilirse sebebi?
Bazıları ölünün ruhunun rahat eddiğine inanarak mezarın hemen üsdüne çiçek eker.

23-33) Mezarlıkla ilgili inanmalar nelerdir?

Mezarlıklar bizim ölülerimizin yaddığı yerdir ve buraları temiz dudmalı ve devamlı ziyarete gidereg dua edmeliyig.

23-34) Çocuk çağında ölenler hakkındaki inanmalar nelerdir?

Çocug yaşda ölenler sabicigdir. Yani onnar günahsızdır ve sorgusuz sualsiz cennete gideller.

23-35) Ölülerin adları geçtiğinde neler söylenmektedir?

Allah rahmet eylesin, nur içinde yatsın.

24-) Halk Hekimliğiyle İlgili Sorular:

24-1) Halk arasında hastalıkları tedavi eden kişilere hangi adlar verilmektedir?

Hekim, dogdor, hemşire, bir da otlardan ilaç yapıp eyileşdiren gişiler var. Bazı yerlerde bunlara lokman hekim deller. Bizde böyle isim yogdu.

24-2) Bu kimselerin özellikleri nelerdir?

Bilgili okunmuş gişilerdir. İnsanın her tarafını eyi bililler ve ona göre eyi edeller.

24-3) Hastalıkları nasıl teşhis etmektedirler? Kullandıkları metotlar araç ve gereçler nelerdir?

Dogdorların aledleri vardır onar yapar. Ama esgiden oşu dogdor yogdu o zaman ne tahmin edersalar ona göre otlardan bi şey yapalar, verillerdi insanlara.

24-4) Halk ilaçlarının tarifleri nelerdir? Bu ilaçların her biri hangi hastalıkların tedavisinde kullanılmaktadır?

Ovada bir tür mantar vardı. Gardlaştınca bu mantar üsdü toz halinde kırmızı bir hal alırdı. Onu ahılar, o toz gibi olan yerini saklallardı. Bunu bir yara bere olunca, yaranın üsdüne gollardı ve çabucag eyi olurdu.

24-5) Dini yollardan tedavi nasıl yapılmaktadır?

Esgiden çok vardı. Bir yerim ağırır dersan hoca “Dur bir duacıg okuyayım da geçer” derdi. Ya da bazı sinirleri bozulan gişiler olurdu da onu hocaya götürüllerd. Okusun üflesin gene da eyi olsun diye.

24-6) Kırık ve çıkıkların tedavisi nasıl yapılmaktadır?

Esgiden dogdor yoğdu. Ama bu işlerden annayan, çıkıkları yerine yerleşdiren, gırıgları saran gişiler vardı. Gırıklarda iki tahda gollardı garşılıklı da sarallardı gendini bezinan.

24-7) Yara berelerin tedavisi nasıl yapılmaktadır?

Mantar tozu vardı da onu gollardı yaralara da geçerdi.

24-8) Halkın ev içinde kendi kendine tedavisi nasıl olmaktadır?

Garnı ağrıyana nane çayı yapallar da veriller. Bazen da tuğla ısıdıllar da garnına basdırıllar, sıcagdan geçsin diye.

24-9) Ruh hastalıkları nasıl tedavi edilmektedir?

Garanlıg odaya kapadıldı gendilerini eyi olsun diye ya da hocaya götürüllerd da okur üfürürdü.

24-10) Hastalıkların sebepleri hakkındaki inanışları nelerdir?

Çok işlemeden ya da irsi olarak bahane bullulardı.

24-11) Hastaların beslenmesi nasıl yapılmaktadır?

Hasdalara birinç çorbasi yapar verirdig.

24-12) Dişleri kimler çekmektedir?

Ayleden biri çekerti.

24-13) Diş sökme metotları nelerdir? Sökülen diş ne yapıyor? Neden?

Ağız dişlerini kerpedenla sökellerdi. Normal dişleri ise iplig bağlalar da çekellerdi. Sökülen diş damatallardı. Bize çocuğkan "At dişini damat da başga çuksın yerine" dellerdi.

25-) Halk Veterinerliğiyle İlgili Sorular:

25-1) Halk arasında hastalıkları tedavi eden kişilere hangi adlar verilmektedir?

Baytar, veteriner, hayvan dogdoru.

25-2) Bu kişilerin özellikleri nelerdir?

Hayvan üsdüne okumuş bilgili gişilerdir. Bazı çobanlar da gendilerine göre hayvanları annadıları gadar tedavi edeller.

25-3) Hayvan hastalıkları nasıl teşhis etmektedirler? Hangi belirtiler, hangi hastalığın işareti kabul edilmektedir? Teşhis sırasında kullandıkları aletler nelerdir?

Hayvanda bir değışiklik görünca annadıg bir agsilig olduğunu. Garnı şişinca gaz yapıdı derdig. Zayıflar da yemezsa içinde bi şey oldu derdig. Onu ayırırdıg bir kenara da ayrı yem gordug gendine. Özel bir aletimiz yogdu tedavi için.

25-4) Hayvan hastalıklarının tedavisinde kullanılan halk ilaçlarının tedavisi nedir?

Bu ilaçlardan her biri hangi hayvan hastalıklarının tedavisinde kullanılmaktadır?

Hayvan gaz edinca ona bir şişe zeytin yağı içirirdig. Vücudunda yara olan hayvanın yarasına kül basardıg. Bunar için alet gullanmazdıg.

25-5) Dini yollardan hayvan hastalıkları nasıl tedavi edilmektedir?

Hoca gelir hayvana okur üfürürdü eyi olsun diye.

25-6) Hayvanlardaki kırık ve çıkıklar nasıl tedavi edilmektedir?

Hayvanın ayağı gırılınca iki tahta gollardı garşılıklı da sarallardı. Eyi olursa olurdu, olmazsa hayvanı kesellerdi da yellerdi.

25-7) Hayvanlardaki yaralar nasıl tedavi edilmektedir?

Genelde yaranın üsdüne kül, ya da tütün basardığ.

25-8) Hayvan doğumları nasıl yaptırılmaktadır?

Böyük baş hayvanı ipila bağlar yavruyu çekerdig da çıkardı. Güçük baş hayvanda ise çoğunlugla gendi doğururdu ama doğuramayınca kepçenin sapıyla dakardığ yavrunun başına da çekerdig gendini çıksın diye.

25-9) Hangi hastalıklarda hayvanın tedavisinden ümit kesilerek öldürölmektedir?

Ölü hayvanların etleri cesetleri ne yapılmaktadır?

Öleceg hayvan zaten gendini belli ederdi. Gözlerini aşmaz, ayağa galgmaz, ağzından köpükler gelir. Böyle olunca hayvanı öldürür ya yakallar ya da bircez kör guyuya atallar gendini.

25-10) Hasta hayvanların beslenmesi nasıl yapılmaktadır?

Hasda olan hayvanları ayırırdığ ayrı bir yere da gendilerine yem ve su gordug ta eyileşsinler.

25-11) Halk ne zaman veteriner gitme ihtiyacı duyardı?

Esgiden ne aradı veteriner eyi edersag ederdig, edmezsag ölürdü.

25-12) Hayvan hastalıklarını tedavi edenler; nallama, kırkma işlemleri de yapıyorlar mı?

Nallamayı galligalar yapardı. Ama kırkmayı herkes gendi yapardı.

25-13) Çobanların hayvan hastalıkları hakkındaki bilgisi nedir?

Özel çobanımız yağdı herkes gendi beklerdi hayvanını. Onun için hasda olan hayvanı da biz eyi edmeye çalışırdık.

26-) Halk Meteorolojisiyle İlgili Sorular:

26-1) Tabiat olaylarının sebepleri nasıl açıklanmaktadır?

Bütün tabiat olayları Allah'ın işidir.

26-2) Yörede en iyi kimler hava tahmini yapmaktadır? Bu yeteneği nasıl kazanmışlardır?

En eyi yaşlı çiftçiler yapar. Uzun senelerdir havayı takip edereg bu yeteneği gazandılar.

26-3) Hangi amaçla hava tahmini yapılmaktadır?

Yağmur yağıp yağmayacağı konusunda tahmin yapallar. Çünkü köy yerinde çoğu insan çiftçiliğnan uğraşırdı.

26-4) Bir yıllık hava tahmini nasıl yapılmaktadır?

Esgiler ağustos ayındaki günlere bakarag geleceg yılın havalarının nasıl olacağını tahmin edelerdi. Bunlara gendileri "Minelayalar" dellerdi.

26-5) Gökteki cisimlere bakarak hava tahmini nasıl yapılmaktadır?

Havadaki bulutlara bakarag yağmurun ne zaman yağacağına dair tahmin yapılır. Eğer bulutlar dağın üzerine doğru alçalırsa yakında yağmur var demegdir.

26-6) Hayvanların hareketlerine bakarak hava tahmini nasıl yapılmaktadır?

Garıncaların yuvalarına doğru gashedığını ve yuvaya girdigden sonra çıkmadığını gördüğümüzde çok yakında yağmur var demegdir. Havadaki guşların bağırarag dönmesi ve yuvalarına gonmaları da yağmur geliyor demegdir.

26-7) Bitkilerin durumlarına bakarak hava tahmini nasıl yapılmaktadır?

Sabah tez gagdıgımızda eğer çiçeklerin, otların üsdünde aşırı çiğ varsa yağmur yağacag demegdir.

26-8) İnsanların davranışlarına ve organlardaki ağırlara göre nasıl hava tahmini yapılmaktadır?

Yaşlılar dizleri ağıryınca yağmur yağayacağını söyleller.

26-9) Depremlerle ilgili tahminler nasıl yapılmaktadır?

Olması gerekenden daha fazla sıcak olduğu zaman deprem olabilir.

26-10) Güneş ve ay tutulmasıyla ilgili inanışlar nelerdir?

İnsanlar Allah'ın mucizesi olduğuna inanıllar.

26-11) Güneş ve ay tutulması karşısında neler yapılmaktadır?

Esgiden davul, teneke çalallardı güya güneş ya da ay gurtulsun diye.

26-12) Yağmur yağdırma ile ilgili inanışlar nelerdir?

Köy halkı toplanır ovaya çıkalar. Ovada yeller içeller ve hocayla beraber yağmur duası edeller.

27-) Halk Takvimiyle İlgili Sorular:

27-1) Bir yıl kaç mevsim kabul edilmektedir? Mevsimlerin değişik adları, başlangıç bitiş tarihleri nelerdir?

Dört mevsim gbul ederig, değişik adları ya da tarihleri yogdur.

27-2) Yıllara, mevsimlere, aylarla, günlerle ilgili halk inanmaları nelerdir?

Cuma günü mübarek gündür. Salı günü eyi dutulmaz. O gün lohusaya ziyarete gidilmez, yeni bir iş başlangıcı yapılmaz.

27-3) Yılbaşı olarak hangi ay ve gün kabul edilmektedir? Yılbaşı için kutlama yapılıyor mu? Yapılıyorsa nasıl?

31 Aralık kabul edilir. Kutlama yapılır. Bütün ayle bir eve toplanır ve sabaha kadar yer içerir.

27-4) Mevsimlerin, ayların gece ve gündüzün nasıl meydana geldiğine inanılmaktadır?

Dünyanın dönmesinden dolayı meydana gelmektedir.

27-5) Bir günün çeşitli bölümleri nasıl adlandırılmaktadır? Bu bölümler nasıl ayırt edilmektedir?

Guşlug vagdi (güneş doğmazdan önceki vakit), sabah, öğle, ikindi, akşam, gece yarısı. Güneşe göre ve havanın aydınlanıp gararmasına göre belli olur.

27-6) Hangi saat türü kullanılmaktadır? Saat kullanılmıyorsa zaman ayarı nasıl yapılmaktadır?

Esgiden saat yogdu, güneşe göre hariket ederdig. Güneş doğmadan gakar işe giderdig. Güneş batınca da işi bitirirdig. Daha sonra saat çıkdı ona göre hareket ederig. Bizde çoğunkugla alaturka saat gullanılır.

27-7) Kişilerin doğum tarihleri nerelere ve nasıl yazılmaktadır?

Esgiden bir duvara yazallardı. Köyde yazı bilen muhdar varsa ona da yazdırıllardı. Ya muhdar ya da çocuğun babası şehere gidinca daireye gider nifusa yazdırırdı.

28) Halk Hukukuyla İlgili Sorular:

28-1) Kimler arası evlenme yasağı bulunmaktadır? Bu yasağın dini temelleri nelerdir?

Gardaş gardaşınan evlenemez. Başga dinden biriynan evlenmeg de dinimiz açısından doğru bulunmaz.

28-2) Tek eşle veya çok eşle evlenme geleneğinden hangisi kabul edilmektedir?

Tek eşle evlenme geleneği vardır. Ama esgiden çok zengin olan gışiler iki garı alıllardı.

28-3) Akrabalar arası evlenme görölmekte midir? Akraba arasındaki olumlu veya olumsuz inanışlar nelerdir?

Akrabalar arası evlenme vardı. Ayle arasında mal yabana gidmesin diye evlendirillerd. Halk buna eyi bagmazdı. Çünkü doğan çocuğlarda sakatlık görölürdü.

28-4) Eşleri ölen çocuklu dullar için ne gibi gelenekler işlenmektedir?

Dullara aylesi sahip çıkmaya çalışır. Çoluk çocuğuna bakmaya yardım edeller.

28-5) Erkek ve kız çocukların, eşlerin miras payları nasıl belirlenmektedir?

Erkek çocuklara daha çok verillerd. Erkeklere iki verilirse, gızlara bir hisse verilird. Eşlere ise eğer hükümed nikâhı varsa pay alırdı. Eğer yogsa almazdı.

28-6) Evlatlık alınmakta mıdır? Evlatlıklar öz çocukların bütün haklarına sahip midir?

Genelde çocuğu olmayanlar evlatlıg alıllar. Öyle olunca da bütün haklar onun olur. Ama bazı zenginler çocuğu olduğu halde evlatlıg alıllar. Öz çocuğuyla evlatlığı aynı haklara tutmag artıg insanına göre değışir. Bazıları aynı dutardı, bazıları dudmazdı.

28-7) İç güveyi nasıl alınmaktadır? İç güveyinin hakları nelerdir?

Malı olan ayleler gızına verirdi. Hiç bi şeyi olamayan bir oğlanınan evlenirse, oğlan mecburi iç güveyi olurdu. Çünkü gızın malını gullanırdı. İç güveyinin hiçbir hakkı yoğdu. Gız tarafı ne dursa o olurdu.

28-8) Medeni nikahsız eşler mirastan nasıl faydalanmaktadır?

Bi şey alamazdılar. Ama evladları gendine bakardı.

28-9) Köydeki anlaşmazlıklar mahkemeye gidilmeden nasıl çözümlenmektedir?

Köyden yaşlı biri aracı girer da annaşdırmaya çalışırdı gendilerini. Ya da köy mugdarı annaşdırmaya çalışırdı.

28-10) Sınır tecavüzü olayları nasıl çözümlenmektedir?

Polise gidilirdi. Sonra da tapu dayresine başvurullar da memur gelir ölçerdi sınırı da annaşmazlık gakardı ortadan.

28-11) Tarlaya, bahçeye verilen zararlar nasıl karşılanmaktadır?

Köyün desdebanı belli bir zarar, ziyan ücreti keserdi da zarar veren öderdi.

28-12) Kız kaçırma olayları nasıl olmaktadır?

Çoğunluğnan gızınan erkek annaşırdı. Ayleleri razı olmayınca erkek gızı kaçırır.

29-) Halk Zoolojisiyle İlgili Sorular:

29-1) Yörede hangi hayvan türleri yetiştirilmektedir?

İneg, goyun, keçi, tavşan, tavug yetiştirilir.

29-2) Yöredeki yabani hayvanlar, kuşlara, böceklere ne gibi adlar verilmektedir?

Keretenkele, yılan memesi, gara yılan, batsali yılan, gufi yılanı, bok böceği, arı guşu, garga, gukukma guşu, gece guşu, güvercin, keklik, yaban tavuğu.

29-3) Hayvanların nasıl yaratıldığına inanılmaktadır?

Allah tarafından yaratıldığına inanırız.

29-4) Evcil hayvanlar nasıl çovaltılmaktadır?

Çifleşdirereg ve tavugları yumurtaya oturdarag.

29-5) Böceklerin kuşların tabiatta ne gibi görevler yaptıklarına inanılmaktadır?

Doğanın dengesini sağladıklarına inanırız. Doğadaki yabani hayvanlar birbirlerini yer, bazıları bir yerdeki tohumu yer ve başka bir yere pisler. Böylece pislediği yerde o tohum yeşerir ve böyür.

29-6) Hayvanların öldürülmeleri, öldürülmemeleri konusunda ki halk inanışları nelerdir?

Bir insan kediyi öldürürse yedi sene nüsübetlig çekermiş.

29-7) Hayvanların beslenmeleri bakımları konusunda hangi gelenekler uygulanmaktadır?

İlkbahar geldiğinde ineglerimizi mandıradan çıkarıp otluğa bağlarız. Gece gündüz orada gahıllar. Yannarına su da götürürüz.

30-) Halk Sanatları Ve Zanaatlarıyla İlgili Sorular:

30-1) Yörede kadınların uğraştıkları el sanatları nelerdir?

Gadınlar genelde evlerinde dantel ve yün işi işlerdi.

30-2-a-) Bu sanat kimden, ne zaman, nasıl öğrenilmiştir?

Dantel:

Gızlar geceleri evde otururken annelerinden, nenelerinden öğrenillerdi. Anneleri ilk olarak onlara zincir çekmeyi daha sonra motif yapmayı öğretir.

b-) Hangi malzeme kullanılmaktadır? Bu malzeme nasıl temin edilmektedir?

İnce diyemsi ipi, tığ, gullanılırdı. Şehere giden birine sipariş edelerdi o da getirirdi.

c-) Hangi eşyalar üretilmektedir?

Yasdığı yüzü, perde, masa örtüsü, yatağ örtüsü, televizyon örtüsü gibi şeyler yapardı. Ama gartığı yapan yok.

ç-) Eşyaların biçimleri, motifleri ezbere mi yapılıyor, yoksa belli örneklerden mi hareket ediliyor?

Büyüğ kadınlar ezbere yapardı. Genç kızlar da bakarag yapardı. Çünkü onnar daha yeni öğrenillerdi.

d-) El sanatları bir ek gelir sağlıyor mu? Sağlıyorsa aile içindeki payı nedir?

Gece gündüz işlersa belki mutfag masrafını çıkarır.

Yün işi:

a-) Bu sanat kimden, ne zaman, nasıl öğrenilmiştir?

Ovada goyun beklerken, analarmızdan öğrendig.

b-) Hangi malzeme kullanılmaktadır? Bu malzeme nereden temin edilmektedir?

İki şiş ve yün ipi. Şeherden getirillerdi.

c-) Hangi eşyalar üretilmektedir?

Fanella, yeleg, çaorap, eldiven, atgı.

ç-) Eşyaların biçimleri, motifleri ezbere mi yapılıyor, yoksa belli örneklerden mi hareket ediliyor?

Bilenler ezbere yapardı. Bilmeyenlere da gösderillerdi.

d-) El sanatları bir ek gelir sağlıyor mu? Sağlıyorsa aile içindeki payı nedir?

Yün işi yapıp da satan yogdu. Herkes bir birine yardım ederdi.

30-3) El sanatları ve zanaatları hangileridir?

Hasır dokumacılığı vardı.

30-4-a-) Zanaat kimden, ne zaman nasıl öğrenilmiştir?

Köyde bu işi yapan usdalar vardı. Bunların yanına çırag gidellerdi da öğrenillerdi. İlk olarak gamışı düz hale getirmeyi öğredillerdi. Daha sonra küfün (küfe) yapmayı öğredillerdi.

b-) Hangi eşyalar üretilmektedir?

Sepet, paneri, küfün, isgemlelerin oturulacag yerini örellerdi. Değişik duvar süsleri yapallardı.

c-) Zanaat için hangi malzeme kullanılmaktadır? Bu malzeme nasıl temin edilmektedir?

Gamış, çuvaldız iğnesi, bıçak gulanıllardı. Bu gamışları dere kenerından kesellerdi.

ç-) Eşyaların biçimleri, motifleri ezbere mi yapılıyor, yoksa belli örneklerden mi hareket ediliyor?

Ezbere yapallardı. Genelde bağlava motifini yapallar.

d-) El sanatları bir ek gelir sağlıyor mu? Sağlıyorsa aile bütçesindeki payı nedir?

Çok az kazanıllardı, onun için artıg hiç yapılmaz.

31-) İnanışlarla İlgili Sorular:

31-1) Adakla, dilekle ilgili inanışlar nelerdir? Adak yerleri nerelerdir?

Adag insanın isdeği olunca bu isdeg için ne adadıysa onu yapmasıdır. Genelde hayvan adarig ya da fakir fukara bir çocuğu geydiririg.

31-2) Ağaçla ilgili inanışlar nelerdir?

Dinimizde ağaçlara çaput bağlamag günahdır. Ama gene da bağlallar. Hz. Muhammet ağaçların ekilmesini şu sözüyle “Kıyamet kopsa dahi elinizde bir fidan varsa ekiniz” belirtir.

31-3) Ahiretle ilgili inanışlar nelerdir?

Allah yeryüzünü insanlar için bir imtihan yeri olarak gösderdi. Ahretde da bu imtihanın sorgulamasını yapacağına inanılır.

31-4) Ahlakla ilgili inanışlar nelerdir?

İnsanın değer yargılarına uyması ahlağı oluşturur. Dürüs gonusmalı, yalan söylememeli ve büyüğermize saygılı olamlıyğ.

31-5) Allah’la ilgili inanışlar nelerdir?

Bütün her şeyi yaratan Allah’dır. Allah’ı anlamag için Kuran-ı Kerimi okumag gerekir. Allah’ın peygamberilerine de inanmalıyğ. Çünkü onnar Allah’ın elçileridir.

31-6) Alınyazısı kaderle ilgili inanışlar nelerdir?

Bir gün Hz. Ali bir yıkık duvarın dibinden çekildi. İnsanlar da ona “Ya Ali Allah’ın gaderinden mi kaçyorsun” der. O da “Allah’ın gaderinden kaçıp, Allah’ın gaderine sığınıyorum” der. Demek insan önce tedbir alacag. Alamazsa işini Allah’a bırakacag.

31-7) Ana ve babayla ilgili inanışlar nelerdir?

Cennet anaların ayağı altındadır. Annemize ve babamıza daima saygılı olmalıyız.

31-8) Atalara bağlılık ve saygıyla ilgili inanışlar nelerdir?

İnsanlar yaşadığı toplumdaki büyüğlerine garşı dayıma saygılı olamalıdır. Çünkü herkes bir gün yaşlanır. O saygıya herkesin ihdiyacı vardır.

31-9) Şifalı sular içmece ve kaplıcalarla ilgili inanışlar nelerdir?

Zemzem suyu şifadır.

31-10) Baştan çevirip sadaka vermeyele ilgili inanışlar nelerdir?

Dinimizde sadaka belanın önüne geçilmesi için yapılan yardımlardır. Sadakanın da en hayırlısı gizli verilendir.

31-11) Beddua ile ilgili inanışlar nelerdir?

Beddua goymag güzel değildir. Boş yere yapılan beddualar eden gişiyi dutar.

31-12) Bereketle, bollukla ilgili inanışlar nelerdir?

Yağmurun yağması senenin bereketli geçeceğini haber verir.

31-13) Buğdayla ilgili inanışlar nelerdir?

Buğday bereketdir. Buğdaydan egmeg yapılır. Peygamberimiz bunun için şöyle dedi. “Yeryüzünün ve gökyüzünün bereketlerinden olan egmeğe hürmed edin, egmeg kırıntılarından yeyin da günahlarınız af olur”.

31-14) Buhurla ilgili inanışlar nelerdir?

Mevlid okudulurken, mezarlık ziyaretine gittiğimizde, ölülerimiz için yakarır.

31-15) Camiler, mescitler, diğer ibadet yerleriyle ilgili inanışlar nelerdir?

Camilerimizi, mescidlerimizi temiz dudmalıyık, korumalıyık. Çünkü onnar Allah’ın evidir.

31-16) Cennet ve cehenemle ilgili inanışlar nelerdir?

Öldüğümüz zaman eyilerin cennete kötülerin cehenneme gideceği söylenir.

31-17) Dağlarla ilgili inanışlar nelerdir?

Allah dağları dünyayı dengelesinler diye yarattı.

31-18) Dini ve dini olmayan savaşlarla ilgili inanışlar nelerdir?

Savaşın hiç eyisi yoktur. Ama esgiden varolmag için bazı haklı savaşlar oldu.

31-19) Dokunmayla ilgili inanışlar nelerdir?

Ramazan ayında oruç tutarken kadınlarla erkekler birbirlerine dokunursalar oruçları bozulur.

31-20) Ekmekle ilgili inanışlar nelerdir?

Ekmeg mubaregdir. Yere egmeg düşdüysa olu alır öper anımıza gorug ve bir kenarcığa yerleşdiririg ki bircez guş onu yesin diye.

31-21) Fal ve falcılıkla ilgili inanışlar nelerdir?

Gumar, fal şeytanın pislığıdır. Onnardan uzag durulursa selamete erilir.

31-22) Hayvanlarla ilgili inanışlar nelerdir?

Bayguş birinin evinin önünde ötersa, o evde eyi bi şey olacag demegdir. Ama ötmeden durursa o evde kötü bi şey olacag demegdir. Hoca ezan okurkan köpek ulursa usdasını yeyeceg demegdir.

31-23) Helal-haramla ilgili inanışlar nelerdir?

İnsanın alın teriyle kazandığı her şey helalidir. Haksız yolla elde etiği her şey haramdır. Geldiği gihin gider.

31-24) Horozun ötüşüyle ilgili inanışlar nelerdir?

Vakıtsız öten horozun başını keseller. Çünkü uğursuzlug sayarig. Kesmezsag işlerimiz kötüye gider.

31-25) İçkilerle, şerbetlerle ilgili inanışlar nelerdir?

İşgi içen insan gendini gaybeder. Hem gendine hem çevresine zarar verir. Onun için işgi içennere hayırsız derig. Halk arasında sevilmezler.

31-26) İnsanın ve dünyanın yaratılış sebebi, amacıyla ilgili inanışlar nelerdir?
İnsanlar Hz. Havva ve Adem'den gelir. Böylece dünyadaki insanlar oluşmuştur.

31-27) İnsanın mutluluğuyla ilgili inanışlar nelerdir?
Doğru dürüst olan insanlar dünyada her şeyi hak eder.

31-28) Irz, namus, şerefle ilgili inanışlar nelerdir?
Bizim adet ve geleneklerimizde ayle gurmag yüce bi şeydir. İnsanın gendisinin ve aylesinin ırzı, namusu, şerefi her şey demegdir. Her şeyden önce onar gelir.

31-29) Kadınlarla ilgili inanışlar nelerdir?
Yuvayı dişi guş gurar diye bir söz vardır. Kadın bir yuvanın her şeyidir.

31-30) Kalelerle, hisarlarla ilgili inanışlar nelerdir?
Esgiden savunma amacıyla şehirlerin etrafına yapallardı. Özellikle İslam dünyasında ve tarihte büyüğ yerleri vardır.

31-31) Kanla ilgili inanışlar nelerdir?
Kan bağı olan insanlar birbirlerine agrabadır.

31-32) Kaza ile ilgili inanışlar nelerdir?
İnsan tetbir almalı, gözeglenmelidir. Ama gene de bi şey olursa bu Allah'tandır. Buna inanmag gerekir.

31-33) Kibleyle ilgili inanışlar nelerdir?
Müslümanlar namaz gılarkan gibleye Allah'ın evi olan kabeye yöneliller. Buna gible denir. Ölülerimiz da başını gibleye doğru gorug.

31-34) Konukseverlikle ilgili inanışlar nelerdir?
Misafir başımızın tacıdır. Evimize geleni memnun edmeye çalışır, elimizden geleni yapmaya çalışır.

31-35) Kur'an-ı Kerim'le ilgili inanışlar nelerdir?

Bizim kutsal kitabımızdır. Bütün doğrular onun içinde yazar. Bazıları çapdırır ama ağı olan doğruyu ağnar.

31-36) Kuyularla ilgili inanışlar nelerdir?

Guyuları temiz dudmag, kirledmemeg lazım. Çünkü onnar bizim su gaynaglarımızdır. Susuz da hayat olmaz.

31-37) Lokman hekimle ilgili inanışlar nelerdir?

Bazı rivayetlere göre lokman hekim Hızır'dır, bazı rivayetlere göre da Peygamber'dir. Bazı rivayetlere göre da bilge gişidir.

31-38) Meleklerle ilgili inanışlar nelerdir?

Dörd böyüg meleşimiz var. Cebrail vahi getirir. Azrail can alır. Mikail iyliğ ve kötülüğleri yazar. İsrail kıyamed günü Sur'a üfürür.

31-39) Meryem'le ilgili inanışlar nelerdir?

Meryem İsa'yı mucize olarak babasız dünyaya getirmiştir.

31-40) Mevlitlerle ilgili inanışlar nelerdir?

Mevlid Hz. Muhamed'in doğum gününü gutlamag için yazılan şiirdir.

31-41) Mucizelerle ilgili inanışlar nelerdir?

İslam'da mucize Peygamber'lere verilmiştir. Hz. Muhamed'in en büyüğ mucizesi Kur'an-ı Kerim'dir ve Peygamber'in miraca yükselmesidir.

31-42) Muskalarla ilgili inanışlar nelerdir?

Bazıları inanır ve yapdırır. Ama İslam'da muska kesinlikle yasaglanmıştır.

31-43) Nazarla ilgili inanışlar ve nazarı önleme tedbirleri nelerdir?

Nazar İslam'da haktır. Göz ışınlarının negatif enerjisidir. Onu önlemede çeşitli dualar vardır.

31-44) Nimet, rızıkla ilgili inanışlar nelerdir?

Allahın yaradığı canlı ve cansızların hepsi nimedir. Rızg ise gişinin ve toplumun gendi geçimini sağlaması için uğraşı sonunda elde ettiği helal şeylerdir.

31-45) Nurla, ışıkla ilgili inanışlar nelerdir?

Melegler nurdan yaradıldı. Allah onnarı nurdan yaraddı.

31-46) Örtünmeyle ilgili inanışlar nelerdir?

Dinimiz gadınlara örtünmeyi farz görür.

31-47) Örumcekle ilgili inanışlar nelerdir?

Örumceg Hz. Peygamberi ve Hz.Ebubekir'i mağarada iken mağaranın kapısını örereg düşmanlardan gorudu.

31-48) Perili evlere, köşklerle ilgili inanışlar nelerdir?

Ben böyle şeye inanmam. Bunnar hep hurafedir.

31-49) Peygamberle ilgili inanışlar nelerdir?

Allah insanları peygamberleri vasıtasıyla uyarmıştır. O yüzden bütün peygamber'ler insanlara hakkı annadıldardı.

31-50) Renklerele ilgili inanışlar nelerdir?

İslam'da açık ve beyaz renkler daha güzeldir. Gırmızı ve gara eyi dutulmaz.

31-51) Resim ve heykelle ilgili inanışlar nelerdir?

İnsanlar heykele ve resme tapabilir. İslam'da da bunnara bagmag, almag yasag değil.

31-52) Ruhla ilgili inanışlar nelerdir?

Canlılarda ruh çıkarsa ölüm olur.

31-53) Rüyaların yorumu hakkında inanışlar nelerdir?

İslam'da rüyanın önemi var. Eyi gördüğünüz rüyayı annadmag eyidir. Kötü görülen rüyayı anadmazsan daha eyi olur. Rüyaları eyiye yorumlamag lazım.

31-54) Saçla, sakalla, bıyıkla ilgili inanışlar nelerdir?

Saş kadının tacıdır. Sakal ve bıyık da erkeğin olgunlaştığını belirdir.

31-55) Sakatlarla ilgili inanışlar nelerdir?

Allah'ın işidir. Bunları görmeg, bilmeg ve ibred almag gerekir.

31-56) Sayılarla ilgili inanışlar nelerdir?

Hayatımızda kolaylıklar sağlallar. Hesap kitab yapmamıza yarar.

31-57) Sünnetle ilgili inanışlar nelerdir?

Sünnet Hz. Peygamberin hayatındaki uygulamalar sünnetdir.

31-58) Su hakkında inanışlar nelerdir?

Mekke'deki zemzem suyu Müslüman olanlar için şifalıdır.

31-59) Şeytanla ilgili inanışlar nelerdir?

Şeytan Allah'ın lanetine uğramış, ateşden yaratılmışdır.

31-60) Talih ve kismetle ilgili inanışlar nelerdir?

İnsanlara ikisi da verilmiştir. Kısmet insanlara verilen nimettir.

31-61) Temizlikle ilgili inanışlar nelerdir?

Temizlig imandan gelir. Herkeşin temiz olması lazımdır.

31-62) Tırnakla ilgili inanışlar nelerdir?

Dırnakları kesip gömmeg lazım, sağa sola admamag lazım.

31-63) Toprakla ilgili inanışlar nelerdir?

Toprag berekeddir ve insanın özüdür. (POTA)

31-64) Tütünle, içki içmekle ilgili inanışlar nelerdir?

İşgi içmeg günahdır. Tütün da zarardır.

31-65) Uğurluluk, uğursuzlukla ilgili inanışlar nelerdir?

Eyiler uğur getirir, kötüler da uğursuzlug getirir.

31-66) Vücudun organlarının hareketleriyle ilgili inanışlar nelerdir?

Sol gözde arpacıg çıkarsa insan eyi bi şey olur. Sağ gözde çıkarsa kötü bi şey olur.

31-67) Diğer dinlerin kutsal kitapları, mensuplarıyla ilgili inanışlar nelerdir?

Kutsal kitablara ve peygamberlerine saygımız vardır. Bütün kutsal kitaplar Allah tarafından gönderildi.

31-69) Yıldızlarla ilgili inanışlar nelerdir?

Yıldız gaydığında birinin öleceğini söylerig.

DAĞYOLU (FOTA)

Nüfus: 555 (2006 Nüfus sayımı -Girne Seçim Merkezi)

Girne'ye yaklaşık yirmi kilometre uzaklıkta olan köyün diğer adı Fota'dır. Girne Boğazı'ndan köye giderken yollar geniştir. Köyün nüfusu beş yüz elli beş olup, seçmen sayısı dört yüz yirmi üçtür. Köydeki yerlilerin yanına 1963 yılında Yılmaz köy ve Türkeli'nden getirilen göçmenler yerleştirilmiştir. Çocuklar ilköğretimlerini kendi köylerinde bitirdikten sonra orta ve lise için Lefkoşa'ya gitmektedirler. Köylü geçimini hayvancılık, çiftçilik ve memurlukla sağlamaktadır. Köyde şehit olanlar için bir anıt yapılmış ve isimleriyle fotoğrafları buraya aşılmıştır. Köydeki evlerin çoğunluğu kerpiçten yapılmış, hanaylı ve avlulu eski yapılardır. Köyün kenarında Zehra Kara Mustafa Koruluğu bulunmaktadır.

ÜLVIYE YEŞİLCİOVA

Doğum Yeri: Lefkoşa

Doğum Tarihi:1944

Derleme Tarihi: 04- 04 -2007

Ülviye Teyze yeşil gözlü, sarı saçlı, orta boylu, şişman bir kadındır. Ailesinin maddi durumu iyi olmadığından dolayı ilkokulu ancak bitirmiş. Eşi öldükten sonra kızıyla birlikte yaşamaktadır. Altı çocuğu vardır. Ülviye Teyze sevecen, cana yakın, misafirperverdir. Ayakları ağrıdığı için koltuk değnekleriyle yürür. Önceden biraz da olsa komşu ziyaretlerine giden Ülviye Teyze ayaklarından dolayı artık evden çıkamıyor. Bütün gününü kızı ve torunlarıyla evin içinde geçirir. Evlatlarına çok düşkündür.

1-) Adlar lakaplar:

1-1) Yeni doğan bebeklere ne gibi adlar veriliyor?

Havva: Böyüg nenemin adı olduğu için goydug.

Salim: Bubamın adı ağzımın dadı olduğu için oğlumun adını Salim goydum.

Mustafa: Gaynatamın adıydı diye goydug.

1-2) Ad bebeğe verilirken ne gibi törenler, uygulamalar yapılıyor?

Çocuğa ad verilirken tören yapmazdık ama göbeğini keserkana çocuğa para atallardı.

1-3) Yörede yaşayan kişilere ne gibi lakaplar veriliyor? Sebepleri?

Kasap Mustafa: Kasap Musdafa, bubası kasap olduğu için ona öyle lakap godular.

Gaveci Mustafa: Gaveci Mustafa, babası (Bey Ali Borucu) gavecilig yabdığı için ona öyle dellerdi.

1-4) Hayvanlara ne gibi adlar veriliyor? Sebepleri?

Goyunlara hürlüh derdig. İneklere ise renglerine göre isim gordug. Gara ineg, Kırmızı ineg, Batsali ineg.

1-5) Bitkilere ne gibi adlar veriliyor? Sebepleri?

Cinara: Ovada olduğu için.

Ayrelli (Guş Gonmaz): Ağacı dikenli olduğu için üsdüne guş gonmazdı diye ayrelli dedik gendine.

1-6) Köy, ilçe, şehir, dağ, ova, ırmak, göl v.b yerlere verilen adlar nelerdir?

Köyümüze evvelden Ayfodu dellerdi. Daha sonraları Fota dendi. Şimdi da Dağyolu deller. Dağa gidilen yerde kurulduğu için Dağyolu oldu.

1-7) İşyeri, konut, apartmanlara nasıl ad verilmektedir?

Hanay: Mutfag, oturma odası bunlar ilk gadda olurdu. İki katlı böyüg daşdan veya kerpişden yapılmış evlere derdig.

Hanay üsdü: İkinci gad demegdir bu ikinci gadda yatag odaları vardır.

2-) Dualar, Beddualar:

2-1) Halk iyi dileklerini belirten hangi sözleri kullanıyor?

Büyük hanım göreyim inşallah seni.

Allah etişdirsın.

2-2) Dualar, dilekler hangi olaylardan sonra söyleniyor?

Birinin yardımı dokununca bize söyledig.

2-3) Beddua olarak hangi sözler kullanılıyor?

Ben başgalarına beddua edmem. Ben gendi canıma ederim. Çocuklara hiç edmem.

Benim ömrümden alsın Allah'ım da evlatlarımın ömrüne gatsın. Bazen edersam da adın batsın söylerim.

2-4) Hangi olaylardan sonra beddua ediliyor?

Çok seyreg beddua ederim ama canım çok yandıysa inşallah benden beter olun derim.

2-5) Dua ve beddualar çocuk ve yaşlılara, kadın ve erkeklere, evli ve bekarlara, bitki ve hayvanlara göre farklı olur mu?

Çocuklara beddua edmem ama böyügler, bitgiler ve hayvanlara farg edmez.

3-) Yeminler:

3-1) Hangi olaylardan sonra ne gibi yeminler edilmektedir?

Kötü bir olay olduğunda yemin ederiz. Mesela bir kere daha bu işi yapmayacağım. Vallahi seni geberdirim.

3-2) En kuvvetli ve zayıf yeminler hangileridir?

Allah'ın adını alan her şey kuvvetli yemindir. Yeminin her türlü Allah adına yapılır, kuvvetlidir ve zayıf yemin yodur.

3-3) Yemin edilen söz tutulmazsa ne yapılır? Bu konuda nelere inanılmaktadır?

Bazısı gorkar yemin bozmag için başından para çevirir atar. Bazısı da birkaç parça ekmek alırdı gomuşulara da gara köpeklere atallardı. Ama köpek muhakkag gara olması lazımdı.

4-) Selamlar:

4-1) Selam sözleri nelerdir?

Selamın aleyküm, eyi sabahlar, hayırlı sabahlar.

4-2) Bu sözler ne zaman kimlere söylenir?

Yolda yürürkan erkekler garşılaştığında söyleller. Bizim zamanımızda gadınlar çarşaflyıdı. Erkeklerin gonuşmazlardı. Yolda erkeg gördüğlerinde yüzlerini kapallardı.

4-3) Kadınlar kendi aralarında ve erkeklerle nasıl selamlaşırlar?

Napan, napayım, nasılsın gibi selamlaşırđı. Erkeklerin selamlaşmaz gadınlar.

4-4) Erkekler kendi aralarında ve kadınlarla nasıl selamlaşırlar?

Selam napan gibi da erkekler selamlaşıllardı. Gadınarın selamlaşmazlardı.

4-5) Selamın mesleklere göre çeşitleri nelerdir?

Öyle mesleğe göre çok selam yogdu ama bazısına mesleğinin ismi söylenereg selamlanırdı. “Napan gaveci, Nasılsın Dülger Ali” gibi.

5-) Çağrılar, Hitaplar:

5-1) İnsanlar hangi söz ve hareketlerle çağrılıyor?

“Be Amet gel olan bura” diye bağırdı. El hariketleriyan.

5-2) Hayvanlar hangi söz ve hareketlerle çağrılıyor?

Goyuna: Hü

Öküze: Ho

Keçiye: Eya

Eşeğe: Huso hü.

diye seslenirdig hayvanlara. Mesela goyuna, “Hüüü gözün kör olsun durman bir yere.”

5-3) İnsanlara yaşlarına, cinsiyetlerine, medeni durumlarına ve mesleklerine göre hangi sözlerle hitap ediliyor?

Yaşlılara dede, dayı, amca, deyze deyereg sesleniller. Zengin insanlara esgiden ağa dellerdi. Ağa geldiğinde herkes ayağa gaktardı, elini öperdi. Meslağıne göre pek yogdu ay evladım.

5-4) Eşler birbirlerine, çocuklar anne babalarına, ebeveynler çocuklarına hangi sözlerle hitap ediyor?

Eşler birbirine “Nerdesin be ya hu” diye sesleniller. Çocuklar anne, buba diye, anne, baba ise çocukların adını söyleyereg sesleniller.

6-) Satıcı sözleri:

6-1) Seyyar satıcılar ve pazaryeri satıcıları mallarını satabilmek için hangi sözleri söylerler?

Abi gel en güzel benim malım gibi ya da çok ucuz, çok güzel gelin diye bağırılırdı.

6-2) Dükkânlara da satıcılar mallarını beğendirmeye çalışırlar?

Mallarını satsınlar diye dillerine geleni söylelerdi.

6-3) Dükkânlara hangi sözler asılmaktadır?

Ben ne bileyim a yavrum bizim zamanımızda öyle şey yoğudu.

7-) Okşamalıklar:

7-1) İnsanlar çocuk severken hangi sözleri kullanırlar?

Aman gızımı, bidanecig oğlum, canlarım, yavrum gibi sevellerdı.

7-2) İnsanlar hayvanları severken hangi sözleri kullanırlar?

Ben kedi, köpeg gibi hayvanları severken gel oğlum, gel gızım derdim.

7-3) İnsanlar bitkileri severken hangi sözleri kullanırlar?

Aman ne güzel çiçek deyereg.

8-) Övme ve Yermeler:

8-1) İnsanlar birbirlerini hangi sözlerle övmekte ve yermektedir?

Yapdığı işleri övellerdi. Çok iyidir, çok güzel güzeldir diye överdig. Ne fena adamdır be bu deyereg kötülerdig.

8-2) İnsanlar hayvanları hangi sözlerle övmekte ve yermektedir?

İnsan gendi hayvanını dayıma över. Ben gendi hayvanlarımı eyidir, güzeldir deyereg överdim ama başgasının hayvanını huysuzdur, yaramaz diye yererdim çünkü benimkiler satılsın diye.

8-3) İnsanlar bitkileri hangi sözlerle övmekte ve yermektedir?

Maşallah ne güzel arpacıg oldu. Tu tu maşallah bu buğdaycıgın daneleri togdur derdig.

9-) Nasihatler:

9-1) Nasihat amacıyla büyükler tarafından hangi sözler söylenmektedir?

Gırlarımıza nasihat ederdig dikkatli olun, erkeklere yüz vermeyin, adınıza laf gelmesin derdig.

9-2) Nasihat kimlere verilmektedir?

Tabi bizden güçük olanlara veririg.

9-3) Hangi olaylardan sonra nasihat edilmektedir?

Bi şey oldugdan sonra nasihatın ne değeri var a evladım önemli olan bi şey olmadan önce söylemegdir.

9-4) Kimlerin nasihatı etkili olmaktadır?

Okula giden insanlara muallimlerin verdiği nasihat daha etkili olurdu.

10-) Argo sözler:

10-1) Kötü insanlar, hayvanlar, bitkiler için hangi sözler söylenmektedir?

Adam değil onunun gonaşma derdig.

10-2) Hangi tür olaylardan sonra hangi küfürler edilmektedir?

Yapılan hatalardan sonra söylenir.

10-3) Kültür hakkında halkın inançları nelerdir?

Biz okumadık, bizim zamanımızda okumaya ya da okumuş gişilere saygı, sevgi duyallardı ama maddi gücü olan okurdu.

11-) Atasözleri ve deyimler:

11-1) Atasözleri ve deyimler konuşma sırasında hangi durumlarda kullanılıyor?

Eğer garşındakına bi şey anlatmak isdersan da en güzel o söyleyeceğiniz atasözü veya deyim annadacag ona onu söylerdig.

11-2) Kimlerden nasıl öğrenilmektedir?

Büyüklerden duyar öğrenirdig.

11-3) Atasözleri ve anlamları nelerdir?

Üzüm üzüme baka baka gararır: İnsanların birbirinden etkilendiğini annadır.

Üzümlü ye bağını sorma: Biri sana bi şey verirse nerden geldiğini araşdırma.

Dokuz düşün bir söyle: İnsanların ağızından çıkacag laflara dikkat edmesi gerektiğini annadır.

Ak akçe gara gün içindir: Kenara kötü gün için üç beş gurus ayırmamızı annadır.

11-4) Atasözleri hangi amaçla konuşmaların içinde kullanılmaktadır?

Öğüd verme amacıyla birine bi şey söylerken kullanılmaktadır.

12-) Bilmeceler:

12-1) Ne zaman, nerelerde, kimler tarafından sorulup cevaplandırılmaktadır?

Geceleri toplanırdı ayle bir yere da eğlence olsun diye böyügler güçüklere sorardı.

12-2) Hangi bilmeceler sorulmaktadır?

Bilmece bildirmece el üsdünde gaydırmaca. (Sabun)

Dağdan gelir sekereg, guru üzüm dökereg. (Keçi)

Ben giderim o gider, yanımda tin tin eder. (Gölge)

Yeraltında gelin gezer. (Su)

Çarşıdan aldım bir tane, eve geldim bin tane. (Nar)

12-3) Bilmeceler nasıl öğrenilmektedir? Bilmece yaratanlar var mı?

Soranlardan öğrenirdig. Biz da başgasına sorardığ. Bilmece yaradan yogdu.

12-4) Bilmeceyi doğru cevaplandıranlara mükâfat, yanlış cevaplandıranlara ceza veriliyor mu? Veriliyorsa, hangi mükâfat ve cezalar verilmektedir?

Vereceğimiz ödül ya guru üzüm ya da guru incirciğ idi. Ama şindikiler öyle şey gabul edmez. Ceza olarak ertesi gece yeni bilmece öğrenip gelmesini isderdig.

12-5) Bilmece sorma eğlence olarak mı kabul edilmektedir?

Geceleri yapacağ bi şeyimiz yogdu diye bilmecelerinan eğlenirdig.

13-) Masallar:

13-1) Masallar yörede kimlerden, nasıl öğrenilmektedir?

Nenemizden, dedemizden duyardığ. Biz da çocuklarımıza söylerdig. Hep beraber oturduğumuzda annadırdılar bize.

13-2) Kimler daha çok masal anlatmaktadır?

Nenelerimiz dedelerimiz annadırdı.

13-3) Masal kimlere, ne zaman, nerelerde anlatılmaktadır?

Çocuklara annadırdı. Zaten biz ihdiyarlar iş yapamayız. Yanımıza gelince çocuklar da isdeller annadırdı gennere.

13-4) Masal anlatanlara, para ve armağan veriliyor mu?

Fakiridig zaten yoğudu ki verelim birbirimize.

13-5) Devamı sonraki günlerde anlatılan uzun masallar var mı? Varsa ne ad veriliyor?

Yoğudu.

13-6) Masallarda anlatılanlara halk inanıyor mu?

Bazıları inanır bazıları inanmaz.

14-) Efsaneler:

14-1) Yörede dünyanın yaratılışı; insanların, hayvanların, bitkilerin, varoluşlarıyla ilgili hangi efsaneler anlatılmaktadır?

İnsanların Hazreti Havva ve Hazreti Adem'den varolduğu söylenir.

14-2) Olağanüstü kişiler, varlıklar ve güçlerle ilgili hangi evsaneler anlatılmaktadır?

Gırnı'da bir gece insannar içermiş. Suları galmamış. O gidmez, bu gidmez, diğeri gidmez. Sonunda biri gidmiş. Giderkan goncoloz çıkmasın önüne. Ama hiç gorkmamış. Binmiş goncolozun üsdüne. Götürmüş gendini Hindistan'a. Adam

orada cevizleri toplayıp goymuş cebine. Goncoloz adamı horoz öttüğünde geri getirdi Gırnı'ya.

14-3) Efsaneler nerede, ne zaman, kimler tarafından, nasıl anlatılmaktadır?

Toplanırdığı gece yaşlılar annadırdı bize. Bildiglerini söyledilerdi.

14-4) Efsaneler nasıl öğrenilmiştir?

Başgalarından öğrenillerdi sonra da bize anladıldardı.

15-) Fıkralar:

15-1) Yörede Nasrettin Hoca ile ilgili hangi fıkralar anlatılmaktadır?

Bir gün Nasreddin Hoca eşeğe ters biner onu gören bir adam sorar “Hoca neden eşeğe ters bindin?” der. Hoca da ona “Eşek önünü görür, arkasını görmez. Ben da ters oturdum arkada olup biteni göreyim” der.

Hoca gomuşudan ödünç bir gazan alır. Geri verirken içine bir güçüg gazan daha gor. Gomşu ona sorar “Hoca bu ne? Benim bir gazanım varıdı” der. Hoca da ona “Senin gazan doğurdu” der. Ertesi defa Nasreddin Hoca gazan isdemeye gidince gomşusu seve seve verir. Hoca gene gazanı verirken yanında bir gazan daha verir. Hoca üçüncü defa gazanı ödünç alır ama bu dafa geri götürmez. Bir süre bekleyen gomşu Nasreddin Hoca'ya gazanın ne olduğunu sorar. Hoca da ona “Senin gazan öldü” der. Gomşu da “Nasıl olur hoca hiç gazan ölür mü?”, Hoca “Doğurduğuna inandın da gomşu ,öldüğüne neden inanman” der.

16-) Maniler:

16-1) Maniler ne zaman, nerede, kimler tarafından söylenmektedir?

Düğünlerde söylenirdi. Genelde çalgıcılar söylerdi. Kadınlar da gendi aralarında atışılırdı.

16-2) Türkü şeklinde mi söyleniyor, şiir gibimi okunuyor?

Türkü gibi söylenirdi.

16-3) Söylenen manilere cevap olarak mani söyleniyor mu?

Söyleyenler vardı.

16-4) Maniler kimlerden, nasıl öğreniliyor?

Yaşlılardan duyarag ve birbirlerine söyleyereg öğrenillerdi.

16-5) Yörede hangi maniler söylenmektedir?

Garanfil egdim daşa

Bitmedi galdı gışa

Benim yarım çok güzel

Azacıg boyu kısa.

Bahçalarda kereviz

Yaprağını ezeriz

Bize Kıbrızlı deller

Biz güzeli severiz.

Giderim gal deyen yok

Kebap oldum yeyen yok

Ayrılık gömleğini

Benden başka geyen yok.

Pantolonum asılı

Askıdadır gasılı

Gönderdiğin megduplar

Bağrımdadır asılı.

Dere geliriyor dere
Gumunu sere sere
Al beni götür dere
Yarimin olduğu yere.

Gögde uçan arıdır
Ganatları sarıdır
Beni yardan ayıran
Uğursuz bir garıdır.

17-) Halk Oyunlarıyla İlgili Sorular:

17-1) Oynanan oyunların adları nelerdir?

Zeybeg, çiftetelli, sirto gibi oyunlar oynallardı.

17-2) Başga yöreden veya göç yoluyla getirilen oyunlar; ne zaman, kim tarafından ilk defa oynanmış ve öğretilmiştir?

Düğünlere başga uzag yerlerden gelenler gendi bildikleri oyunlar oynallardı. İki gişi çıkar oynardı diğerleri da seyrederdi. Bu oynanan oyunlar galıcı olmazdı. Ama bazen beğenilen hareketleri bizimkiler oyunlarında yapallardı.

17-3) Halk oyunları nasıl öğrenilmektedir?

Esgiden oyun bilmeg ve oynamag çık önemliydi. Güçüg yaşdan çocuklara ağabeyleri, babaları ya da köydeki gençler öğredirdi. Düğünlerde gençler oynar bir bakıma da gendini beğendirme gösderisi gibi bi şey olurdu.

17-4) Oyunlara hangi çalgılar eşlik etmektedir?

Kemane, darbuka, def gibi çalgılar çalalardı.

17-5) Çalgıcılar, araştırma yapılan yerin yerlisi mi, yoksa başka bir yöreden mi getiriliyor?

Bizim köyümüzde yogdu diye düğün, tören yapanlar gider başka yerlerden bulurdu çalgıcı da getirilerdi köye.

17-6) Kadın toplantılarında çalgı, müzik ihtiyacı nasıl karşılanıyor?

Gadınların çalgıcılarının ikisi kadın biri da görmez bir erkek kemancıydı.

17-7) Çalgısız türkü eşliğinde oynanan halk oyunlarında türküyü oynayanlar da söylüyor mu, yoksa seyredenler mi söylüyor?

Garşılığlı oynallar ve söylellerdi. Seyrdenler söylemezdi.

17-8) Oyunlar hangi türküler eşliğinde oynanıyor?

Gadife türküsü ve muallim türküsü en çok oyunlarda söylenenlerdi.

17-9) Oyunları kimler idare etmektedir? Oyunları idare eden kişilere ne denmektedir?

Oyun sadıçları vardı, onnar idare ederdi.

17-10) Oyunlar sırasında mendil, kaşık, bıçak, kılıç gibi eşyalar kullanılmakta mıdır?

Oyunlarda mendil, gaşığ, işe, basdon gibi eşyalar gullanıllardı.

17-11) Oyunları kadın, erkek birlikte mi oynamaktadır?

Ayrı ayrı oynallardı. Kadınlar çiftetelli, dolama, erkekler ise zeybeg oynardı.

17-12) Taklitli halk oyunları oynanıyor mu? Oynanıyorsa hangi varlıklar taklit edilmektedir?

Kartal oyunu oynallardı. Biri kartal olurdu, diğeri da köpeg.

17-13) Oyunun bölümleri var mı? Varsa ne gibi adlar veriliyor?

Oyunların bölümleri vardı. Garşılama bölümüynan başlallardı. Sonra oyunun konusunu işleyen bölüme geçellerdi. En son da uğurlama bölümü vardı.

18-) Halk Tiyatrosuyla İlgili Sorular:

18-1) Yöredeki karagözcüler kimlerdir?

Bizde Ali Rıfat Senoğlu diye bir çifçi adam vardı, o oynadırdı.

18-2) Sanatı, kimden, ne zaman, nasıl öğrenmişlerdir?

Esgiden köyleri gezereg garagöz oynadanlar vardı. Çok merak edenler onların yanına giderdi köye geldiklerinde da onlardan öğrenildirdi. Bizim çocuk olduğumuz zamannarda vardı. Sonra gidereg azaldı. Biz evlenme çağına geldiğimizde hemen hemen galmadıydı.

18-3) Çırakları var mıdır? Varsa kimlerdir?

Çırakları yogdu. Fakirliğ vardı diye herkes çocuğunu mesleg öğrensin diye usdaların yanına verirdi. Garagöz oynadmayı beğenilerdi ama mesleg olarak görmezlerdi.

18-4) Oyunlar ezbere mi oynatılıyor, yoksa yazılı defterden mi okuyarak oynatılıyor?

Bize gelenler hep ezbere oynadıldardı.

18-5) Tasvirlerini kendileri mi yapıyorlar? Tasvirleri kendileri yapanların kullandıkları teknik, araç ve gereçler nelerdir?

Gendileri yapardı. Sigara paketinin kartonunu gullanıldardı. İp, tahta, perde gibi malzemeler gullanıldardı.

18-6) Tasvir yapanlar, bu sanatı kimden, ne zaman, nasıl öğrenmişlerdir?

Benim çocukluğumda köyleri gezeller da bu sanatı yapallardı. Bu işden egmeg parası kazanıldardı. Esgiden bu iş genelde ayleden birbirine geçerdirdi. İşi bilenler

ayleden başgasına öğredmezdi, böylece guşagdan guşağa bu sanat giderdi. Ama gartıg böyle bişey galmadı.

18-7) Karagöz müziğini kendileri mi söylüyorlar, bant-plak mı kullanıyorlar?

Gendileri söylellerdi. O zaman öyle plak, kaset, radiyo yogdu. Gendileri oynadı, gendileri çığırıldadı.

18-8) Sanatlarını nerelerde icra ediyorlar? Seyircileri kimler?

Köyleri gezereg yapallardı. Köylerde da başga eğlence yogdu diye büyük ilgi görürdü. Gidebilen herkes gidmeye çabalardı. Oyunu ya boş bir odada ya da köy gavesinde yapallardı. Yazda köy meydanına isgemle sıralallalar insanlar oturur böyüg bir sesizlig sağlallar ve oyun oynanırdı.

18-9) Kazanç durumları nasıldır?

Oyun bitince tefi ters çeviriller ortaya gallardı. Herkeş da onlara para atardı. Yani tefin içine gollardı.

19-) Bayramlar, Törenlerle, Kutlamalarla İlgili Sorular:

19-1) Dini bayramlar hangileridir?

Ramazan Bayramı, Kurban Bayramı.

19-2) Dini bayramlar öncesi ne gibi hazırlıklar yapılmaktadır?

Lokumlar, şekerler alınır. Kurbanlık seçilir.

19-3) Bayram namazıyla ilgili gelenekler inanışlar nelerdir?

Sabah ezanıyan erkekler camiye gider bayram namazını gıladı.

19-4) Bayramlaşma nasıl yapılmaktadır?

Büyüklerimizin evine gider ellerini öperdig. Bize şilin ya da şeker verillerdi.

19-5) Bayramlaşmada neler ikram edilmekte, neler verilmektedir?

Şeker ya da çöreg hellim verillerdi. Çocuklara da şilincig ya da şeker verillerdi.

19-6) Bayram hediyesi kimlere, nasıl verilmektedir?

Büyüglermize ellerini öpmeye giddiğimizde ufag da olsa bir hediye götürürüg.

19-7) Kurban nasıl kesilir?

Kim keseceğsa önce duasını okur ve bıçağı bile ona göre sürter.

19-8) Kimler kurban kesebilir?

Borcu olmayan, hali vagdi yerinde olanlar kesebilir.

19-9) Kurban eti nasıl dağıtılır?

Köydeki fukaralara gendilerini bir öğün doyuracag gadar verillerdi.

19-10) Mezarlık ziyareti nasıl yapılır?

Bayram sabahı abdest alındıgdan sonra su okudulur ve çiçeklerin an mezarlığa gidilir.

19-11) Uzakta bulunan dost ve akrabalarla nasıl bayramlaşılır?

Esgiden megdubunan bayramlaşırđıg.

19-12) Ramazana özgü yiyecek ve içecekler nelerdir?

Hurma, zeytin, çöreg, böreg.

19-13) Milli bayramlar hangileridir?

19 Mayıs, 23 Nisan, 20 Temmuz, 30 Ağustos.

19-14) Milli bayramlarda halkın kutlaması nasıl olamaktadır?

Köydeki okulda çocukların yapığı törenleri seyrederig.

19-15) Kandil kaç adettir? Adları nelerdir?

Ben iki dane bilirim. Regaib Gandili ve Miraç Gandili.

19-16) Kandil gecelerinde uygulanan gelenekler nelerdir?

Abdesdi alıp camiye giderig ve dua ederig. Gündüzünde da logma yapar dağıdırig.

19-17) Mübareg (kutsal) aylar hangileridir? Bu aylarda neler yapılır, neler yapılmaz?

Biz bunlara üç aylar derig. Recep, Şaban, Ramazan'dır. Bu aylarda insanlar içgi içmez, gumar oynamaz. İki ay boyunca pazartesi ve perşembeleri oruç dutarig. Ramazanda da her gün oruc dutarig.

19-18) Ramazan ayıyla ilgili gelenekler nelerdir?

Aylede oruç dutanlar her gece birinin evine gider ve orucunu açar. Bazı gece de fakir fukarayı yediriller içiriller. Bayram gelmeden da fakirlere fitire paramızı veririg.

19-19) Ramazan ayında nelerin yapılması uygun bulunmaz?

İşgi içme, gumar oynama, zina, hırsızlık. Normalde da günahdır bunları yapmag ama Ramazan'da daha çoğdur günahı.

19-20) Askere giden gençler nasıl uğurlanmaktadır?

Gidmesine bir hafta gala aylesi bütün ayleye yemeg yapar yedirir içirir. Son iki gece gala da genç gendi arkadaşlarıynan yer içer.

19-21) Askerden dönenler nasıl karşılanır?

Ayle gene yeme işme yaparag eğlenir.

20-) Doğumla İlgili Sorular:

20-1) Çocuğu olmasını istediğı halde çocuk sahibi olmayanlar ne gibi uygulamalara başvurmaktadır?

Ebelere gidip bakınıllardı. Gocagarı ilaclarını içellerdi. Dileklerde bulunullar, dualar edellerdi.

20-2) Çocuğun cinsiyetini tayin için neler yapılmaktadır?

Gebe olan gadının yüzü çillendiysa, garnı enine böyüdüysa, gadının kalçaları açıldıysa, canı dadlı çekersa çocuğ kız olacag demegdi. Gebe gadının yüzü güzelleşirsa, hariketleri uyumlu ve rahatsa, tuzlu yeyecekleri canı çekersa garnı öne doğru sivrildiysa çocuğ oğlancığ olacag demegdi.

20-3) Sık sık çocuğu düşen kadınlar ne gibi uygulamalar yapmaktadır?

Ani hareketlerden kaçınır, yükseg yerlere çıkmamaya gayret gösderirdi. Ağır yük almagdan, ağır iş yapmagdan kaçınır. Yediglerine diggad eder ve ilk üç ayı dolana gadar yatır.

20-4) Erkek çocuk sahibi olmak isteyenler ne gibi uygulamalar yapmaktadır?

Üsdü örtülü bir yere duzunan makas gollardı. Eğer gadın duzun üsdüne oturursa çocuğ erkek, makasın üsdüne oturursa kız olacag demegdi.

20-5) Doğacak çocuğun çirkin, sakat olmaması, için ne gibi uygulamalar yapılmaktadır?

Güzel yüzlü insanlara bakarlar, çirkin veya sakat insanlarla alay edmezler, ölü evine gitmez. Çocuğu güzel olsun diye dolunaya bakar ve belli bir döneme gadar gebeliğini gizli tutar.

20-6) Doğacak çocuğun erkek olması niçin istenir?

Soylarını erkek devam eddireceğı için isdellerdi.

20-7) Doğumu kimler yaptırmaktadır?

Ebeler ve doğuracag gadının yakın aylesinden kadınlar doğumu yapıdırırdı.

20-8) Doğum sırasında hangi araç ve gereçler kullanılmaktadır?

Sıcak su, çarşaf, leyen gibi malzemeler kullanılırdı.

20-9) Göbek kordonunun kesilmesiyle ilgili gelenekler nelerdir?

Önce göbeg kordonu kendi çevresinde kıvrılıp derince düğümlenirdi. Sonra da mumlanmış sağlam bir ipe bağlanır makasla kesilirdi.

20-10) Doğumdan sonra çocuğun yıkanmasıyla ilgili gelenekler nelerdir?

Çocuğu tuzlu suyla yıkalları. Çünkü derinin sertleşip kokmamasını sağlardı.

20-11) Çocuğun giydirilmesiyle ilgili gelenekler nelerdir?

Beyaz bir bez alınır ve ortası mum ateşinde yakılıp çocuğun başını sığacag şekilde bir delig açılırdı. Çocuğun ilk elbisesi bu olurdu.

20-12) Doğum yapan kadınla ilgili gelenekler nelerdir?

Ebe doğumun üçüncü günü eve gelirdi. Ebenin elinde makas, çocukların elinde mum, kadının elinde da kömür vardı. Ebe duvara makasınan düz bir çizgi çeker. Kadın da cizginin üsdünden kömürünan gider. Bu evde uğursuzlug varsa gidmesini sağlarmış.

20-13) Doğum aileye nasıl duyurulur? Haberi veren kişi nasıl mükâfatlandırılır?

Doğumu ebe kapıyı açıp dışarıda bekleyenlere söyler. Ona zaten doğumu yabdırdığı için para verillerdı. Ayrı bir para vermezlerdi.

20-14) Lohusanın sütünün bol olması için ne yapılır?

Anneye dadlı ya da soğan yedirillerdı.

20-15) Doğan çocuklar için kurban kesilir mi? Mevrit okutulur mu?

Gurban kesilmezdi ama mevlid okudulurdu.

20-16) Çocuğa ne zaman ad verilmektedir? Kimler ad vermektedir?

Ebe çocuğun gulağına bir isim söylerdi. O ismi doğumdan üç gün sonra lohusaya söylelirdi. Eğer beğenillersa kabul edeller, beğenmezlersa başka gollardı. İsmi çocuğ erkegsa dedesi, gızsa nenesi gordu.

20-17) Çocuk görmeye ne zaman, kimler gelirdi?

Doğumdan sonra golu gomşu, köylüler gelirdi.

20-18) Kırklama ne zaman, nasıl yapılır?

Kadının doğumu yaptıktan sonra kırkinci günü yapılır. Bir gazan gurulur, gazanın içine su ve kırk daş gonur. Gadını ve çocuğu bu suyunan yıkallar ve kırklallarmış.

20-19) Bir yıla kadar çocuğun beslenmesi nasıl yapılır?

İlk ana südüynan, sonra da çorbayla beslerdig.

21-) Sünnetle İlgili Sorular:

21-1) Genellikle erkek çocuklar kaç yaşında ve hangi mevsimde sünnet edilmektedir?

Genelde tek yaş sayısında sünnet ederdig. Yani beş, yedi, dokuz yaşlarında ya yazda ya da ilkbaharda sünnet ederdig.

21-2) Sünnet hazırlıkları nelerdir?

Evlere gurdelleli mum yollardig. O mumu alan gişi davetlidir anlamına gelirdi. Sonra sünnet yatağı hazırlanırdı. Çalgıcılar, o zaman davul zurnacı vardı, onnari getiriller onlar da çallalardı. Lokumlar hazırlanırdı. Çocug sünnet edildiği saat misafirlere lokum verirdig.

21-3) Çocuğun yatağı nasıl hazırlanır?

Bizim zamanımızda işlemeli yatağ örtüleri vardı. Yatağı onunнан örterdig. Yatağın arkasına da ya bayrag ya da resim asardığ.

21-4) Sünnet çocuğunun kıyafeti nasıldır?

Çocug sünnet olunca uzun beyaz elbise gibi olan kıyafeti geyerdi. Başına fes gollardı, bu fesi gırmızı gurdela ile sarallardı. Ama gurdellanın üsdüne da altın asallardı.

21-5) Sünnete kimler çağrılır? Çağrı nasıl yapılır?

Ayle çağrılır, gomşular çağrılır ve köylüleri daved ederdig. Gırmızı gurdellalı mum yollardığ evlere da davet edmiş olurdug. Gaveye da asallardı bu mumdan ki herkes görsün diye.

21-6) Sünnete gelenler ne gibi armağanlar getirir?

Para dakallardı. Çocuğun başındaki fesi ters çeviriler ve yatağın kenarına gollardı. Gelenler tebrig eder fesin içine parayı gordu.

21-7) Sünneti kimler yapmaktadır? Halk arasındaki adları nelerdir?

Zaman dogdor yoğdu. Sünnetciler yapardı. Sünnetci diye çağırırdığ biz bu gişilere.

21-8) Sünnet yapılırken hangi araç ve geçler kullanılmaktadır?

Uzdura, sünnetci ipliği, iğnesi, sünnet tozu.

21-9) Kirvelik nedir? Kirvelerin görevleri nelerdir?

Kirve eğer zenginisa düğün masrıflarını garşıladı. Değilsa düğüne yardımcı olur gelen giden misafirleri garşılar, düğün yerinin hazırlanmasını sağlar bunun gibi işler yapar.

21-10) Kirve, sünnet çocuğuna ne gibi bir hediye verir?

Durumuna bağlıdır eğer maddi durumu eyiysa hem düğün masrıflarını garşılar hem da eyi para dakardı gendine. Durumu eyi deyilsa gücüne göre para verirdi.

21-11) Sünnet töreni, düğünü nasıl yapılmaktadır?

Gavenin önündeki meydanlığa isgemleleri dizedig. Çocuğun yatağını gordug yukarı. Davul zurnacılar gelir çalallardı. Çocug babası, anası hem gardaşları düğün yerinin olacağı yerin meydanında üç defa döneller sonra çocuğu yatağına yatırılırdı. Gelen misafirler tebrig için sıraya gireller.

21-12) Sünnet sonrası gelenekleri nelerdir?

Düğün bitince gece yakın ayleye yemeg verirdig. Sabaha gadar ayle yer içerdı.

21-13) Sünnette mevlit okutuluyor mu? Okutuluyorsa gelenekleri nelerdir?

Yog bizde öyle şey yapmazlardı.

21-14) Hayır sünnetleri nasıl yapılır?

Bölgenin zengini varsa fakir çocukları toplar on, on beş çocuğu birden sünnet edidirdi. Bütün sünnet ve topluca yapılan düğün masraflarını garşılardı.

22-) Evlenme İle İlgili Sorular:

22-1) Evlenilecek kız ve erkekte aranan özellikler nelerdir?

Bizim büyüğlerimiz giderdi beğenillerdi. Ertesi günlerde gider isdellerdi. Varlıklı ve birbiriynan eyi geçinen ayleler olması tercih edilirdi.

22-2) Evlenememiş kız ve erkeklerin kısmetini açmak için ne gibi uygulamalara baş vurulmaktadır?

Giderdig hocalara büyü yaptırırdig. Hoca suya okur, üflerdi da biz o suyu içiridig gennere.

22-3) Gençler evlenme isteğini nasıl belli ederler?

Çok sinirli olurlardı. Hariketlerinde değişme olurdu biz da annardig.

22-4) Evlenme çağının başlangıcı kız ve erkeklerde hangi yaştır?

Gızlarada on üç, erkeklerde on beş.

22-5) Kız arama nasıl yapılmaktadır?

Goca garılar bulurdu. Bazen bohcacılara derdig oğlan ya da gız bul bize. Onnar bilirdi kimi söyleyeceğini ama o saat “bakarig” dellerdi.

22-6) Kızın beğenilmesi halinde kız isteme nasıl olmaktadır?

Gellilerdi ayle büyükleriynan “Allah’ın emrine, peygamberin gavline oğlumuza gızınızı isderig” dellerdi. Biz da “düşünelim” ya da cevabımız hayırsa “Gızımın vagdi değil” derdig.

22-7) Söz kesimi nasıl yapılmaktadır?

Bizde damad bir bendo, dakardı bir da burma bilezig dakardı geline da söz kesilirdi.

22-8) Gençlerin anlaşması halinde evliliğe hazırlık nasıl olmaktadır?

Düğün günü tesbit edilirdi. On beş gün evvelden gonuglara davetiye yollardig. Davetiye çıkmazdan önce davet mumunan yapılırdı. Normal insanlar sarı ve ince mumunan, önemli insanlar sarı ve büyüğ mumunan, bazen da gırmızı gurdella bağlardig muma da öyle davet ederdig. En önemli insanları da beyaz gırmızı gurdelalı, altı yeşil boyalı mumunan daved ederdig. Düğünden bir gün evvel cumartesi ikindin çalgıcılar gelirdi. Gavede erkeklere, düğün evinde gadınlara çalardı. Genelde düğün pazartesi guşlug vagdinde yapılırdı.

22-9) Kız kaçırma olayı hangi hallerde meydana gelmektedir?

Ayleler bir birini beyenmezsa gızı vermezlerdi. Yani oğlan fakırsa vermezlerdi. Ama çocugalar birbirini isdersa oğlan gızı kaçırırdı. Biz da napacan duyulursa namusun kirlenir, dedigodu olur diye başımızı yere sokar gabullenirdig.

22-10) Beşik kertmesi evlenmeler nasıl olmaktadır?

Çocuklar güçüğkan varlıklı ve birbiriynan eyi geçinen ayleler “Havlımda su dururkana suyu başgasının havlısına ne dökeyim” dellerdi. Sonra güçük yaşda söz kesmiş olullardı.

22-11) Nişan hazırlıkları nasıl yapılmaktadır?

Nişanda davul zurna kemane çalınırdı. Gıza bindallı geydirillerdi. Ayle arasında nişan takılırdı. Lokum, gave ağırılanırdı.

22-12) Nişanda kıza neler takılır?

Bendo, beşi birlik, bilezig dakallardı. Bendoyu dagmazlarsa nişan sayılmazdı.

22-13) Nişana kimler davet edilir?

Ayle böyügları, tanıdıgları ve köylüler davet edilirdi.

22-14) Nişanlanma nasıl yapılır?

Aylenin uygun gördüğü biri gençlere yüzükleri dakar ve onnarı nişan eddiğini duyururdu.

22-15) Nişanda hangi eğlenceler yapılır?

Çalgıcılar, kemaneciler çalardı biz da oynar eğlenirdig. Dillirga çalmaya başlayınca herkes oyuna gakardı.

22-16) Nişandan sonra nişanlıların birbirlerini görmeleri, konuşmaları nasıl olmaktadır?

Gızın bir böyük abasını ya da bir güçük gız gardaşını gönderirdig damada. Esas gızı gösdermezdig. Arada gidip gelenler konuşmaları daşırdı.

22-17) Nişan bozulursa, kız tarafı aldığı armağanları geri verir mi?

Bazen verilerdi bazen vermezlerdi.

22-18) Kurban bayramında oğlan tarafı nişanlı kız evine kurban gönderir mi?

Kesellersa gönderillerdi.

22-19) Başlık ağırlık veriliyor mu?

Verilmezdi.

22-20) Kız kaçırma olaylarında başlıg veriliyor mu?

Yog. Başlıg vereceg olsa gızı napmaya kaçırısn.

22-21) Başlık dışında kız tarafına başka ne gibi armağanlar verilmektedir?

Goyun, ineg, belezig.

22-22) Geline aylesi tarafından ne gibi şeyiz verilir?

Tencere, çanag, çömleg, gaşıg, çatal, çarşaf, pataniya.

22-23) Düğüne davet nasıl yapılır?

Sarı mumlarla normal insanları, gırmızı gurdellealı sarı mumlarının önemli insanları. Beyaz gurdellalı altı yeşil boyalı mumlarla en önemli insanları davet ederdig.

22-24) Düğüne davet edilenler hediye olarak neler getirirler?

Cam eşya, yeyeceg, geyeceg getirillerdi.

22-25) Düğün için yiyecek, giyecek olarak ne gibi hazırlıklar yapılır?

Hayvan keserdig. Tarladan badadez sökerdig. Bir sene önceden şarabımızı yapardıg. Yeme işmeyi hazırlamış olurdug. Kıyafet olarak herkes en yeni urubasını geyerdi. Gelinla damada gelinlig ya da damadlıg alıllardı. Gümanları yoğusa başgasından ödünç alıllardı.

22-26) Geline kına yakılıyor mu?

Hiç kinasız gelin olur mu?

22-27) Kına gecesi yapılıyorsa ne gibi gelenekleri vardır?

Gıza bindallı elbise geydirirdig. Sesdanın içine guru üzüm, padem, guru incir gordug. Ortasına içinde mum olan bir kına gabı gordug. Gızın yüzünü örterdig ve bir garı ona kına yakardı. Erkekler da başga tarafda damadı tıraş ederdi.

22-28) Kına gecesi eğlenceleri nelerdir?

Erkeklerle garılar ayrıydı. Kadınlar gendileri söyler gendileri oynardı. Erkekler da dışarıda davul zurna eşliğinde oynallardı.

22-29) Gelin hamamı nasıl yapılır?

Davul zurnayınan aylenin kadınları hamama gideller gelini yıkallardı.

22-30) Damat tırşıyla ilgili gelenekler nelerdir?

Damadı davullu zurnalı köylüler, hem gızın bubası, gayınpederiynan beraber berbere götürür. Ondan sonra çalgılar çalınır türküler söylenir. Damad tıraş oludugdan sonra davullu zurnalı gaveye gidellerdi. Damad oradaki yaşlılara gave ısmarlardı.

22-31) Kimler sağdıç olur sağdıçın görevleri nelerdir?

Sağdıç gelinin akrabalarıynan, güveyinin akrabaları olurdu. Sağdıç düğüne gelen insanları garşılardı. Onnarı oturdurdu yerlerine, yani gelen misafirlerinan ilgilenirdi.

Gelin, damat, sağdıç, kayınvalide, kayınpederin giyimleri düğünde nasıldır?

Gelin beyaz gelinlik geyer. Damat siyah pantolonla siyah ceket geyer. İçinden beyaz gömleknan papyon dakardı. Sağdıç takım elbise geyardi, goluna da kırmızı gurdella bağlardı. Kayınvalide etek ceket geyardi. Kayınpeder da takım geyardi.

22-32) Gelin alma nasıl yapıldı?

Düğün bittigden sonra gelinin damat arabaya binerdi. Arkasından gelinin ağabeyleri giderdi. Oğlanı dövellerdi çünkü ilerde gelini damad döversa geç galmasınlar diye damadı önceden dövellerdi.

22-33) Gelin güveyin evine girerken neler yapılır? Anlamları nelerdir?

Mutlu olsunlar diye dua edilirdi. Bir da evlilikleri bozulmasın diye sol ayağnan girelerdi eve.

22-34) Düğünde ne gibi eğlenceler yapılmaktadır? Oynanan oyunlar, söylenen türküler nelerdir?

Düğünlerde folklor, sirtaki, sirto ve zeybeg bilenler oynardırldılar. Hem zurnacı, hem döblegci, hem da kemaneciler o zamanın şarkılarını, türkülerini çığırıldardı.

22-35) Düğünde neler yenilir içilir?

Fırında badadez, et, magarına, dolma yapallardı. İçcege olarak şarap gollardı masalara.

22-36) Düğünde genle neler armağan edilmektedir?

Para dakallardı. Bendo, burma belezig, beşi bir arada dakallardı.

22-37) Resmi nikâh, imam nikâhı nasıl yapılmaktadır?

İmam gelir üfler, dua ederdi ve nikâh gıyılmış olurdu.

22-38) Gerdege nasıl girilir? Gerdek öncesi ve sonrası gelenekleri nelerdir?

Gelin gelirdi gelin hamamından da içeri girerdi. Geline nasihat edellerdi. İçeri girerken ayaklarını sürereg girsın, gaynanasıyla eyi geçinsin diye gaynanasının donuna da bal sürerdi. Güveyi oğlanlar tarafından mumlarının camiye götürülür. Dua edildigden sonra aynı şekilde eve getirilirdi. Te damad gelsin yatağ onarılırdı ve geline nasıl davranacağı konusunda nasihat edellerdi. Güvey içeri girdigden sonra iki rekât namaz gıladı. Cuma sabahı yenge gızlıgları alıp önce düğün sahibine sonra da köylülere gösderirdi.

22-39) Düğünün ertesi günü neler yapılır?

Düğünden sonra gelin yedi gün mubareke sürerdi. Her gün yeni uruba geyer misafirleri garşıladı.

22-40) Gelin, kayınpederine ve kayın validesine nasıl hitap eder, nasıl davranır?

Ana baba diye hitap eder, anasına babasına nasıl davranırsa onlara da aynı davranır.

22-41) Akraba aileler arasında ilişki nasıldır?

On beş, yirmi günde bir birbirlerine gidellerdi.

22-42) Akraba evlilikleri hakkında halkın inançları nelerdir?

Akrabalar evlenirse uğursuzlug olurdu ve çocuklar sakad olurdu.

23-) Ölümle İlgili Sorular:

23-1) Ölecek kişi hasta ise ölüm belirtileri nelerdir?

Çok hasta olan gişinin ayakları şişerse öleceg demegdir.

23-2) Ölümü uzaklaştırmak için halkın aldığı tedbirler, uyguladığı pratikler nelerdir?

Devamlı eyileşmeg için Allah'a dua edeller. Aylesi da aman hasdamız eyileşsin da gurban kesecem deyereg gurban adallar.

23-3) Bir hastanın öleceğine kanaat getirilirse ne yapılır?

Köyün hocasını çağırır, hoca hasdanın başına oturur ve ona dualar okur.

23-4) Ölüm olayının hemen arkasından hangi işlemler yapılmaktadır?

Ölen gişinin iki ayak başbarmağı birbirine bağlanır, çenesi yukarı doğru bağlanır açılmasın diye. Sonra üsdünü beyaz bir çarşafınan örterig, üsdüne da bir bıçag goyarig.

23-5) Ölünün gözlerinin açık olması hakkındaki halk düşünceleri nelerdir?

Bir beglediği vardı da gelmedi, onu göremeden öldü da onun için gözü açık gitti dellerdi.

23-6) Ölünün başı neden kibleye çevrilir?

Dinimiz öyle der da ondan. Biz böyle gördüğ böyle bilirik.

23-7) Sabahleyin ölen kimse ne zaman gömülür?

Öğle namazından hemen sonra gömülür.

23-8) Öğleyin ölen bir kimse ne zaman gömülür?

Akşam vagdi gömülür.

23-9) Akşam vakti ölen kimse ne zaman gömülür?

Ertesi gün sabah gömülür.

23-10) Ölü bir gün bekletilecek olursa nasıl bekletilir?

Ölüyü yere gorug, üsdünü beyaz çarşafınan örterig ve üsdüne bir bıçag gorug.

23-11) Ölü gömülmeye nasıl hazırlanır? Yıkama kefenleme işleriyle ilgili gelenekler nelerdir?

Hoca gelir ölüyü yıkar ve kefenner. Gazan dolusu sıcak su hazırlallar, hoca bu sudan gullanır ve işi bitince da gazanı ters çevirir. Üsdüne da daş gollar.

23-12) Ölünün yıkama suyundan artanı ne yapılır?

Gazanın içinde galan suyu oracığa dökeller ve üsdüne da daş gollar bırakıllar.

23-13) Tabut nasıl yapılır? Üzerine ne örtülür?

Tahdadan yapallar. Bazen çok uzun olan gişilerin ölçüleri alınarag tabut yapallardı. Üzerine ya beyaz ya yeşil örtü örteller.

23-14) Cenaze namazına kimler katılır?

Cenazeyi tabutunan camiye götürüller. Orada olan erkekler camiye girer ve namazı gılallar.

23-15) Ölü mezarlığa nasıl taşınır?

Cenaze namazı gılındıgdan sonra taput omuzlara alınarak mezarlığa götürülür.

23-16) Mezar kazmayla ilgili gelenekler nelerdir?

Köyden beş on adam bir olur ve mezarı gazmaya gideller. Bir insanın beline geleceg şekilde mezarı gazallar.

23-17) Ölü mezara nasıl gömülür?

Ölüyü mezara gollar. Yerleşdirinca üsdünü örteceg şekilde tahta yerleşdiriller, aralarına da mersin dalı sıkışdırıllar. Sonra oracıgdaki insanlar toprag atarak mezarı doldurullar.

23-18) Gömülme işlemi sırasında ne gibi dini işlemler yapılır?

Tabutu musalla daşının üsdüne gollar. Hoca oracıgd dualar okur ve cemaatınan namaz gılar. Sonra hoca halka sorar. Ölen gişinin adını söyler ve “Nasıl bilirdiniz” der. Herkes da “Eyi bilirdig” der tabii. Sonra herkes hakkını helal eder ve gömülme işlemine başlanır.

23-19) Başsağlığı ziyaretleri nasıl yapılır?

Köylüler, ayle dostları ölünün aylesine gidereg “Başınız sağ olsun” deller.

23-20) Ölü yemeği veriliyorsa özellikleri nelerdir?

Ölü yemeği vermezdig ama helva yapar dağıdırdıg. Camiye da yollardık ve oradaki cemaata dağıdıllardı.

23-21) Yas tutma geleneği var mı? Varsa nasıl uygulanmaktadır?

Ölen genç isa çok yas dutallardı. Ölen gişi kırklanana gadar yas dutallardı. Eğer genç biri öldüyse aylarınan hatta yılınan yas dutallardı.

23-22) Yas ne zaman kalkmaktadır? Yasın kalktığı nasıl belli olmaktadır?

Normalde kırkılanınca gakar. Ama ölen genç olunca ne zaman yasın gıkacağı belli olmaz. Yas gıkdayında ayle normal hayata döner. Düğünlere gidmeye başlar.

23-23) İlk bayramda yaslı ailenin durumu nasıl olur?

İlk bayramda ayle, bayram kutlamasına gidmez. Ayle dostları onnara gelir ve otururlar.

23-24) Mezar ilk defa ne zaman ziyaret edilmektedir?

Gömüldüğden sonra ilk üç gün mezara güneş doğmadan gideller, okunmuş suyu mezara dökeller. Her cuma mezarı aylesi ziyaret eder. Bir da bayramlarda ziyaret edeller.

23-25) Mevlit okutma geleneği var mıdır? Varsa nasıl uygulanmaktadır?

Ölü ölünca esgiden üç gün arka arakaya mevlid okudurdug. Ama şimdi üçüncü gecesi okudurug.

23-26) Ölünün giydiği kıyafetler ne yapılır?

Yeni olanları fakir fukaraya veririg. Esgileri da toplar yakarig.

23-27) Vasiyetle ilgili gelenekler nelerdir?

Ölen gişi ne vasiyet ediyse aylesi yerine getirir.

23-28) Mezarlıkta aynı ailenin fertleri yan yana mı gömülmektedir?

Uyarsa yan yana gömellerdi. Uymazsa gelişi güzel nasıl uyarsa öyle gömeller.

23-29) Mezarın iki ucuna neler dikilmektedir?

İki yassı daş gollardı. Hem ayag ucuna hem da başucuna.

23-30) Mezar taşlarına neler yazılmaktadır?

Adı, baba adı, doğum tarihi, ölüm tarihi.

23-31) Mezarın herhangi bir yerine ağaç veya çiçek dikilir mi? Dikilirse sebebi?
Mezarın etrafına çiçek ekellerdi. Ölünün yatdığı yerde rahat edsin diye ekellerdi.

23-32) Çocukluk çağında ölenlerle ilgili inanmalar nelerdir?

Onnarın günahsız olduğunu ve sorgusuz sualsiz cennete gidiglerini söyledilerdi.

24-) Halk Hekimliğiyle İlgili Sorular:

24-1) Halk arasında hastalıkları tedavi eden kişilere hangi adlar verilmektedir?

Hocalar vardı, okullardı da nice eyi edellerdi. Bazen da gendi gendine ilac yapıp eyi edenler verdi. Onlara da ermiş gişidir bu insanları eyi eder dellerdi.

24-2) Bu kimselerin özellikleri nelerdir?

Yaşlı, sakallılık, kafasında bere olan, dualar okuyan gişilerdi.

24-3) Hastalıkları nasıl teşhis etmektedirler?

Teşhis meşhis yogdu köy yerinde ne anallardı. Her ateşimiz çıgdığında ya da bir yerimiz gızardığında gızamıg oluyorug diye bize dadlı yedirillerdi ki çabug atalım üsdümüzden diye.

24-4) Hastalıkları nasıl tedavi etmektedirler?

Gendi nasıl aglı kesersa o aylenein onu yapardı. Garnı ağrıyana nane, adaçayı yapalar içirillerdi. Soğuk alana ateş tuğlası gızdırıllar, bir peşgire sararag garnına gollardı.

24-5) Halk ilaçlarının tarifleri nelerdir?

Garnımız ağrıdığında, öksürüg olduğmuzuda zeytin yağıynan ovallardı.

24-6) Dini yollardan tedavi nasıl yapılmaktadır?

Hasda olunca hocalar musga yapallardı. Biz da eyi olacağımıza inanırdıg.

24-7) Kırık ve çıkıkların tedavisi nasıl yapılmaktadır?

Gırığ çıkıgdan anlayan insanlar vardı. Önce yağınan yavaş yavaş ovallar, çıkığı yerine yerleşdiriller ve sarallardı.

24-8) Yara ve berelerin tedavisi nasıl yapılmaktadır?

Yaralara soğan kebabı yapallardı da yaranın üsdüne gollardı.

24-9) Ruh hastalıkları nasıl tedavi edilmektedir?

Daha çok evden çıkmazlar bazen garanlıg odaya gollardı düzelsin diye. Çok ilerlersa şehere dogdora götürüllerdi.

24-10) Doktora ne zaman gidilmektedir? Hem doktorun verdiğı ilaçları hem halk ilaçlarını kullanma oluyor mu?

Dogdora çok hasda olunca gidellerdi. Hem dogdorun verdiğı ilaçları hem da halk ilaçlarını gullanıllardı.

24-11) Hastaların beslenmesi nasıl yapılıyor?

Gızamıg, su çiçeğı çıkaranlara bol bol datlı verillerdi.

24-12) Dişleri kimler çekmektedir?

Dişleri ayleden biri çekerti. Bazen ipe bağlalar çekellerdi. Bazen da kerpetenila sökellerdi.

24-13) Diş çekme metotları nelerdir? Sökülen diş ne yapılıyor? Neden?

İpila, kerpedenila çekeller sökellerdi. Çıkan diş damatallardı. Çünkü yeni çıkacag dişin isdersan sağlam olsun diye damat at dellerdi çocuklara.

25-) Halk Veterinerliğıyle İlgili Sorular:

25-1) Halk arasında hayvan hastalıklarını tedavi eden kişilere hangi adlar verilmektedir?

Baytar dellerdi, Hayvanlara bağdıgları için eşeg dogdoru da dellerdi gendilerine.

25-2) Bu kişilerin özellikleri nelerdir?

Hayvanlardan anlayan gişilerdi.

25-3) Hayvan hastalıklarının tedavisinde kullanılan halk ilaçlarının tarifleri nelerdir?

Garnı şişen hayvana öddürmesi için zeytin yağı içirillerdi.

25-4) Hayvanlardaki kırık ve çıkılar nasıl tedavi edilmektedir?

Gavcar bağalllardı da çapıdınan da sarallardı. On beş yirmi gün sonra da eyleşirdi.

25-5) Hayvanlardaki yaralar nasıl tedavi edilmektedir?

Gara boyayı ya da potin boyasını yaranın üsdüne sürerdi da geçerdi.

25-6) Hayvan doğumları nasıl yaptırılmaktadır?

Bazısı gendi doğururdu, doğuramayanları biz te şeglinde bir aled yapardı ve çekereg çıkarırdı.

25-7) Hangi hastalıklarda hayvanın tedavisinden ümit kesilerek öldürülmektedir?

Ölü hayvanların etleri cesetleri ne yapılmaktadır?

Şapolon hasdalığıyla muzmidi hasdalığında hayvanlardan ümidimizi keserdi ve öldürürdi. Sonra da dereye ya da tepenin ardına atardı.

25-8) Hayvan hastalıklarının sebepleri hakkındaki inanışlar nelerdir?

Bişeye inanmazdı. Bazılarının gulağını yarardı gan çıkardı, bazan eyileşirdi bazan da geberirdi.

25-9) Hasta hayvanların beslenmesi nasıl yapılmaktadır?

Önüne arpasını otunu goyardı yersa yerdi, yemezsa geberirdi.

25-10) Halk ne zaman veterinere gitme ihtiyacı duymaktadır?

Gendimiz eyi edemedemezsag baytarı getirirdig. Olan iğneyi yapardig hayvana, eyileşmezsa bırakırdig geni ölsün.

25-11) Çobanların hayvan hastalıkları hakkındaki bilgisi nedir? Hastalanan hayvanlara ilk müdahale olarak ne yapıyorlar?

Gendi deneyimlerine göre hepsi bi şey bilirdiler. Bilmezsalar zaten çobanlig yapamazdılar. İlk olarak hayvanların gulağını kesellerdi.

26-) Halk Meteorolojisiyle İlgili Sorular:

26-1) Yörede tabiat olaylarına bilinen adların dışında ne gibi adlar verilmektedir?

Depreme zelzele derig.

26-2) Tabiat olaylarının sebepleri nasıl açıklanmaktadır?

Her olan şey Allah'ın işi olarak adlandırılır.

26-3) Yörede en iyi kimler hava tahmini yapmaktadır?

Halil yeğen dediğimiz adam yapar. Böyüglerinden duyarag öğreniller.

26-4) Bir yıllık hava tahminleri nasıl yapılmaktadır?

Avroşinya göbeğinde gazıg çıkarınca ortası doluysa sene yağmurlu geçeceg demegdir.

26-5) Hayvanların hareketlerine bakarak hava tahmini nasıl yapılmaktadır?

Ökü z yağmur geleceğinde başını öne eğdi.

26-6) İnsanların davranışlarına ve organlardaki ağırlara göre nasıl hava tahmini yapılmaktadır?

Romatizmalı hasdaların ağırları artığında yağmur yağayacag demegdir.

27-) Halk Takvimiyle İlgili Sorular:

27-1) Bilinen adların dışında yıllara ve aylara ne gibi adlar verilmektedir?

Vallahi biz hep şimdiki gibi bilirik. Daha değişimini bilmeyig.

27-2) Bir yıl kaç mevsim kabul edilmektedir?

Şimdiki gibi dört mevsim bilirik ve kabul ederig.

27-3) Günlere bildiğiniz adların dışında hangi adlar verilmektedir?

Biz başga ad duymadıg bilmeyig.

27-4) Yıllara, mevsimlere, aylara, günlerle ilgili halk inanmaları nelerdir?

Salı günü asallardı esgiden insanları diye salı günü çok uğursuzdu. Salı sallanır. Bir da iki bayram arasında nikâh olmaz dellerdi.

27-5) Yılbaşı olarak hangi ay ve gün kabul edilmektedir?

Şindiki gibi otuz bir aralığın gecesi kutlardıg. Eğlence olarak erkekler gavede bademine oyun oynallardı.

27-6) Mevsimlerin, ayların gece ve gündüzün nasıl meydana geldiğine inanılmaktadır?

Dünya döndük sonra mevsimler, günler oluşdu.

27-7) Bir günün çeşitli bölümleri nasıl adlandırılmaktadır?

İnsanlar esgiden güneşe bakarag gününü ayarlardı. Sabah, öğle, ikindin, akşam vakıtları dellerdi.

27-8) Hangi saat türü kullanılmaktadır? Saat kullanılmıyorsa zaman ayarı nasıl yapılmaktadır?

Güneşe bakarag zaman ayarı yapallardı. Bir direg dikellerdi. Bu değneğin gölgesi kuzeye bakarsa öylen oldu demegdi. Bir da eğer gölge dağa bakarsa, bu dağda bir

pencere gibi yer vardır. O pencere gibi yerin ortasına geldiğinde öylen oldu demegdi.

27-9) Kişilerin doğum tarihleri nerelere ve nasıl yazılmaktadır?

Esgiden mugdara yazdırırdı. O da şehere gidince yazdırırdı çocukları. Ya da doğan çocuğun babası işi düşersaydı şehere gider yazdırırdı çocuğu gendi.

28-) Halk Hukukuyla ilgili Sorular:

28-1) Kimler arasında evlenme yasağı bulunmaktadır?

Yakın akraba evliliğine eyi bagmazlardı. Ama gene da evlenenler olurdu. Bir da başga dinden olanlarınan evlenme yasagdı. Ama çok seyreg milyonda bir alan olurdu.

28-2) Tek eşle veya çok eşle evlenme geleneğinden hangisi kabul edilmektedir?

Esgiden çok zengin olanlar, köylerde onlara ağa dellerdi, onlar iki tane alırdı. Öbürleri ise bir garı alırdı. Ancag da onu ve çocuklarını geçindirirdi. Napacaydı başga garıyı.

28-3) Akrabalar arası evlenme görülmekte midir? Akraba evlilikleri hakkında olumlu ve olumsuz inanışlar nelerdir?

Akraba evliliği vardı. Ayle zenginse mal yabana gitmesin diye evlendirillerdi.

28-4) Erkek ve kız çocukların, eşlerin miras payları nasıl belirlenmektedir?

Miras erkeğe verilirdi. Eğer ayle zenginsa gız çocuğa ikide bir miras verirdi. Fakirsa ayle bir ceyizini yapar yollardı oğlan evine o gadar. Eşlerden hangısı da galdıysa hayatda o da çocuklarına pay ederdi malını.

28-5) Evlatlık alınmakta mıdır? Evlatlıklar öz çocukların tüm haklarına sahip midir?

Evlatlık alıllardı. Ama gendi öz çocuklarının aldığı mirası evletlilar almazdı.

28-6) İçgüveyi nasıl alınmaktadır? İçgüveyinin hakları nelerdir?

Durumu iyi olan ayle gızına ev da verirdi. Tüm ceyizini da yapallardı. Erkek da geydiği urubaynan eve damad olarak gelirdi. İçgüveyinin hiçbir hakkı yogdu. Gız tarafı ne dursa o olurdu.

28-7) Medeni nikâhsız eşler mirastan nasıl faydalanmaktadır?

Medeni nikâhı olmayan hiç bi şey alamazdı.

28-8) Köydeki anlaşmazlıklar mahkemeye gidilmeden nasıl çözümlenmektedir?

Köydeki anlaşmazlıkları köy muhdarı hem köyün hocası çözmeye çalışıllardı.

28-9) Sınır tecavüzü olayları nasıl çözümlenmektedir?

Köyün desdebanı arayı bulurdu ya da polisi çağırılar zabıt dutar sonra da tabucular gelir ölçelerdi. Sınırları ve ortaya çıkardı halıynan haksız.

29-) Halk Botaniğiyle ilgili Sorular:

29-1) Halk kendiliğinden yetişen ağaç türünden bitkilere ne gibi adlar vermektedir?

Gamış, çalı, şinya derdig.

29-2) Otların çeşitleri nelerdir?

Gelincig, gazayağı, hosdes gibi odlar vardır.

29-3) Çiçeklerin çeşitleri nelerdir?

Gül, garanfil, feslikan, gül damlası.

29-4) Sebzelerin çeşitleri nelerdir?

Bakla, börülce, fasulya, molohiya.

29-5) Meyvelerin çeşitleri nelerdir?

Formoza erig, gara erig, eşek eriği, gara incir, bardag inciri.

29-6) Meyvelerin kerestelerinden nasıl faydalanılmaktadır?

Odun, kömür, masa, sandalye yapardığı.

29-7) Ormanların korunması konusunda halkın düşünceleri nelerdir?

Ağaçlar kesilmemeli, ormana sigara atılmamalı ve ormanda ateş yagmazzag korumuş olurug.

30-) Halk Zoolojisiyle İlgili Sorular:

30-1) Yörede hangi hayvan türleri yetiştirilmektedir?

Tavug, keçi, goyun, inek, güvercin, yetiştirilir.

30-2) Yöredeki yabani hayvanlara, kuşlara, böceklerle ne gibi adlar verilmektedir?

Yöredeki yabani hayvanlar bayguş, gece guşu, garga, tilki, tavşan, keklik, yaban tavuğu.

30-3) Hayvanların nasıl yaratıldığına inanılır?

Her şeyi yaradığı gibi hayvanları da Allah yarattı.

30-4) Evcil hayvanlar nasıl çoğaltılmaktadır?

Tavuğun altına yumurta gordug yirmi bir gün sonra bullicigler çıkardı. Diğer hayvanlar çekilirdi da erkeğini mandıranın içine gordug da çiftleşillendi.

30-5) Hayvanların öldürülmeleri, öldürülmemeleri konusundaki halk inanışları nelerdir?

Kedi öldüren insanın yedi sene hayır edmeyeceğine inanır.

30-6) Sularda yaşayan hayvanlar hakkında neler bilinmektedir?

Yeyeceg olarak çok vitaminli olduklarını bilir.

31)-) Halk Sanatları ve Zanaatlarıyla İlgili Sorular:

31-1) Yörede kadınların uğraştıkları el sanatları nelerdir?

Dikiş, nakış, yün işi, dantel.

31-2-a) Bu sanat, kimden, ne zaman, nasıl öğrenilmiştir?

Küçük yaşlarda analarmızdan, nenelemizden öğrenirdik.

b-) Hangi malzeme kullanılmaktadır? Bu malzeme nasıl temin edilmektedir?

İplik, keten, makas, gasnag kullanırdık. Şeherden sipariş ederdik da getirirlerdi.

c-) Hangi eşyalar üretilmektedir?

Kazag, etek, elbise, masacıglara, koltucuglara örtücüg yapardık.

ç-) Eşyaların biçimleri, motifleri ezbere mi yapılıyor? Yoksa belli örneklerden mi hareket ediliyor?

Elimizde örnekler vardı. Komşulardan değişik örnekler alırdık da değişik motifler de işlerdik.

d-) El sanatları ek bir gelir sağlıyor mu? Sağlıyorsa aile bütçesi içindeki payı nedir?

Bu işleri esas gızlarmıza çeyiz işlerdig. Bazen da iş işlemeyi bilmeyenlere satardig. Biraz guru yeyeceg alırdıg.

31-3) Erkeklerin uğraştıkları zanaatlar ve el sanatlar hangileridir?

Mobilyacılık, demircilik, yapıcılık gibi zanaatlarla uğraşıldı.

31-4-a) Zanaat kimden, ne zaman, nasıl öğrenilmiştir?

Küçük yaşlarda usdalardan öğrenilirdi. Bazen da baba mesleğini oğlu da öğrenirdi.

b-) Çıraklıktan kalfalığa, ustalığa geçiş var mı?

Çıraklıktan işi eyi öğreninca kalfa olurdu. İş tamamıyla öğreninca usda olurdu. Gendi daha sonra dükkan açardı.

c-) Zanaat için hangi malzeme kullanılmaktadır? Bu malzeme nasıl temin edilmektedir?

Mobilyacılıkta keser, mih, golla, bışgı, rende gullanıllar. Demircilikde keski, çekiç, kaynag makinası gullanıllardı. Yapıcılıkda mala, mih, keser gullanıllar.

ç-) Hangi eşyalar üretilmektedir?

Mobilyacılar dırabez, sandalye, sandıg, kapı, pencere yapardı. Demirciler da gancelli yapallardı.

d-) Eşyaların biçimleri, motifleri nelerdir? Bu biçim ve motifler ezbere mi yapılıyor, yoksa belli örneklerden mi hareket ediliyor?

Genelde güvercin, yaprag, tavuzguşu yapallardı. Bunları usdalarından öğrenillerdi. Eli yatgın olanlar daha da geliştirdi.

e-) Motiflerin anlamları nelerdir?

Özgürlük, barış ve mutluluk üzerine yapallardı.

32-) İnanışlarla İlgili Sorular:

32-1) Adakla, dilekle ilgili inanışlar nelerdir? Adak yerleri nelrelerdir?

Esgiden adag ya dadilegde bulunacaglar cami avlusunda, dini başka olanlar da klise avlusunda dilegde bulunullardı.

32-2) Ağaçla ilgili inanışlar nelerdir?

Bizde öyle dileg ağacı yoğudu. Esgiden belli bizde öyle dileg ağacı ya da ona benzer bir dileg yeri hatırlamam hiç olmadı.

32-3) Ahretle ilgili inanışlar nelerdir?

Allah'a, Kuran-ı Kerim'e, cennet ve cehennemine olduğuna inanırız.

32-4) Ahlakla ilgili inanışlar nelerdir?

Ahlağı nere çekersen gider ama bizim için doğruluk dürüslük demegdir.

32-5) Allah'a ilgili inanışlar nelerdir?

Allah'a inanırız. Yapabildiğimiz kadar ibadetimizi yapar dualarımızı ederiz.

32-6) Alinyazısı, kaderle ilgili inanışlar nelerdir?

İnsanın gaderi, alinyazısı doğduğunda anlına yazılıdır deller. İnsanın alinyazısı neyisa onu çeker ben buna inanırım.

32-7) Ana ve baba ile ilgili inanışlar nelerdir?

Herkes ana ve babasına saygı sevgi duymalı ve onnara bagmalıdır ben böyle gördüm böyle inanırım.

32-8) Ant törenleriyle ilgili inanışlar nelerdir?

İnanırım, ama ben yemin edmeyi sevmem.

32-9) Atalarla ilgili inanışlar nelerdir?

Atalarımıza, büyüğlerimize her zaman saygımız büyüktür. Biz güçüğe bir büyüğümüz geldiğinde hemen yerimizden gakar ona yer verirdig,.Büyüğlerimizin garşısında ayak ayak üsdüne admazdık. Gonuşmalarımıza digad ederdik. Şimdi böyle saygı galmadı.

32-10) Ateşle ilgili inanışlar nelerdir?

Bizim ateşle ilgili bir inanışımız yogdu. Ateşi gendi işlerimizde gullanırdık. Esgiden yemeği ocag yakar ateşin üsdünde bişirirdik. Egmeğimizi furun yakar bişirirdik.

32-11) Ayla ilgili inanışlar nelerdir?

Ay eğer gubleyi gucaglarsa yağışlı gece olacag demeğdi. Eğer ay sırt üsdü bakarsa yağışsız gece olacag demeğdi. Esgiden büyüğlerimiz böyle der böyle inanırdık.

32-12) Şifalı sular, içmece ve kaplıcalarla ilgili inanışlar nelerdir?

Bizim buralarda öyle şey yogdur. Ama duyarık başga memleketlerde var da hastalıklara eyi gelirmiş.

32-13) Ayna ile ilgili inanışlar nelerdir?

Esgiden bizde çiğ olmasın diye dama ayna gollardı ve inanıllardı ki dama ayna goyunca çiğ olmayacag. Esgiden insanlar sabah tez gakar burçag kesmeye gidellerdi. Onun için çiğ olsun isdemezlerdi.

32-14) Balıkla ilgili inanışlar nelerdir?

Denizde yaşadığı için herkes onu bereketli ve çok vitaminli olarak görür ve bulduklarında çok yeller. Ama bir inanış vardır ki balıgnan yoğurd yenmez diye. Balıgnan yoğurd yersan insanı zehirlediğine inanılır. Biz de hala daha balıgnan yoğurd bir arada yemezler.

32-15) Baştan çevirip sadaka vermekle ilgili inanışlar nelerdir?

İnsan eğer durumu iyiysa başı gözü için başından para çevirir ve fakir birine verir. İnsan sadaka verdiğinde da eyliğ yapmış olur. Bu sadaka Allah tarafından gendine başga eyliğ olarak geri döner.

32-16) Bayramlarla ilgili inanışlar nelerdir?

Bayramlarımıza inanırđ ve bayramlarımızı gutlarığ.

32-17) Bedduayla, ilenmekle ilgili inanışlar nelerdir?

Haklı beddua her zaman garşısındakini bulur. Ama haksız yere beddua edersen o beddua dudmaz.

32-18) Bereketle, bollukla ilgili inanışlar nelerdir?

Her zaman önümüzdeki sene bereketli, bolluğ içinde geçsin diye Allah'a duğa ederig.

32-19) Bitkilerle, çiçeklerle ilgili inanışlar nelerdir?

İnsanın gendine galımış bi şeydir. Ama bi şey yetişdiren insan her yönden gendini faydalı ve mutlu hisseder. Çiçekler gzelliğdir.

32-20) Böceklerle ilgili inanışlar nelerdir?

Bckler da dünyada yaşayan canlılardır. Bize göre zararlı olanları da vardır olmayanlardı da.

32-21) Buğdayla ilgili inanışlar nelerdir?

Buğdayı bereketli bi şeydir. Buğdaydan un olur, undan da egmeg. Buğday en önemli yeyeceg maddesidir.

32-22) Buhurla, gnlkle ilgili inanışlar nelerdir?

Buhuru yakarđ ölülerimizin ruhuna. llerimizin ruhuna gerekmiş, bu buhurunan rahatlıllarmış.

32-23) Büyü, tılsım ve büyücülükle ilgili inanışlar nelerdir?

Bizde bazı kadınlar gece soyunup çarşafa sarılırlardı. Bir gamıcın üsdüne binellerdi. Sonra gidelerdi mezarlığa ölülerin mezarlarının üsdünden biraz toprak alırlardı ve büyü yapan hocalar vardı. Gidellerdi onnara. İsdedigleri büyüü yabdırırlardı o büyücü hocaya.

32-24) Camiler, mescitler, diğer ibadet yerleriyle ilgili inanışlar nelerdir?

Allah'a ibadet edilen yerlerdir. Buraları korumag ve değerini bilmeg lazımdır.

32-25) Cennet ve cehennemle ilgili inanışlar nelerdir?

Eyliy yapacan fena insan olmayacan ki cennete gidesin dellerdı böyüglerimiz.

Alçak, fena olursan cehennemlik olun dellerdı. Biz böyle gördüg böyle bilirik.

32-25) Dağlarla ilgili inanışlar nelerdir?

Dağlar üsdünde çok bitgi ve canlı barındıran bu canlıların evidir.

32-26) Çalgılarla ve çalgı çalmakla ilgili inanışla nelerdir?

Çalgı insanları eğlendirmeg için yapılır. Ama her zaman çalınmaz. İnsanın üzüntüsü olur matemı olur onun için müzügi her zaman çalmag söylemeg doğru olmaz.

32-27) Definecilikle ilgili inanışlar nelerdir?

Ben böyle şeylere inanmam. Ama inananlar var. Bazıları dağa çıkar geceleri da define arallar.

32-28) Devle ilgili inanışlar nelerdir?

Esgiler annadırdı. Çog esgiden böyüg gocaman devler varmış diye. O annadanlar da bize nenemiz dedemiz annadı derdi.

32-29) Ekmekle ilgili inanışlar nelerdir?

Egmeği Allah'ın bir nimeti olarak görürüz. Eğer yerde bir parça egmeg görseğ onu alır, öper, annimize gor sonra da bir köşeye gorug. Egmeğe basma falan bunları günah sayarız.

32-30) Elbiselerle ilgili inanışlar nelerdir?

Elbise üsdümüze geydiğimiz çeşitli urubalardır.

32-31) Ev kiralamak, eve taşınmakla ilgili inanışlar nelerdir?

Bizim zamanımızda yeni eve taşınan birine bi şeyler yapılır ve götürülürdü. Bu adedenidi. Öyle yabdığında o eve uğur gelir dellerdi.

32-32) Fal ve falcılıkla ilgili inanışlar nelerdir?

Gadınlar gendi aralarında gave İçeller, fallarına bakallar. Bir da yalan dolan falcılar var. İnsanlar gider da o da görürmüş ne olacag edeceg da söylermiş gennerne. Ben onnara inanmam.

32-33) Güneşle ilgili inanışlar nelerdir?

Güneş dünyamızı aydınladır, ısıdır. Güneş olmazsa dünyada yaşayamayız.

32-34) Günlerle ilgili inanışlar nelerdir?

Bazı günler vardır ki onları uğursuz gün olarak billiller. Mesela salı gününü eyi dudmazlar. Öteki günler eyidir. Pazar gününü da insanlar çok sever çünkü tatil günüdür.

32-35) Güzellikle ilgili inanışlar nelerdir?

Güzellik Allah vergisidir diye inanırız.

32-36) Hac'la ilgili inanışlar nelerdir?

Varlıklı olan gişiler Hacce gider. Daha doğrusu gidmesi lazım. Hac'a gidmeg orada ibadet edmeg büyük sebadır.

32-37) Harflerle, yazılarla ilgili inanışlar nelerdir?

Okumag, yazmag çok eyidir. İnsan gendini okuyarag, yazarag gelişdirir.

32-38) Hayır ve şerle ilgili inanışlar nelerdir?

Hayır işlemeg sevapdır. İnsanların birbirlerine yardım edmeleri çok eyi bir olaydır.

32-39) Hayvanlarla ilgili inanışlar nelerdir?

Hayvanlar insanlar gadar akıllı olmasalar bile birçok işde insanlara yardımcıdılar. Bazı hayvanlar insanların yeyeceg ihdiyacını görür. Bayramda koç keser gurbanlıg dağıdırıg. Hem dini bir görevimizi yerine getiririg hem da sevap işlerig. Fakir fukarayı sevindirdiğimiz için.

32-40) Helal-haramla ilgili inanışlar nelerdir?

Hagınınan gazandığın her şey helaldır. Eğer hagınınan gazanmazsan da yalan dolan yollardan gazanın işde o zman haramdır.

32-41) Hocayla öğretmenle ilgili inanışlar nelerdir?

Hocaya bize dini yolda yardım ettiğı için saygı sevgi duyarıg. Öğretmene da bizi, çocuklarımızı eğittiğı için onlara bir geleceg hazırladığı için minned duyarıg.

32-42) Horozun ötüşüyle ilgili inanışlar nelerdir?

Esgiden horoz bizim sağatımızdı. Gakacağmız zaman yanaşdığında da horoz sesi duyardıg, annardıg ki sabah oldu.

32-43) İbadetle ilgili inanışlar nelerdir?

Esgiden herkes dinine bağılydı. Herkes ibadet ederdi. Ovada, dağda, evde nerde olduğı fark etmez her yerde ve zamanda ibadetini yapardı. Şimdi o gadar olanag var ama herkes ibadedden uzaklaşdı.

32-44) İnsanın ve dünyanın yaratılış sebebi, amacıla ilgili inanışlar nelerdir?

Her şey Allah'ın işidir. Dünyanın da her şeyin da yaratıcısı odur.

32-45) İnsanın mutluluğuyla ilgili inanışlar nelerdir?

İnsana Allah eyliğ sağlığı versin da mutlu olurug.

32-46) Irz, namus, şerefle ilgili inanışlar nelerdir?

Irz, namus, şeref insanın her şeyidir. Bunnar olmadıgıdan sonra insan yaşamasın daha eyidir.

32-47) Kadınlarla ilgili inanışlar nelerdir?

Gadın bir yuvanın her şeyidir. O doğurur, bakar, bişirir, gurtarır, temizler, geydirir. Gadın olmazsa evin dadı da olmaz.

32-48) Kazalarla ilgili inanışlar nelerdir?

Esgiden bir gaza olduğunda “Bir uğursuzlug var geldi çögdü üsdümüze, aha bu gaza da onun belirtisidir” dellerdi.

32-49) Kibleyle ilgili inanışlar nelerdir?

İbadetimiz öyle der. Namaz gılarkan gıbleye doğru bakarag gılarıg. Ölüyü gömeceglerinde gıbleye doğru gollar.

32-50) Konuk severlilikle ilgili inanışlar nelerdir?

Esgiden konukseverlig daha çoğdu. Misafirleri yedirirdig, içirirdig, yatırır misafir ederdig. Şimdi nerde galdı öyle şeyler.

32-51) Kur'an-ı Kerim'le ilgili inanışlar nelerdir?

Müslümanlığın kitabıdır din hakkında en doğru şeyleri yazan kitaptır. Allah tarafından gönderildigden sonra insanlar peygamberler aracılığıyla bu kitaptakileri öğrenereg doğru yolu buldular.

32-52) Kutsal yemeklerle ilgili inanışlar nelerdir?

Vallahi insanın evinde bişen her yemeg kutsaldır. Çünkü bir emeg uğraş sonunda olur ve bu yemegden bir ayle garnını doyurur.

32-53) Kuyularla ilgili inanışlar nelerdir?

Esgiden tek su gaynağımız guyulardı. İnsanlar da, hayvanlarımız da guyulardan çıkardığımız suları içellerdi.

32-54) Lokman hekimle ilgili inanışlar nelerdir?

Esgiden öyle otlarla ilaç yapıp insanları eyleşdillerdi.

32-55) Mağaralarla ilgili inanışlar nelerdir?

Esgiden dağda yağmur yağmaya başlayınca davarı çobanlar böyüg mağaralara gollardı.

32-56) Meleklerle ilgili inanışlar nelerdir?

Esgiden başı belada olan insanları meleglerin gelip gurtardığına inanıllardı.

32-57) Meryem'le ilgili inanışlar nelerdir?

Benin bu konuda inancım yogdur.

32-58) Mevlitlerle ilgili inanışlar nelerdir?

Bilinen bütün dualar okunurdu. Mevlid ölülerin ruhunu rahatladırımış.

32-59) Mezar taşları üzerindeki yazı ve resimlerle ilgili inanışlar nelerdir?

Mezar gaybolmasın diye yazallar. Maddi durumu da eyi olanlar biraz gösderişe gaçar.

32-60) Mucizelerle ilgili inanışlar nelerdir?

Allah'ın işidir.

32-61) Muskalarla ilgili inanışlar nelerdir?

İnanan gişiler kendilerinin korunması için musga yaptırılırdı.

32-62) Nazarla ilgili inanışlar ve nazarı önleme tedbirleri nelerdir?

Mavi gözlü insanların gözlerinin çok duduğu söylenir. Korunmak için zeytin yaprağını yakarak tütünüdür.

32-62) Nimet, rızıkla ilgili inanışlar nelerdir?

Allah her insana rızıkını verir dellerdi ana babalarımız esgiden.

32-63) Nurla, ışıkla ilgili inanışlar nelerdir?

Mezarı nur olur derdi.

32-64) Örtünmeyle ilgili inanışlar nelerdir?

Esgiden kadının neresi görünürse ahrette cehenneme gidecek, o görünen yeri cayır cayır yanacak dellerdi.

32-65) Peygamberlerle ilgili inanışlar nelerdir?

Allah'ın elçileridir. İnsanları doğru yola götürmek için Allah tarafından seçilmiş kişilerdir.

32-66) Renklerle ilgili inanışlar nelerdir?

Mesela gara reng matem rengi ya da kötülük olarak görülür.

32-67) Resim ve heykelle ilgili inanışlar nelerdir?

Çok esgiden, bize da analarımız annadıydı. İnsanlar resim görüllerd bir yerde da zanedellerdi uzaylılar geldi da yabdı bunları zannedellerdi.

32-68) Ruhla ilgili inanışlar nelerdir?

İnsan öldüğden sonra, insanın ruhu nefes şeklinde çıkar ve başka bir dünyaya gider.

32-69) Rüyaların yorumu hakkında inanışlar nelerdir?

Her rüyaya göre ayrı bir yorum vardır. Ben bunlara pek inanmam.

32-70) Sakız çiğnemekle ilgili inanışlar nelerdir?

Bizim gençliğimizde birinin önünde ya da evin dışında, yolda sakız çiğnemeyi ayıp dutallardı.

32-71) Sayılarla ilgili inanışlar nelerdir?

Mesela çocukları sünnet edeceğimizde üç, beş ya da yedi yaşında ederdig. Yani illa tek sayı yaşında olacağıdı. Çift sayı yaşında olursa uğursuzluk olduğuna inanılırdı.

32-72) Sünnetle ilgili inanışlar nelerdir?

Bir çocuk illa ki okula gidmeden sünnet edilirdi. Öyle inanılırdı. Bir da çocuk tek sayılı yaşlarda sünnet edilirdi.

32-73) Su hakkındaki inanışlar nelerdir?

Su her şeydir. İnsan vücudunun dörde üçü sudur. Dünyanın da dörde üçü sudur. Su olmazsa hayat olmaz.

32-74) Şeytanla ilgili inanışlar nelerdir?

Allah'a garşı gelmiş, insanları kötü yola çekmeğe çalışan bir kötülük meleğidir.

32-75) Talih ve kismetle ilgili inanışlar nelerdir?

Biraz da insanın elindedir gendi talihi. Allah insana akıl verdi gullansın da gendini idare edsın diye. Ama esgiden adag adallar, musga yapallar, fal bagdırılırdı gısmetleri açılısın diye.

32-76) Temizlikle ilgili inanışlar nelerdir?

Temizlig imandan gelir diye bir söz var. İnsan eğer gendini bilirse temiz olmalıdır. Çünkü temiz olunca insan hastalıgdan, migroptan uzag olur ve daima sağlıklı olur.

32-77) Tırnakla ilgili inanışlar nelerdir?

Eğer dırnağını uzadırsan insanlar sana şeytan gibin oldun dellerdi. Gece dırnag kesmeg günah sayılırdı. Kesdiğimiz dırnağı da yere gömerdig.

32-78) Toprakla ilgili inanışlar nelerdir?

Toprag insanın her şeyidir. Üzerinde yaşarig, ekerig, biçerig, yerig.

32-79) Uğurluluk, uğursuzlukla ilgili inanışlar nelerdir?

Bir iş yaparkan yanına biri gelirse da ondan sonra işin yolunda gider bu adam uğurlu geldi derdig. Eğer gelirse da ondan sonra işin yolunda gidmez bu adam uğursuz geldi derdig.

32-80) Yağmur duasıyla ilgili inanışlar nelerdir?

İnsanlar esgiden binbir eziyetinan ekin ekeller, oraglarının da biçellerdi. Onun için sene biraz yağmursuz gelmeye başlarkandan toplanıllar ovaya çıkallar ve yağmur için dualar edellerdi.

32-81) Zamanla ilgili inanışlar nelerdir?

İşde doğdug doğalı bu zamana gadar zaman geçirir yaşarig.

TEPEBAŞI (YORGOZ)

Nüfus: 691 (2006 Nüfus sayımı -Girne Seçim Merkezi)

Girne'ye yaklaşık yirmi sekiz kilometre uzaklıkta olan Tepebaşı'nın diğer adı Yorgoz'dur. Yorgoz kelimesi burada yaşayan Yorgo isimli bir Rum'un adıymış. Tepebaşı adı da köyün yüksek yerde olmasından dolayı konulmuştur. Köyün nüfusu altı yüz doksan bir olup seçmen sayısı dört yüz doksan dokuzdur. 1963'e kadar Türkler ve Rumlar bu köyde birlikte yaşamış. 1963 olayları çıkınca Türkler Hisarköy'e göç etmiş. 1974'te Rumlar güneye göç edince Hisarköy'deki Türkler evlerine geri döndü. Rumların evlerine de Türkiye'den gelen göçmenler yerleştirildi. Köylünün geçim kaynağı hayvancılık, tarım ve memurluktur. Köydeki toprak kırmızı ve verimli olduğu için tarımla uğraşanlar en çok domates, karpuz ve kavun yetiştirmektedir. Köyün çocukları ilkokulu Tepebaşı'nda tamamladıktan sonra orta ve lise eğitimleri için Güzelyurt'a gider.

MEHMET AKBIYIKLI

Doğum Yeri: Tepebaşı

Doğum Yılı: 1919-

Derleme Tarihi: 10- 10- 2006

Mehmet Dayı 1919'da Tepebaşı'nda doğdu. 1933'de Lefkoşa'daki Darakçı Ortaokulu'nu bitirdi. Sonra sanata gidip dülger oldu.

Mehmet Dayı uzun boylu, saçları dökülmüş, zayıf, kendine bakan, giyimine meraklı birisidir. Kitap okumayı çok seven ve Kur'an-ı Kerim'i seksen beş defadan fazla okuyan Mehmet Dayı çok kültürlüdür. Beş vakit namazını kılan, camiye gider ve karısına çok bağlı bir insandır. İki oğlu ve bir kızı vardır. Çok fakirlik çekmesine rağmen onları okutmayı başardı. Büyük oğlu Sadık kadın doğum uzmanı, küçük oğlu Rıfat inşaat mühendisidir. Kızı Pembe'yi ise liseye kadar okutabildiğini söyleyen Mehmet Dayı duygulanıyor. Şimdiki şartlara o zamanda sahip olsaydı onu da okutacağını söylüyor.

1-) Adlar, lakaplar:

1-1) Yeni doğan bebeklere hangi adlar veriliyor veriliş sebepleri?

Ali: Peygamber ismi olduğu için.

Havva: Allah tarafından yaratılan ilk kadın olarak bilinir. Annemin adı olduğu için kızımın adını Havva goydum.

Adem: Allah tarafından yaratılan ilk erkek.

Bekir (Ebubekir) : Peygamber ismi olduğu için.

İbrahim: Peygamber adı olduğu için gonulan isimdi.

Mehmet: Fatih Sultan Mehmet'in adı olduğu için.

Ayça: Ayın yay biçiminde olan şeklidir ve ondan dolayı isim olarak gonulur.

Yıldız: Yıldızların adından dolayı gonmuş isimdir.

Uzay: Evrene verilen isim olduğu için gonulan isimdir.

Deniz: İnsanlar denizi çok sevdiği için çocuklarına bu ismi goyallardı.

Ceylan: Güzel bir hayvan olduğundan çocuklara gonulurdu.

Nergis: Çiçek ismidir. Bu çiçeği seven gişiler çocuklarına bu ismi goyallardı.

1-2) Ad bebeğe verilirken ne gibi törenler, uygulamalar yapılıyor?

Hoca üç rekât namaz gıladı ardından ezan okurdu. Çocuğun gulağına da ezanı okurdu ve sonra çocuğa isim gollardı.

1-3) Yörede yaşayan kişilere ne gibi lakaplar veriliyor? Sebepleri?

Guşakli: Babası arap olduğu için ona bu lakabı goydular.

Garabiber: Adam esmer olduğu için ona bu lakabı goydular.

Mustagalli: Adı Mustafa'ydı ve ona böyle dediler.

1-4) Hayvanlara ne gibi adlar veriliyor sebepleri?

Ayşe: Keçinin yürüyüşünü Ayşe'nin yürüyüşüne benzediğimiz için goyduk.

Gırmızı Gızım: Oğlacığım gırmızı olduğu için ona Gırmızı Gızım derdik.

1-5) Köy, dağ, ova v.b. gibi yerlere verilen adlar nelerdir?

İsdefaya: Tarlanın adıydı. Çok güzel yerdı. Çelenk yapmaya yarayan güzel çiçekler vardı. İsdefaya Rumcadır. Çelenk anlamına gelir.

Cilistra: Rumcadır. Tarla adıdır. Türkçesi tekerlenmektir. Hayvanlar gece gendi gendine orada toplanır .ve galıllardı.

Gonno: Tarla adıdır. Toprağı gonnoydu yani killiydi.

1-6) İşyerlerine nasıl ad verilmektedir?

Cami Gavesi: Caminin bulunduğu yer, cami malı olduğu için oraya öyle dendi.

2-) Dualar, Beddualar (Dilekler, ilençler, ilenmeler):

2-1) Halk iyi dileklerini belirten hangi sözleri kullanıyor?

Selamete git, Allah'a ısmarladık, Allah yardımcın olsun, Allah ne muradın varsa versin.

2-2) Dualar, dilekler hangi olaylardan sonra söylenir?

Bana yardım eden herkese dua ederim. Allah'a her zaman aileme sağlı ve huzur vermesi için dua ederim. Her yemekten önce bize verdiği nimetler için Allah'a dua ederim. İyi ve güzel bir şey olmasını istediğimde Allah'a sığınarak dilekler dilerim.

2-3) Beddua olarak hangi sözler kullanılıyor?

Allah'dan bulasın, Allah'a bıragdım seni da o ne idersa yapsın, Allah cezanı versin.

2-4) Hangi olaylardan sonra beddua ediliyor?

Keçimi çaldılar garım da “ Allah versin gene da kanser olsun “ dedi. Ondan sonra adam kanser oldu.

Gardaşım hakkımı çok yedi. Garım gene beddua etdi. Çünkü onlar bayramda et yedi, biz zeytin ekmek yedik. Bayramın ikinci günü garım harnıp daşırdı da çocuklarımıza biraz yeyecek alırdık.

3-) Yeminler:

3-1) Hangi olaylardan sonra ne gibi yeminler edilmektedir?

Garşımızdaki bize inansın diye vallahi billahi derdik.

3-2) Yemin edilen söz tutulmazsa ne yapılır? Bu konuda nelere inanılmaktadır?

Üç gün oruç dutardık. Başımızdan para çevirirdik da atardık. Ama doğrusu hiç yemin etmemekdir.

4-) Selamlar:

4-1) Selam sözleri nelerdir?

Merhaba, eyi günler, eyi geceler, selam.

4-2) Bu sözler ne zaman ve kimlere söylenir?

Merhaba çok samimi olmadığınız kişilere söylenir. Eyi günler, nasılsınız gibi hal hatır sorarsanız eyi gitdiglerinize veya aileden birine söylenir. Eyi geceler akşamları söylenir. Selam tanımadığımız ama seslenmek zorunda kaldığınız gişilere söylenir.

4-3) Kadınlar kendi aralarında ve erkeklerle nasıl selamlaşırlar?

O zamanlar gadınlar erkeklerle selamlaşmaz konuşmazdı. Gendi aramızda selamlaşırdık.

4-4) Erkekler kendi aralarında ve kadınlarla nasıl selamlaşırlar?

Erkekler gendi aralarında napan, selam, eyi günler gibi sözlerle selamlaşırlar. Esgiden adamlarla kadınlar selamlaşmazdı. Ayıp dutallardı.

4-5) Selamın mesleklere göre çeşitleri nelerdir?

Bir imamla selamlaşacaysak, “Merhaba imam efendi” deyerek selamlaşırık. Bir öğretmenle selamlaşacaysak o zaman “Selamlar öğretmen bey, nasılsınız” diye sesleniriz. Herhangi bir işin ustasıyla karşılaştığımızda ise ona selamlar usta diye sesleniriz. Köy muhtarlarına ise “Muhtarım nasılsın?” diye sesleniriz.

5-) Çağrılar, hitaplar:

5-1) İnsanlar hangi söz ve hareketlerle çağrılıyor?

Bir erkek çocuğa seslenecek olursak ve ismini bilmeyik “Bak be oğlancık buraya da seni isderim” derik. Bir kız çocuğuna çağırarak olursak “gıcacık” diye seslenirik. Esgiden köylerde bir gişi bizi duyamayacak kadar uzakdaysa onunla ıslık atarak anlaşırdık. Herkes birbirinin ıslığını tanırdı.

5-2) Hayvanlar hangi söz ve hareketlerle çağrılıyor?

Benim bir köpeğim vardı ve ona ıslık atdığım zaman nerde olursa olsun beni gelir bulurdu. Çobanlar da davarı ovada ıslıkla idare ederlerdi.

5-3) Akrabalar arasındaki hitap şekli nasıldır?

Hoş geldin damat, nasılsın gelin, napan dünür, hoş geldin dayı, amca, hala, deyze, nene, dede, enişte, yenge diye seslenirik.

6-) Satıcı sözleri:

6-1) Seyyar satıcılar ve pazaryeri satıcıları mallarını satabilmek için hangi sözleri söylerler?

Bizim gençlik yıllarımızda çok seyyar satıcı yogdu. Mallarını satmaya gelen birkaç gişi da eşeğin üzerinde veya eşek arabasına goyduğu malları gezerek satardı. Genelde köy meydanına gelirler ve orada satallardı. Satıcılar ısıbonda badadez, tavşan ganı gibi mubarek karpuz gel gel, kolokasın eyisi bullezin lezizi buradadır gel köylü gel.

6-2) Dükkanlarda satıcılar mallarını hangi sözlerle beğendirmeye çalışırlar?

Esgiden çok dükyan yoğudu. Dükyanlarda da çok mal yoğdu. Bizim da seçme şansımız yogdu, bulduğumuzu alırdık. Bunun için da dükyan sahibi malını beğendirmeye çalışmazdı.

6-3) Dükkanlara hangi sözler asılmaktadır?

Veresiye isteme benden buz gibi soğurum senden, parayı veren düdüğü çalar Müşterilerimize duyurulur, veresiye ölmüştür başınız sağolsun.
Verirsan parayı alırsın mamayı.

7-) Okşamalıklar:

7-1) İnsanlar çocuk severken hangi sözleri kullanırlar?

Şişman çocukları aman topağım, yavrum, topuzcuğum diye severik.

7-2) Diğer varlıkları sevme duyguları hangi sözlerle açıklanmaktadır (Vatan, bayrak, ev vb) ?

Benim için vatan, bayrak, ev, namus bunların duyguları içimdedir ve sözlerle anlatılmayacak gadar yücedir.

8-) Övme ve Yermeler:

8-1) İnsanlar birbirlerini hangi sözlerle övmekte ve yermektedir?

Vallahi bravo bu gadar zamandır eyi işler başardın. Seni tebrik ederim, çok eyi evlatlar yetiştirdin. Allah rahmet eylesin, rahmetli çok becerikli adamdı. Hasbasını yesin gariplerin öksüzlerin hakkını yedi.

8-2) İnsanlar hayvanları hangi sözlerle övmekte ve yermektedir?

Maşşallah benim o gara goyuna çok sütlüdür. Vallahi benim köpek azman gibidir, havlıya kimseyi gomaz. Beytambal keçi zararından başka bir şeyi yok satacam gendini galiba. Yerimo galsın böyle tavuk iki günde bir yumurta doğurur onu da yer.

9-) Nasihatler:

9-1) Nasihat amacıyla büyüklerce hangi sözler söylenmektedir?

Ben her zaman genç çocuklara bak oğlum hayatta her zaman dürüst ol sakın haram mala el uzatma derim. Bizim zamanımızda da büyüklerimiz bize özellikle para konusunda nasihat ederlerdi. Babam bana bak oğlum derdi “Parayı çok eyi gulanacan, gazanmak kolay değildir, yoksa bu dünyadan bir baltaya sap olmadan göçüp gidersin” derdi. Ben Allah’a çok inanan ve elimden geldiğince dinimizin emrettiği hususları yerine getirmeğe çalışırım. Ama şimdiki gençliğe dinle ilgili nasihat vermeye çalışırım ama kim dinler.

9-2) Nasihat kimlere verilmektedir?

Nasihat genelde herkese verilebilir. Çünkü herkesin dünyada dinleyecek, öğrenecek bir şeyleri vardır.

9-3) Hangi olaylardan sonra nasihat edilmektedir?

Genelde biri suç işlediğinde veya yanlış davranışlarda bulunduğu edilmektedir.

9-4) Nasihatı tutma veya tutmama durumlarında neler yapılmaktadır?

Öyle pek toplum arasında nasihatı dinledi veya dinlemedi diye o gişiyi ödülendirme veya cezalandırma diye bir şey yoktur. Nasihat verilen gişi anlarsa anlar, gendini düzeldir.

9-5) Kimlerin nasihatı etkili olmaktadır?

Anne, baba, amca, dayı gibi ayle büyüklerinin daha etkili olmaktadır. Muhtarın söyledikleri esgiden çok önemsenir ve dinlenirdi.

10-) Argo sözler:

10-1) Kötü insanlar, hayvanlar, bitkiler için hangi sözler söylemektedir?

Leş misgin: Aşırı pis olan insanlar için söylenirdi. Üstü başı çok pis anlamına gelir.

Gavur: Çok kötülük yapan insanlara söylenir. Ne gavur adamdır be da yetimlerin haggını yedi.

Yerimo galsın: İstenmeyen hayvanlara söylenir. Eksik olsun olmaz olsun anlamına gelir.

Beytambal ot nerden cehenemden çıgdı: İstenmeyen otlar için söylenirdi. Çünkü bu otların bazıları hayvanların gaz etmelerine sebep olurdu ve bazen da hayvan öldürdü.

10-2) Hangi olaylardan sonra küfür edilmektedir?

İnsanın canı çok sıkılır ve artık dayanamayacak duruma geldiğinde ağzına ne gelirse söyler.

10-3) Kültür hakkında halkın inançları nelerdir?

Esgiden okumuş kültürlü insan az olduğu için çok önem verirler ve saygı duyarlardı. Köyümüze ne zaman bir öğretmen, mühendis, hekim gelse insanlar onlara çok hürmet gösterillerdi. İmkânı olan insanlar elinden geldiği kadar çocuklarını okutmaya çalışırdı. Ben bir oğlumu okudum hekim oldu. Diğeri ise mühendis oldu.

11-) Atasözleri ve Deyimler:

11-1) Kullanılan atasözleri ve anlamları nelerdir?

Sabreden derviş muradına ermiş: Sabreden insanın her zaman isteği olur.

Söyle bana arkadaşını söyleyim sana kim olduğunu: İnsan her zaman çevresindekilerle tanınır.

Öfkeyle gakersan zararlar oturun: Her işin üzerine daima sakın ve aqlını gullanarak gidmelisin zarar görmek isdemezsan.

Üzüm üzüme bakaragdan gararır: İnsanın çevresi nasılsa zamanınan o da aynı olur.

İsdemediğin bok burnunda tüter: İstemediğin olaylar gelir seni bulur.

Havlayan köpek ısırmaz: Çok bağırır çağırır insandan gorgmayacan çünkü boşa gonusur, yapacağı bir şey yokdur.

12-) Ölçülü sözler:

12-1) Atasözü ve deyim kabul edilmediği halde, beyit ve dörtlüklerle düşünceleri anlatan sözler nelerdir?

Çok gonusana ganma, her söylenene da inanma.

Her zaman Allaha şükretmeyi bil. Unutma her zaman senden kötü durumda olanları da var.

13-) Bilmeceler:

13-1) Bilmeceler ne zaman, nerelerde, kimler tarafından sorulup cevaplandırılır? Esgiden ne televizyon ne radyo ne da bir eğlence yeri vardı. Geceleri kadınlar gomuşlarla bir eve toplanır otururdu. Burada birbirlerine bilmeceler sorarak eğlenirler, vakit geçirirlerdi. Erkekler ise gavede toplandıkları zaman birbirlerine sorarlardı.

13-2) Hangi bilmeceler söylenmekteydi?

Dalından kestim bir tane, eve geldim bin tane? Nar.

Dağdan gelir sekerek kuru üzüm dökerek? Keçi.

Güçücük fıncık içi dolu turşucuk? Ekşi.

Ben giderim o gider yanımda tin tin eder? Gölge.

Bilmece bildirmece dil üstünde gaydırmaca? Buz.

Yazı yazar galemi yok, gece gezer feneri yok? Sümüklü böcek.

Biz bizidik, otuz iki kız idik, ezildik büzüldük, bir duvara dizildik? Diş.

Yer altında püsküllü popaz? Pırasa.

Damdan atdım gırılmadı, bir yudum suya dayanmadı? Kâğıt.

13-3) Bilmeceyi doğru cevaplandırana mükâfat, yanlış cevaplara ceza veriliyor mu?

Öyle para mükâfatı yogdu ama işe biraz çekiçilik gatsın diye bilenlere guru üzüm, guru incir, köfter gibi yiyecekler verillerdi.

13-4) Bilmece sorma eğlence olarak mı kabul edilmektedir?

Eğlence olarak kabul edilirdi. Esgiden çok yaygındı çünkü eğlenecek bir şey yogdu.

14-) Yanıltmacalar, Şaşırtmacalar:

14-1) Söz oyunu hangi yanıltmacalar, kimler tarafından, nerede, nasıl kullanılmaktadır?

Saklambaç oyununda kullanılır, arkadaşına yardım etmek isteyen gişi bağırarak “Elma dersem çık, armut dersem çıkma” söyler.

14-2) Yanıltmacalar kimlerden öğrenilirdi?

Bizden daha büyük olanlardan duyardık. Biz da gendi aramızda oynarken söyledik.

15-) Yakıştırmalar:

15-1) Yörede hangi yakıştırmalar yapılmaktadır?

Sıçancık: Özellikle yakan topu oynarkana yapılan bir yakıştırmaydı. Oyun oynanırken kim daha hızlı geçerse ve vurulması zor olursa ona dellerdi.

Şiro: Oynarken hırçınlık yapan oyunbozan, yıkıp deviren gişilere söylenirdi.

Keçi: Keçi gibi inatçı olan gişilere “Amma keçi huylu insansın ha” dellerdi.

Tilki: Fazla açığözlük yapan gurnaz gişilere “Vallahi tilkinin papucunu dama atdın” dellerdi.

16-) Masallar:

16-1) Yörede anlatılan masallar nelerdir?

Bir varmış bir yokmuş zamanın birinde bir tembel çoban varmış. Bu çoban hem tembel hem de akli fikri muzipliğe işlermiş. Bir gün davarı otlatmaya çıktığında köylüyle dalga geçmek için köy gavesine haber göndermiş. Haberi götüren çocuk gavedekilere acele yetişin çobanın davarını gurt bastı demiş. Bütün gave halkı hemen koşmuş ama çoban onları görünce gülmeye başlamış. Köylüler da anlar ki

çoban onlarla dalga geçmiş. İki kez çoban aynı olayı tekrarlar, köylüler da her defasında yardım etmek için koşarlar ama çoban dalga geçmektedir. Bir gün yine bizim çoban ovadayken gerçekten davarı kurt basar. Ortalığı bağırarak ayağa galdıran çoban birini görerek köye haber yollar ama bu sefer çobanın yine şaka yaptığını sanırlar ve kimse gidmez. Gurt da çobanın sürüsünü bir güzel parçalar. Bundan da anlarık ki yalan insanın başına iş açar.

16-2) Masallar yörede kimlerden, nasıl öğrenilmektedir?

Esgiler yani büyüklerimiz gece toplandıklarında söylelerdi.

16-3) Kimler daha çok masal anlatmaktadır?

Yaşlılar en çok masal anlatanlardır.

16-4) Masal anlatanlara, para ve armağan veriliyor mu?

Vermezlerdi ama onlara çok önem veriller saygı duyallardı. Onları bir âlim gibi görüllerdi.

17-) Efsaneler:

17-1) Yörede dünyanın yaratılışı, hayvanların, bitkilerin var oluşlarıyla ilgili hangi efsaneler anlatılmaktadır?

Allah tüm âlemi ve insanları yaratmıştır. İlk insan olarak Adem ile Havva yaratılmıştır. İnsanlar onlardan türemiştir.

18-) Halk Hikâyeleri:

18-1) Yörede konusu sevgi, aşk olan hangi halk hikayeleri anlatılmaktadır?

Bizim köyümüzde, zamanında yaşanan bir aşk hikâyesi devamlı anlatılır. Köyün yakışıklı gençlerinden biri yine aynı köyde yaşayan bir Urum gızına aşık olur. Ama bundan oğlanın ailesinin haberi yoğudu. Oğlan evlenme yaşına geldiği için oğlanın ailesi ona bir Türk ailenin kızını münasip görür. Oğlan bu duruma yok deyemez. Çünkü aylesine garşı gelmiş olacagdı. Onun için Urum gızına aşık olmasına rağmen Türk gızını almayı kabul eder. Zanneder ki aşkını unutacak. Türk gızıyla nişan olur. Ama gene de Urum gızına olan aşgını unutamaz. Sonunda Urum gızıyla evlenmeye garar verir. Belli bir süre hazırlıklar yapılır. Düğüne artık çok az bir zaman galmıştır. Bu arada Türk Urum çatışmaları başlar. Bundan dolayı düğün biraz ertelenir. Daha sonra 1974 barış hareketi olunca Urum ailesi ümidini yitirir ve eski nişanlısı olan Türk gızını alarak evlenir.

19-) Fıkralar:

19-1) Yörede Nasrettin Hoca'yla ilgili hangi fıkralar anlatılmaktadır?

Hoca bir gün gışa hazırlık olsun diye odun kesmeye gidmiş. Ağacın üzerine çıkmış ve bir dal kesmeye başlamış. Ordan geçen bir adam "Hoca Efendi o dalı kesersen düşecen" der. Hoca ona aldırış etmeden işine devam eder. Dalı kesinca düşer. Hoca ona düşeceğini söyleyen adamı gider bulur. "Ağaçdan düşeceğimi bildin bana öleceğim günü da söyle" demiş. Adam "Ben senin öleceğin günü nerden bileyim, senin düşeceğini bildim çünkü sen bindiğin dalı keserdin" demiş.

20-) Maniler:

20-1) Maniler ne zaman, nerede, kimler tarafından, hangi amaçlarla söylenmektedir?

Maniler esgiden anlamlı günlerde, düğünlerde, bayramlarda aileler bir araya geldiğinde söylenirdi. Kadınlar özellikle hamama gitdikleri zaman söylellerdi. Bir

da esgiden köylerde su çeşmeleri vardı. Oraya su almak için gidilir, sırada beklenirdi. Bu bekleme sırasında da söyleyenler vardı.

20-2) Maniler kimlerden, nasıl öğreniliyor? Anında mani söyleyen var mı?

Maniler mani söyleyen gişiler dinlenerek öğrenilirdi. Esgiden mani söyleyen gişileri meraklıları sanki da okula gidermiş gibi devamlı ve büyük dikkatle dinlerlerdi. Yaşanan bir olayın durumuna veya orada geçen bir konuşmanın konusuna göre anında mani söyleyenler vardı.

20-3) Hangi maniler söylenmektedir?

Tayyareler gırmızı

Gezeler hep Gıbrız'ı

Gıbrız'ın kızları da

Sankim sabah yıldızı.

Gadife yoganım var

Benim bir efgârım var

Ayrini'nin içinde

Bir ufacığ yarım var.

Tabağa goydum noru

Lefke'de çıkar boru

Gadınnar rahad yaşar

Erkekler çeker zoru.

Garanfilim gırmızı

Ahmed Ağa'nını gızı

Senin için be gülüm

Yakarım ben Gıbrız'ı

Sıra sıra guyular

İndim bagdım uyurlar
Eyildim bir öpeyim
Gorgdum beni drangadak vururlar.

Ah meleğim meleğim
Sabah oldu geleyim
Uyan sarasın beni
Sen olduğunu bileyim.

21-) Halk Oyunlarıyla İlgili Sorular:

21-1) Oynanan oyunların adları nelerdir?

Sirto, dere oyunu, zeybek, çifde telli, dolma, keklik, nişan, sarhoş.

21-2) Halk oyunları nasıl öğrenilmektedir?

Esgiden düğünlerde hep oynallardı. Herkes birbirini görerek öğrenillerdi. Birde okullarda özel günlerin kutlamalarında öğrencilere bu oyunlar müzik eşliğinde oynatılırdı.

21-2) Oyunlara hangi çalgılar eşlik etmektedir?

Bu oyunlar bazen sadece davul zurna eşliğinde oynanır. Bu oyunlarda saz, fülüt, def, deplek gibi grup çalgılarıyla oynanmaktadır.

21-3) Çalgıcılar, araştırma yapılan yerin yerlisi mi, yoksa başka bir yöreden mi getiriliyor?

Başka yerden gelen guruplar çalmaktadır.

22-) Halk Tiyatrosuyla İlgili Sorular:

A) Gölge Oyunu:

A-1) Yöredeki Karagözcüler kimlerdir?

Yörede birkaç garagöz oyuncusu vardı onlar da köy köy gezerek bu oyunu oynatıyorlardı.

A-2) Sanatı kimden öğrenmişlerdir?

Bu oyunu oynatanlar bazen yeteneği olan çocukları yanlarına alır onlara öğretmeye çalışırlardı. Yani sanatı ustasından öğrenirlerdi.

23-) Oyun, Eğlence, Sporla İlgili Sorular:

A-) Çocuk oyunları:

A-1) Çocuklar kendi aralarında hangi oyunları oynuyorlar?

Pirili, saklambaç, dudmaca, pilaka, lingiri, uzun eşek, futbol.

Pirili: Yere dizerdik pirillileri da enekla uzakdan vurmaya çalışırdık. Sırayla atardık, vuran kazanırdı.

Saklambaç: Biri yumardı. Öbürleri da saklanırdı. Yuman bulduğunu tükürürdü(sobelemek). Sonunda ilk tükürülen başdan yumardı.

Dudmaca: Hepsi koşdururdu da biri koşardı yakalasın onnarı. İlk kimi yakalarsa sonra o yakalamaya çalışırdı.

Pilaka: Gızlar cizerdi yere da kireç daşıyla hoplayarak oynardı.

Lingiri: İki daşın arasına kısa deyneği goyarık. Uzun deyneğila da vururuk. Dutallarsa sıra garşı tarafa geçer. Dutmazlarsa atan değneğin düşdüğü yere gider ve deyneğe üç defa vurur. Vururken atses, yotses, andirit ses der ve daşlara uzaglığını sayar.

Uzun Eşek: İki gurup olurduk. Bir gurup eğilir ve başlarını birbirlerinin bacak arasına gor. Diğer gurup da onarın üsdüne adlar. Annaşillar ve ellerini ya yumruk

(topuz) ya da uzun(kılıç) yapalar. Diğer guruba ellerinin nasıl olduğunu sorular, bilirsalar onlar üsde geçer.

A-2) Oyunlar kimlerden öğrenilmektedir?

Büyükden güçüğe doğru öğrenme vardır. Büyük yaşda olanlar oynar diğer küçükler onları izlerken öğrenir.

A-3) Oyun sırasında ilk başlayacak oyuncu nasıl belirleniyor?

Çocuklar gendi aralarında uyuşarak belirlerdiler.

A-4) Oyun sırasında hangi araç ve gereçler kullanılıyor?

Pirilli, kreç daşı, değnek, top gibi malzemeler kullanılır.

A-5) Çocukların oyun oynaması karşısında büyüklerin tepkisi ne olmaktadır?

Çocuklara gızallardı. Çünkü onlar yaptıkları işlere çocukların yardım etmesini, işlemesini isterdiler.

B-) Büyüklerin Oyunları, Eğlenceleri:

B-1) Erkekler kahvelerde hangi oyunları oynuyorlar?

Ekseri kağıt oyunları oynallar. Bunlar atanasi, gonga, pişti, ıspastr, altmış altı gibi kağıt oyunları oynallardı. Gavede bir da tavla oynamak çok yaygındır. Köyde belli gişiler birbirleriyle inatlaşarak tavla oynallar. Tavla oynarken birbirlerine garşı sinirlenerek, inatlaşarak hatta sövüşerek oynallar. Böyle oyun oynayan gişileri gavede oturan herkes seyreder ve onların bu münakaşalarından zevk alır.

B-2) Oyunlar nasıl, nerede, kimlerden öğrenilmektedir?

Bu oyunları gaveye giden erkekler mutlaka bilmesi lazım. Bilmezse ayıplanırlar. Bilmeyenlere gave de bilen yaşça büyükler oyunları oynayarak öğretirler.

B-3) Eğlenceler nerede, ne zaman yapılmaktadır?

Genelde birinin evine toplanarak yapılır. Gavede erkekler gendi aralarında eğlence yaparlar. Aile golu gomuşu bir araya toplanarak eğlence yaparlar bu eğlenceler da öyle her zaman olamaz. Bayramda seyranda veyahut bircezi nişan mişan olacağısa o zaman yapılır. Erkekler gavede ise bazen birleşerek herkes evinden bi şeyler getirir ortaya yeyecekler ve mutlaka bircez işgicik gonur ve yeyerek, içerek bir eylenecek yaparlar.

B-4) Eğlencelerde neler yenilip içilmektedir?

Eğlencelerde hellimli, zeytinli, maksıl varisa üzümçük, incircik, kadınlar bazen el gatmeri yapardı en çok o yenirdi. Yemek olarak pilav, badadez, magarına ama el magarınası esgiden analarımız yapardı çok güzel olurdu. İçecek olarak su, portakal suyu o da mevsimiysa ve şarap. Bunlar yenilir içilirdi.

B-5) Kadınların kendi aralarında oynadıkları oyunlar nelerdir?

Gadınlar gendi aralarında çok oyun oynamazlardı. Çünkü kadınlar esgiden hem tarla, bağ, bahçe işlerini hem da ev işlerini yapar çocuklarına da bakardı. Boş vakıd bulursalar beş daş oynallardı.

Beş daş: Beş dane daş alılar. Onları yere sereler. Sonra da birini lıp havaya atalar ve tek tek ötekileri toplamaya çalışıllar.

C-) Halk Sporları:

C-1) Güreş nerelerde, ne zaman, kimler tarafından, hangi sebeple yapılmaktadır?

Gençler arasında yapılmaktaydı. Düğünlerde, bayramlarda yapardı. Hem eğlence olurdu hem da gençler gendi cesurluklarını ortaya goyallardı.

C-2) Güreş çeşitleri nelerdir?

Yere minder serilerek yapılan güreş vardı. Bir da otluk yerde diz çekerek yapılan güreş vardı.

C-3) Güreşi kimler idare etmektedir? Güreşe nasıl başlanılmaktadır? Galip, nasıl ilan edilmektedir?

Esgi güreşçilerden biri idare ederdi. Bu esgi güreşçinin işaret etmesiyle başlardı. Güreşi gazananın eli havaya kaldırılarak gazandığı belli olurdu. Gaybeden da gazananı tebrik eder bardon çekerdi.

C-4) Güreşte müzik kullanılmakta mıdır? Kullanılıyorsa hangi tür müzik kullanılmaktadır?

Tabi müzik vardı. Bu müzik davul zurna çalar güreşçiler da güreşirdi.

C-5) Av hangi zamanlarda, ne gibi amaçlarla yapılmaktadır?

Sonbahar, gış aylarına doğru yapılır. Tavşan, keklik, bıldırcın, fassa, yaban tavuğu gibi hayvanları vurullar ve onları yeller. Tabi bu goşuşturma esnasında hem zevk alıllar hem da ıspor yapmış olullar.

C-6) Yörede ne tür av hayvanları avlanmaktadır?

Tavşan, yaban tavuğu, keklik, üveyik, fassa, zamanı geldiğinde cigla gibi hayvanlar avlanır.

C-7) Avcılıkta kullanılan araç ve gereçler nelerdir?

Esgiden avcılar, ağızdan dolma silah gullanıllardı. Barut, vurduklarını taşımak için da dağarcık ve bıçak gullanıllardı. Şimdi ise bunların moderin olan çeşitleri gullanılır.

24-) Bayramlar, Törenler, Kutlamalarla İlgili Sorular:

24-1) Dini bayramlar hangileridir?

Ramazan Bayramı, Gurban Bayramı.

24-2) Bu bayramların hangi sebeplerle yapıldığına inanılmaktadır?

Dinimiz ve kutsal kitabımız öyle emrettiği için kutluyoruz.

24-3) Dini bayramlar öncesi ne gibi hazırlıklar yapılmaktadır?

Bayramda aileler çocuklarına yeni giysiler ve ayakkabılar alırlar. Misafirleri gelecegsa yemek hazırlarlar. Parası çok olanlar Gurban Bayramı'nda gurbanlık alır ve bayram günü onu keserek fakir fukaraya dağıtır. Bayram namazını gılmak için erkenden kalkılır abdest alınarak camiye gidilir.

24-4) Bayram namazıyla ilgili inanışlar nelerdir?

Bayram namazı gılmak çok sebaptır. Camide namaz gılındıktan sonra bayramlaşmaya geçilir. Burası Allah'ın evi olduğu için burada zengin fakir, rütbeli rütbesiz hiçbir sınıf ayırımı olmaksızın herkes eşittir. Bayramların en önemli özelliği ise camideki bu bayramlaşma sırasında küsler barışır ve camiden öyle ayrılırlar.

24-5) Bayramlaşma nasıl yapılmaktadır?

Camide namaz gılındıktan sonra herkes sıraya girer önce hocayı bayramlayarak sonra camidekiler sırayla birbirini bayramlar. Köyde ve aile arasında ise güçükler büyüklerin elini öperek bayramlaşırlar. Güçük yaşta olanlar aile büyüklerini ziyaret ederek onları bayramlarlar. Köydeki çocuklar ise bütün köyü gezerek herkesi bayramlarlar.

24-6) Bayramlaşmada neler ikram edilmekte, neler verilmektedir?

Herkese yemiş verilir. Aile çocuklarına hem yemiş verilir hem onlara insanın olanağı gadar göğnünden kopan belli bir miktar para verilir. Esgiden köylerde bayram sabahı veya arife günleri köy fırınları yakılır, hamurlar yoğrulur ve çörekler, kafesler bişirilirdi. Gelen misafirlere bunlardan ıgram edilir ve yanlarında evlerine götürmeleri için da verilirdi.

24-7) Kimler kurban kesebilir?

İnsanın tabi ki inanması lazım. İnananlar keserdi. Biz köyde büyüklerimizden öğrendiğimiz gadar, kırk daneden fazla büyük baş hayvanı olan mutlaka gurban kesmeliydi. Güçük baş hayvanlarda ise yüz daneden fazla olan gişiler mutlaka

kesmeliydi. Zengin olan, mal mülk sahibi olanlar mallarının rızkı için gurban kesip dağıtırlardı.

24-8) Kurban eti nasıl dağıtılır?

Gurban etinin istenirse üçte biri gendine bırakılır. Geri kalan et en az yedi kapiya verilecek şekilde fakir fukaraya dağıtılır.

24-9) Mezarlık ziyareti nasıl yapılır?

Bayram namazı gılındıktan hemen sonra mezarlığa giderig. Ailemizden ölen gişilere birer Fatiha Süresi okuruk ve ruhlarının rahatlığı için dua ederig. Mezarlık çıkışında ise kapının yanında durarak yüzümüzü mezarlığa doğru dönerik ve bütün ölüleri gapsayacak bir dua okurug.

24-10) Uzakta bulunan dost ve akrabalarla nasıl bayramlaşılır?

Esgiden megdup yazardig veya önceden biriyla haber göndererek bayramlarını gutlardig. Ama şimdi telefonula arar, gutlarig.

24-11) Milli bayramlar hangileridir?

20 Temmuz, 23 Nisan, 30 Ağustos, 19 Mayıs, 15 Kasım milli bayramlarımızdır.

24-12) Milli bayramlarda halkın kutlaması nasıl olmaktadır?

Esgiden at yarışları düzenlerdiler. Güreş yarışmaları yapardılar. İp çekellerdi, gulle atallardı, goşallardı.

24-13) Kandil kaç adettir ve adları nelerdir?

İki adettir. Regaip Gandili ve Miraç Gandili.

24-14) Kandil gecelerinde uygulanan gelenekler nelerdir?

Erkekler camiye gider ve dua ederler. Kadınlar ise gendi aralarında toplanarak dua ederlerdi. Gandil gecelerinde insanlar gendileri için Allah'a ne dua da bulunursa onların olacağına inanıllardı.

24-15) Mübarek (Kutsal) aylar hangileridir?

Bunlar üç aylardır. Recep, Ramazan, Şaban

24-16) Ramazan ayıyla ilgili gelenekler nelerdir?

Ramazan ayında insanlar oruç tutar, zekâtlarını verirler. Durumu iyi olan insanlar fakir, muhtaç kişilere yeycek yardımında bulunur. Esgiden varlıklı insanlar mal varlıklarının zekâtı için mallarının değerinin dörtte biri kadar yeycek yardımında bulunullardı.

24-17) Ramazan ayında nelerin yapılması uygun bulunmaz?

İçki içilmez, kötü laf edilmez, gavga şamata çıkarılmaz, kimsenin malına ziyan yapılmaz, gavelerde gumar oynanmaz.

24-18) Ramazana özgü yiyecek ve içecekler nelerdir?

Zeytin, hurma. Orucu açarken mutlaka zeytin veya hurmayla açarız. Köy fırınlarında çörek, kafes yaparlar. İçecek olarak her zamanki gibi işte ne bularsanız. Portakal suyu, sıkılmış üzüm suyu gibi.

24-19) Askere giden gençler nasıl uğurlanmaktadır?

Öyle çok bir şey yapmazdık. Asgerek gidmeden önce bir gece evvel aile toplanır, asgerek gidecek genci görür, ona cesaret verirdik. Gideceği gün de çok çok bir davul zurna çalar onu yollarlardı.

24-20) Askerden dönenler nasıl karşılanmaktadır?

Askerden dönenin anası babası bayram ededi gıvışdukları için. Köylüler de onu “Hayırlısı olsun, askerlik da bitti artık, adam oldun, şimdi artık işleyecen ,ev guracan” deller.

24-21) Hacca gidenler nasıl uğurlanmaktadır?

Özel bir şey yoktu. Köylü konuşurken “Hayırlısı olsun, hacı oluyon” dellerdi. Onu tebrik edellerdi.

24-22) Hacdan dönenler nasıl karşılanmaktadır?

Garşılama marşılama yogdu. Ama onlara artıg hacı denirdi. Adı ne isa önüne hacı goyarag söylellerdi.

24-23) Okula başlama ve bitirmeyle ilgili gelenekler nelerdir?

Esgiden çok fakirliğ olduğu için okula başlayana hiç bi şey yapılmazdı. İşte ona bircez çift potin, bir da okul urubası alıllardı. Hatta bazı ayleler okula bile göndermek isdemezdi. Sırf çocuğu işletsin diye. Okulu bitirdiğinde ise ailenin durumu eyiysa ona istediğı ufak bi şeyi alırdı.

25-) Dayanışma, Yardımlaşmayla İlgili Sorular:

25-1) İmece nasıl ve niçin yapılır?

Birinin işi olduğuna köylüyü çağırır yardım isderdi. Köylü toplanır yapılacak işi hep bir elden yapalardı. Gendi aralarında iş paylaşımı yapallalardı. Öyle olunca hem daha çabuk hem da daha az yorularak işi bitirillerdi.

25-2) İmecede neler yenilmektedir?

O zaman köyde ne maksıl varısaydı onları bişiriller ve yellerdi. Genelde pilav yapallar, badadez bişiriller, Bunların yanına da gendi yaptıkları yoğurdu gollardı ve yellerdi.

25-3) İmecede eğlence yapılıyorsa nasıl eğlenilmektedir?

Öyle hususi eğlence falan yogdu. Eğlence işlerkan birbirlerne yaptıkları şakalarla veya anlattıkları masal, hikaye, bilmecelele eğlenirdiler. İş bittikten sonra yemeğe otururdular, o saat şarkı bilen varsa söyler eğlenirdiler. Sonra herkes evine giderdi.

25-4) Zekat kimlere, nasıl verilmektedir?

Oruç dutanlar ve inananlar fakirlere belli bir para verillerdi. Zekat olarak giyim eşyası ya da yiyecek veren da vardı.

25-5) Adak kimlere nasıl verilmektedir? Neler adak olmaktadır?

İnsan adadığı şeyi fakir fukaraya dağıtır. Genelde adak olarak bizde koç keseller. Bu adak kesildiği zaman adayanın evine hiç bırakılmaz ve hepsi fakir fukaraya dağıtılır. Adağın kesildiği zaman adayan gişinin ondan biraz yemesi ya da evine ayırması günah ve ayıp dutulur.

25-6) Sadaka taşlarıyla ilgili gelenekler nelerdir?

Genelde bizde insanlar başlarından kötü bir olay geçtiğinde o olayın başlarından def olduğu için başlarından para çevirerek atallardı. Esgiden büyük çörekler yapılrđı, onlardan bir tane ya dört yol ortasına goyar ya da öyle bilindik bir adak yeri varsa götürür oraya bırakırdı ki bir fakir bunu bulsun da yesin diye.

25-7) Çeşme, köprü, cami, okul yapımı gibi hayır işleri kimler tarafından, hangi amaçlarla yapılmaktadır?

Zenginler yapardı. Çünkü hem halkın faydalanması için hem da gendi büyüklüklerini göstermek için yapallardı. Esgiden köprü, cami daha çok yapallardı. Sonraları okul yapımına da önem verdiler. Mesela benim oğlularım okudular doktor, mühendis oldular. Allah'a şükür ikisinin da işleri eyidir. Bizim köyün ilkokulunun bir bölümü onların katkılarıyla olmuştur. Bu zamanda böyle şeyler az görülür. İnşallah böyle daha çok gişiler çıkar da hayırlı işler yapallar.

25-8) Komşuluk hakkı nedir? Komşuluk gelenekleri nelerdir?

Gomşuluk çok önemlidir. Çünkü gomşunu her gün garşında bulun. Ailenden fazla gomşunla görüşün, gonusun. Bir ihtiyacın olduğunda en yakın yerde gomşun olduğu için ona seslenin. Onunla yardımlaşın. Acil bir durumun olduğunda ilk gelen insanın gomşusudur. Onun için gomşuluk çok önemlidir. Gomşuna güzel bir yemek bişirdiğinde bir tabak da ona yolan kokusu olduğu için. Ailende özel bir tören varsa ve sadece aileni davet edecen bir yakının olarak gomşunu da davet eden.

25-9) Misafirlikle ilgili gelenekler nelerdir?

Gelen misafirlere ağırlar. Turunc macunu, ceviz macunu, dadlı, en son olarak da birer gavecig içerik.

26-) Doğumla İlgili Sorular:

26-1) Çocuk sahibi olmak istemeyenler ne gibi uygulamalara baş vurmaktadır?

Genelde herkes çocuk ister. Biz çocuk istemeyene raslamadık. Ama çok çocuk edip da artık çocuk istemeyenler vardı. Onlar da gendi yöntemleriyle görünurdular.

26-2) Çocuğu olmasını istediğı halde çocuk sahibi olamayanlar ne gibi uygulamalara başvurur?

Esgiden adak adallar, hocaya gider dua okudular, adak yerlerine gidip dualar edip adaklar adallardı. Öyle esgiden büyücüler, üfürükçüler vardı onlara gideller, bir umut. Tabii şehere dogdora gidenler da vardı.

26-3) Çocuğun cinsiyetini tayin için neler yapılmaktadır?

Gadınlar gendi aralarında şunu yersan bu olur bunu yersan şu olur dellerdi. Erkekler ise gendi aralarında şakalaşarak öyle yaparsa erkek böyle yaparsan kız olur dellerdi. Ama genelde erkek çocuğu olmayanlara çok dakılıllar ve onlara değişik yöntemler söyleyerek alay edellerdi.

26-4) Sık sık çocuğu düşen kadınlar ne gibi uygulamalara başvurur?

Çok bi şey yapmazdı ama ağırlık galdırmazdı, eğer hamileysa devamlı yatardı.

26-5) Doğacak çocuğun erkek olması niçin istenir?

Baba özellikle çok isterdi. Çünkü erkekler gendi soylarını erkekler yürüdeceği için erkek istellerdi. Biri sorduğunda niçin erkek isten. Hem soyadımı o yürüteceg da ondan derdi. Esgiden bir da erkek çocuk biraz büyüdü mü işlere yardım ederdi ondan da erkek çocuğun olması istenirdi. Bir da halk arasında erkek çocuk odu mu onunla övünüllerdi. Erkeler işte benim oğlum oldu erkek adamın erkek oğlu olur gibi laflarla övünürdü.

26-6) Doğumdan önce çocuk için ne gibi hazırlıklar yapılır?

Esgiden çok para yogdu, öyle ahım şahım bir hazırlık yogdu. Çocuk için bez hazırlarlar, yatacağı yatağı hazırlallar bir da biraz urubacık alıllardı.

26-7) Doğumu kimler yaptırmaktadır?

Bizim zamanımızda ebeler yapardı. Ama ebeler da her zaman bulunmazdı. Bulunamayınca köyde doğumdan anlayan biraz yaşlı kadınlar toplanır yardım ederdi.

26-8) Doğum sırasında hangi araç ve gereçler kullanılmaktadır?

Sıcag su, bez, biraz mersin tozu yani şimdiki putura yerine geçerdi. Mersini gurutullar. Sonra onu dövereg toz haline getirillerdi.

26-9) Çocuğun giydirilmesiyle ilgili gelenekler nelerdir?

Esgiden çocuğu gundaklallardı. Hem çocuğun kemiklerinin sağlam olacağına inanıllardı. Hem da yavru çocuğu dudmag kolay olurdu ve bir tarafı bi şey olmazdı.

26-10) Doğum yapan kadınla ilgili gelenekler nelerdir?

Doğum yapan gadın belli bir süre yatırdı. Bu sürede golu gomşu ona yardım olsun diye yemek getirir, eve biraz temizlig yapardı. Gadın on on beş günden sonra işini gücünü yapardı.

26-11) Doğum aileye nasıl duyurulur? Haberi veren kişi nasıl mükâfatlandırılır?

Doğum sırasında zaten aile dışarıda heyecanlı beklerdi. Doğum olunca ordaki biri hemen dışarı çıkar hayırlısı gızınız oldu ya da oğlunuz oldu derdi. Çocuğu olan baba haberi verene gücünün yettiğı kadar ya para verir ya da bircez hediye alırdı.

26-12) Çocuk ilk defa kimin gucağına verilir? Çocuğu kucağına alan ne yapar?
Babanın gucağına verilir. İlk defa aldığı için ne yapacağını pek bilemez ama sevinerek onu öper.

26-13) Lohusanın sütünün bol olması için ne yapılır?
Ona bol bol üzüm pekmezi yemesini söylellerdi. Çok soğan yemesini söylellerdi.

26-14) Doğan çocuk için kurban kesilir mi? Mevrit okutulur mu?
Herkes kesmezdi. Genelde çocuğu olmayıp da sonradan olanlar keserdi ve ona mevrit okudurdu. Normal çocuğu olanlar yapmazlardı.

26-15) Çocuğa ne zaman ad verilmektedir? Kimler ad vermektedir?
Çocuk doğmadan adının ne olacağı konuşulur gararlaştırılır. Doğunca çocuğun adı gonur. Esgiden bu ad işine neneler, dedeler da garışırdı. Onlar da fikirlerini söylerdi.

26-16) Çocuğa verilen daların veriliş sebepleri nelerdir?
Ya aileden birinin adı verilir. Ya da yeni isim gollardı. Birde bizim Kıbrıs'ta savaşıan gahramanların adları gonurdu.

26-17) Çocuk görmeye ne zaman, kimler gelir?
Doğumdan hemen sonra aile gezmeye başlar. Bir haftadan sonra tanıdıklar gelmeye başlar.

26-18) Çocuk görmeye ilgili gelenekler nelerdir?
Çocuk görmeye gelenler anaya "Geçmiş olsun", çocuk için da "Allah bağışlasın" der. Tabi gelenler gendine göre hediyecek getirir.

26-19) Çocuk ve anne ilk defa sokağa ne zaman çıkabilir?

Kırk günden sonra sokağa çıkarlar. Esgiden adet böyleydi ama şimdi adet madet da galmadı. Yeni doğuran gişi kırk günden sonra evden çıkar ama herkese gidmezdi. Yakın aileye giderdi. Genelde öyle iki aydan sonra normal misafirliklere giderdi.

26-20) İlk sokağa çıkışta kimin evine gidilir?

Aileden en yakın olana gidilir. Bu da ya anna evi ya da ganyana evine gideller.

26-21) Bir yıla kadar çocuğun beslenmesi nasıl yapılır?

Altı aya gadar ana südüyle beslenir. Ondan sonra hem ana südü hem bişirilen yemeğin suyuna ekmek karıştırılarak çocuğa verilirdi.

27-) Sünnetle İlgili Sorular:

27-1) Genellikle erkek çocuklar kaç yaşında ve hangi mevsimde sünnet edilmektedir?

Beş altı yaşlarında sünnet ederler. Esgiden mevsimi yoğudu bu işlerin. Sünnetci köye geldiğinde köyde sünnet olacak çocuklar toplanır olullardı. Zenginler eğer törenli yapacaklarsa sünneti o zaman yazda yapallardı.

27-2) Sünnet hazırlıkları nelerdir?

Aylenin eğer gücü varsa ona yeni uruba, potin alırdı. Çocuğa bir sünnet yatağı hazırlanırdı. Davetlilere verileceg datlılar yapılırdı.

27-3) Çocuğun yatağı nasıl hazırlanır?

Yatağa yeni çarşafklar hazırlanır gonurdu. Süslü olmasını isteyenler yatağa gurdella falan bağlardı. Elde işlenmiş yeni bir yatak örtüsü gollardı.

27-4) Sünnet çocuğunun kıyafeti nasıldır?

Çocuğa en yeni kıyafetini giydirirlerdi. Başına da gırmızı bir fes gollardı.

27-5) Sünnete kimler çağrılır? ağrı nasıl yapılır?

En yakın akrabalar, golu gomşu, tüm köylüyü çağırılır. Esgiden snetler yapılacağında snetci davet edilir. Köyde sünnet olacak ne gadar ocuk varsa yapılırdı. Bunun için davul ve zurna bütün köyü gezer alarag davet edellerdi.

27-6) Sünnete gelenler ne gibi armağanlar getirir?

Genelde para dakallar. Ama yakın aileden hem para hem hediye uruba, potin gibi hediyeler getiriler.

27-7) Sünneti kimler yapmaktadır? Halk arasındaki adları nelerdir?

Bu işi yapan adamlar vardır. Sünneti usturayla yapallar. Bunlara snetci delller.

27-8) Sünnet yapılırken hangi araç ve gereçler kullanılmaktadır?

Sünneti yaparken snetci ustura, sünnet tozu, kesdikten sonra dikeceği iyne iplik gibi şeyleri yanında taşırdı.

27-9) Sünnet töreni, düğünü nasıl yapılmaktadır?

Bizim zamanımızda herkes düğün yapamazdı. Varlıklı ayleler yapardı. Sünnet düğününde davul zurna sabahdan gelir akşama gadar çalardı. Akşam davetliler gelir tebrik edeler, para dakallar ya da hediye verillerdi. Yeller, içeller oynallardı.

27-10) Hayır sünnetleri nasıl yapılır?

Esgiden çok yapılırdı şimdi de var ama çok değil. Esgiden her köyün varlıklı ailesi köyündeki fakir aylelerin çocuklarını toplar onların hepsini sünnet etdirirdi. şeherde de bazen devlet tarafından toplu sünnet yapılırdı. Devlete başvurarak çocuğunu alan sünnet etmeğe götürürdü orda bir gün galıllar, çocuklar sünnet olur gece eğleniller. Ertesi gün de köye geri dönellerdi.

28-) Evlenmeyle İlgili Sorular:

28-1) Evlenilecek kız ve erkekte aranan özellikler nelerdir?

Namus en başta gelirdi. Esgiden ayleye çok önem verillerdi. Aylenein iyi ayle olmasına önem verillerdi. Gızın namuslu olması saygılı ve terbiyeli olması önemliydi. Erkeğin ise bir iş sahibi olması saygılı, terbiyeli olması önemliydi. Erkeğin bir da evi olması çok önemliydi.

28-2) Evlenmemiş kız ve erkeklere ne ad verilir?

Gızlara evde galmış, erkelere ise bekâr dellerdi.

28-3) Evlenmemiş kız ve erkeklerin kısmetlerini açmak için ne gibi uygulamalara başvurulmaktadır?

Falcılara gideler, fal bakdırıllar. Neçin kısmetleri kapalıdır diye. Tabi bunu yapan bu gişilerin ayleleridir. Buralara giden insanlar daha sonra işte yok kısmet açma büyüğü, yok başkası büyü yaptı da ondan kısmetini kapadı bunu bozalım diye büyü yapallar. Sultan Ana'ya gidip adakta bulunullar.

28-4) Gençler evlenme isteğini nasıl belli ederler?

Esgiden gız olsun erkek olsun şimdiye göre çok erken evlendirillerdi. Evlenmeye ayle garar verir, evlendirillerdi. Ama gız veya erkek birine gönül verdiysa bunu anasına belli eder ona söylerdi. Çünkü böyle konuları babalar hoş garşılamazdı. Ana onun uygun bir yolunu bulur babaya söylerdi.

28-5) Evlenme çağını başlangıcı kız ve erkeklerde hangi yaştır?

Bizim zamanımızda gızları on beş on sekiz yaş arası evlendirillerdi. Öyle yirmi yirmi bir yaşını buldu mu evde galırdı. Erkekler ise yirmi yirmidört yaş arası evlenillerdi.

28-6) Kız arama nasıl yapılmaktadır?

Yakın çevrede uygun kız yoğsa tanıdıklara öyle aklı başında namuslu, eyi aile gızı varsa aracı olun da oğlumuza bir kısmet bulalım deyerek yakınlarına söyledilerdi.

28-7) Kızın beğenilmesi halinde kız isteme nasıl olmaktadır?

Arcılarla haber yollanarak gızı istemeye geleceklerini bildirirlerdi. Bir gün belirlenereg o gün dünürçülüğe gidilirdi. Orada “Allah’ın emri Peygamber’in gabliyle gızınızı oğlumuza istemeye geldik” denirdi. Eğer iş olucuyrsa “Bize biraz müsade düşünelim size cevap veririg” dellerdi. Eğer olucu değılsa “Gısmetinizi başka yerde arayın” dellerdi.

28-8) Söz kesimi nasıl yapılmaktadır?

Dünürçülüğten sonra gızın verileceğı kesinleşinca oraşda ayle arasında yeller, içeller ve gızınan oğlanı sözlellerdi. Orada ayle büyükleri yüzük dakardı.

28-9) Gençlerin anlaşması halinde evliliğe hazırlık nasıl olmaktadır?

Gız tarafı gızın çehizini hazırlallar, oğlan da hem düğün masrafları için para hazırlar hem oturacağı evi hazırlar. Düğün için bir telaş aylelerde düğüne gadar devam eder.

28-10) Kız kaçırma olayı hangi hallerde meydana gelmektedir? Bu olay nasıl çözümlenmektedir?

Erkek gızıla işi bişirdiysa ama gızın aylesi vermezsa o zaman gız da gönüllü olduğu için rekek onu geçirir. Ayle tabii gızın gönlüyle kaçtığını anlayınca bi şey yapmaz ama belli bir süre küs galır. Sonra sinirler yatışınca barışılar.

28-11) Nişan hazırlıkları nasıl yapılmaktadır?

Esgiden nişana öyle şimdiki gibi önem verilmezdi. Ayle gendi arasında toplanır yeme içme yapalar nişan yüzükleri ayle büyüklerinden seçilen biri tarafından dakılırdı. Hazırlık olarak ikramda bulunulacak yemekler, dadlılar yapılır. Nişan yapılacak evde kökten temizlik yapılırdı.

28-12) Nişan gelenekleri nelerdir? Nişanda kıza neler takılır?

Nişan mutlaka yapılırdı. Gıza nişanda gendi aylesi ve oğlan aylesi altın bilezik ya da kolye dakardılar.

28-13) Nişana kimler davet edilir?

Ayleler arası nişan olacagsa en yakın ayle davet edilir. Amca, dayı, deyze, hala, çocukları ve gardaşlar. Eğer normal düğün gibi nişan yapılacagsa, yakın ayle ve köylüyü davet ederdik.

28-14) Nişandan sonra nişanlıların birbirlerini görmeleri, konuşmaları nasıl olmaktadır?

Bizim zamanımızda Nikâhdan önce gızı imkânı yok göremezdin. On ancak gerdek gecesi görebilirdik. Nişanda bile kadınlar ayrı yerde erkeler ayrı yerde eğlenirdi.

28-15) Nişan bozulursa, kız tarafı aldığı armağanları geri verir mi?

Hepsini toplar birinin vasıtasıyla oğlanın aylesine gönderir.

28-16) Kurban bayramında oğlan nişanlı kız evine kurban gönderir mi?

Gönderir.

28-17) Geline ailesi tarafından ne gibi çeyiz verilir?

Bizim zamanımızda gıza çeyiz olarak çarşaf, battaniya, yorgan, tabak, çanak, eve goması için süs eşyası dantel gibi şeyler verilirdi.

28-18) Çeyiz defteri, tutuluyor mu? Tutuluyorsa nasıl?

Çeyiz defteri tutulurdu. Gelin eve gireceğinde getirdiği eşyaları teker teker deftere yazallardı. Gıza aylesi eşyadan başka mal da verdiysa onları da yazallardı.

28-19) Düğüne davet nasıl yapılır?

Esgiden gız tarafı gendi ailesini gezerek davet eder. Erkek tarafı gendi aylesini gezereg davet edellerdi. Köylüyü ise davul zurna eşliğinde gezerek herkesi davet edelerdi. Esgiden vasıtalardan azdı öyle istediğin vakıt her yere gidemezdin onun için ulaşamaycakları tanıdık, dost ve akrabaların duyması için gazeteye da ilan verillerdi.

28-20) Düğüne davet edilenler hediye olarak ne getirirler?

Genelde para goyallardı. Hediye olarak cam eşyası, elişlemesi dantel gibi şeyler getirillerdi.

28-21) Düğün için yiyecek, giyecek olarak ne gibi hazırlıklar yapılır?

Eğer düğün yemeli içmeli olacagsa bunun için önceden çok büyük hazırlık yapallardı. Düğün için hayvan kesilirdi. Bu artık ailenin gücüne bağlıydı. Koç kesen da vardı. Tosun kesen da vardı. Hayvan kesilir hazırlanırdı. Parçalanarak fırınlara bişmesi için gonurdu. Bunun yanında gazanlarındın pilav yapılır, tepsilerindın badadez bişirilirdi. İçecek olarak da lamicanalarındın şarap alınırdı ve düğün gecesi bunlar verilirdi. Giyisi olarak geiln gelinlik geyer oğlan ise pantolan gömlek geyerdi. Ayleler ise en yeni urubalarını geyellerdi.

28-22) Geline kına yakılıyor mu?

Düğünden önce gına gecesi yapallardı.

28-23) Kına gecesi yapılıyorsa ne gibi gelenekleri vardır?

Gına geceleri yapılırken kadınlar ayrı erkekler ayrı eğlenillerdi. Gıza kına yakılırken, gınayı eline gollar ve gırmızı mantinle bağlallardı. Erkekler ise davul zurna eşliğinde gelir gına evindin gınayı alarak gaveye ya da nerde eğlence yapılıyorsa ora götürereg herkese gına gonurdu. Erkekler gınayı sadece serçe parmağına gollardı. Gına geceleri mutlaka perşembe geceleri olurdu.

28-24) Güveye de kına yakılıyor mu?

Yakılırdı erkekler gendi aralarında eğlence yaparak onlarda gına yakallardı. Güveyeye ve diğer erkeklere sadece serçe barmaklarına gına gollardı.

28-25) Kimler sağdıç olur? Sağdıcin görevleri nelerdir?

Gız ve erkek aylesinin seştiği gişiler sağdıç olurdu. Bunlar da ya ailenin büyüklerinden seçilir ya da ayleye çok yakın dostlardan seşilirdi. Sağdıcin görevi düğün sırasında misafirleri garşılamak, dğnle ilgilenmek, herhangi bir eksik varsa onları hemen gidermekdi. Gavga şamata olmasını nlerdi.

28-26) Gelin, damat, sağdıç, kayın valide, kayın peder giyimleri düğünde nasıl olurdu?

Gelin gelinlik geyerdi. Damat pantolon gömlek gırvat takardı. Eğer varlıklı ayleysa yeni uruba diktirillerdi. Durumları eyi değilisa en yeni urubalarını geyellerdi. Sağdıçta en yeni urubasını geyerdi.

28-27) Gelin alma nasıl yapılmaktadır?

Erkek tarafı gelinin köyüne davul zurna eşliğinde giderek onu evinden alıllardı. Eğer köy uzaksa gelini atla alıllardı. Ayni kydeysalar ya da köyleri yakınsa yürüyerek gelini alılar getirillerdi.

28-28) Gelin güveyi evine girerken neler yapılır anlamları nelerdir?

Eve girmeden önce evin içine bir avuç buğday atallardı. O ev her zaman bereketli olsun diye.

28-29) Düğünde ne gibi eğlenceler yapılmaktadır? Oynanan oyunlar söylenen türküler nelerdir?

Çalgılar çalınır oynanırdı. Düğünde testi oyunu düğüne gelen geç gızlar tarafından oynatılırdı. Bu geç gızlardan gelin ve damada en yakın olan oyun sonunda testiye yere vurarak gıardı. Tetsinin içine yemiş ve biraz para goyallar gk çocuklar da testi gırılınca koşar onları toplardı. algıcılar genelde dolama, dillirga gibi şarkıları çalardı.

28-30) Düğünde neler yenilir içilir?

Eğer düğün yemeli imeliysa oğlan tarafının yaptığı yemekler yenirdi. Bir iki ko keseller, pilav yapalar, fırınada da badadez bişirillerdi. İşgi olarak şarap içellerdi.

28-31) Düğünde geline neler armağan edilmektedir?

Altın dakallardı. Bilezik, yüzük, gerdanlık, bendo gibi altınlar da alılırdı. Bendo gızın ya boynuna dakılırdı ya da alınının ortasına gelecek şekilde başına bağlanırdı.

28-32) Resmi nikah, imam nikahı nasıl yapılmaktadır?

Resmi nikâh devletin görevlendirdiği bir gişi tarafından gıyılırdı. Esgiden her köyde bulunmazdı. İnsanlar ya kasabaya gidereg resmi nikâh gıyallardı. Esgiden imam nikâhı resmi nikâhdan daha önemli tutulurdu. Bazıları önce imam nikâhı gıyardı. Sonra işleri düşünce da kasabaya gidelerdi o zaman gıyallardı. İmam nikâhını bölgedeki imam gıyardı ve herkes mutlaka yapardı.

28-33) Gerdeğe nasıl girilir? Gerdek öncesi ve sonrası gelenekleri nelerdir?

Düğün bitikten sonra gerdeğe girilir. Yatak odasına önce gelin gider. Sonra köyün gençleri, yani damadın arkadaşları damadı yumruklayarak onu adaya goyallar. Ertesi gün sabahtan damadın anası çiftlerin yatığı çarşafı kapıda bekler ve alır. Bundan gelinin kız oğlan gız olup olmadığı belli olur.

28-34) Düğünün ertesi günü ne yapılır?

Düğün telaşından gurtulan yeni evliler evlerinde normal hayatlarına devam ederler. İlk hafta fazla dışarı ayleye, golu gomşuya gidmezlar.

28-35) Gelin, kayın pederine ve kayınvalidesine nasıl hitap eder?

Baba, anne diye seslenir.

28-36) Gelinin kocası ölürse ne yapılır?

Eğer gadının çocukları varsa gocasının aylesinin yanında galır. Eğer çocukları yoğusa babasının evine geri döner.

28-37) Gelin ölürse ne yapılır?

Belli bir süre beklendikten sonra adama eş aranmaya başlanır.

28-38) Akraba evlilikleri hakkında halkın inançları nelerdir?

Bizim zamanımızda da akraba evliliklerine iyi bakılmazdı. Halk böyle evliliklerde sakat çocukların doğacağını bilirdi. Ama gene da ayleler arasında mal yabancıya gidmesin diye böyle evlilikler olurdu.

29-) Ölümle İlgili Sorular:

29-1) Ölümü düşündüren ön belirtiler nelerdir?

İnsan yaşlandığı vakit ve hastalanır hemen ölüm aklına gelir.

29-2) Ölecek kişi hasta ise ölüm belirtileri nelerdir?

Hastanın aşırı ayaklarının şişmesi, ağzının aşırı guruması, inlemesi gibi sebepler hastanın ölüm belirtileridir.

29-3) Ölümü uzaklaştırmak için halkın aldığı tedbirler, uyguladığı pratikler nelerdir?

İnsanlar yaşlandık sonra gendine daha çok bakarlar. Hasta olmamaya özen gösterirler. Haplarını saati saatına içmeye, soğuk almamaya dikkat ederler. Devamlı Allah'a sağlıkları için dua ederler.

29-4) Bir hastanın öleceğine kanaat getirilirse ne yapılır?

Yurt dışındaki ya da uzakta galan evlatlarına haber edilerek onu gelip görmeleri sağlanır. Devamlı başında oturarak ona dualar okunur.

29-5) Ölüm olayının hemen arkasından yapılan işler nelerdir?

Ölünün gözleri açıksa onlar kapatılır. Ayak başparmakları birbirine bağlanır. Çenesinden yukarı doğru başına bağlanır ki ağzı açık gamlasın. Sonra beyaz bir çarşafı üstü örtülür.

29-6) Ölünün gözlerinin açık olması hakkındaki inanmalar nelerdir?

Gözü arkada gitti derler. Yani ölünün dünya da daha yapacak bi şeyleri vardı.

Huzurlu ölmedi gözü açık gitti derlerdi.

29-7) Sabahleyin ölen kimse ne zaman gömülür?

Sabah ölen bir gişi öğle namazından sonra gömülür.

29-8) Öğleyin ölen kimse ne zaman gömülür?

Öğle namazına yetişmezse ikindi namazından sonra gömülür?

29-9) Akşam vakti ölen kimse ne zaman gömülür?

Ertesi gün öğle namazından sonra gömülür.

29-10) Ölü bir gün bekletilecek olursa nasıl bekletilir?

Ölünün üzeri beyaz bir çaşafla örtüldükten sonra garnının üzerine bir bıçak goyallardı şişmesin diye ve aileden bir iki gişi sabaha gadar beklerdi. Gece hoca ölüye yasin okurdu.

29-11) Ölü gömülmeye nasıl hazırlanır? Yıkama kefenleme işleriyle ilgili gelenekler nelerdir?

Ölüyü hoca yıkar kefenini ölçü alarak keser ve ölüyü kefenleyerek gömülmeye hazırlardı. Yıkama ve kefenlenme sırasında istersa ayleden biri oraya gider görürdü.

29-12) Ölünün yıkama suyundan artanı ne yaparlardı?

Yıkama işlemi bitince kazanı ters çeviriller, yani artan suyu oracığa dökellerdi. Kazanın üzerine da bir daş gollar.

29-13) Tabut nasıl yapılır? Üzerine neler örtülür?

Tabutu tahtadan yaparlardı. Üzerine ya yeşil bir bez örtellerdi. Ya da bayrak örtellerdi.

29-14) Cenaze namazı nasıl kılınır? Bu namaza kimler katılır?

Camiden çıkan cemaat ölüyü mezara götürürlər. Cenazeyi musalla taşına gollar ve sonra namazı oracığda gılallar. Namaza erkekler katılır. Sonra mezara gelenler hep beraber ölüyü gömeller.

29-15) Ölü mezarlığa nasıl taşınır?

Ölü erkekler tarafından taşınır. Tabutun alt tarafına biri öne gelecek şekilde bir tahta gollar. Bire da arkaya gelecek şekilde bir tahta gollar ve omuzlarının üzerinde taşılırlar. Ölü taşıma sebep olduğu için devamlı değişerek taşılırlar ve ölü mezarlığa gider.

29-16) Mezar kazmayla ilgili gelenekler nelerdir?

Köydeki erkekler toplanarak mezar gazmaya gideller ve hep bir elden mezar çabucagdan gazılır. Mezarı kibleye doğru gazalllar.

29-17) Ölü mezara nasıl gömülür?

Ölünün başını batıya gelecek şekilde, yüzü da gibleye doğru gelecek şekilde yerleştiriller ve gömeller.

29-18) Gömülme işlemi sırasında ne gibi dini işlem yaparlar?

İmam orda ölü için dua okur. Mezarlığa gelen halk da gendi bildiği duaları okur

29-19) Ölü yemeği veriliyorsa özellikleri nelerdir?

Ölünün canına simit helvası yapalar ve bir kısmını camiye götürürlər. Namazdan sonra cemaat yer ve dua eder. Bir kısmını ise fakir fukaraya veriller.

29-20) Başsağlığı ziyaretleri nasıl yapılır?

Ölen gişinin aylesine gelerek “ Başınız sağolsun” deller. Ayleye biraz teselli veriller.

29-21) Yas tutma geleneği var mı? Varsa nasıl uygulanmaktadır?

Yas dutallardı. Hele da birinin evladı ya da gocası öldüyse aylarınan, yıllarınan ağlar bağıırdı.

29-22) Yas ne zaman kalkmaktadır?

Genelde yas kırk günden sonra hafifler. Ama eğer bir aynenin evladı öldüyse o zaman o ayle yıllarınan yas dutardı.

29-23) İlk bayramda yaslı ailenin durumu nasıl olur?

Onlar bayram yapmazlardı. Ahalide onların yaslı olduğunu bildiği için bayram kutlamasına gidmezlerdi.

29-24) Devir işlemi nasıl yapılır?

Ölen gişinin yakınlarından bir gişi tereke olarak seçilir. Bu gişi ayle de güvenilen gişidir ve mirası eşit bölereg miras geçlere dağıtır.

29-25) İskat işlemi nasıl yapılır?

Ölen gişinin günahlarının af edilmesi için ayle fakir fukaralara yeyecek ve para verir.

29-26) Mezar ilk defa ne zaman ziyaret edilmektedir?

Okunmuş suyu mezara dökme diye bir adet vardır. Ölü gömüldükten sonra üç her gün sabah güneş doğmadan mezara gidilir ve okunmuş su oraya dökülür.

29-27) Başka hangi zamanlarda mezar ziyaret edilmektedir?

Her zaman mezara ziyarete gidebiliriz ama biz bayramlarda, ölünün yıl dönümünde gider ziyaret ederiz.

29-28) Mevlit okutma geleneği var mı? Varsa nasıl uygulanır?

Mevlit okutma vardır. Ölü öldükten üç gün sonra mevlit okutulur. Genelde yıldönümlerinde ve birinin rüyasına gelirse o gişi falan gişi rüyama girdi bir mevlit okudur onun için.

29-29) Ölünün giydiği kıyafetler ne yapılırdı?

Çok esgi urubaları ya atılır ya da yakılır. Ama işe yarayan urubalar fakir fukaralara verilir.

29-30) Yörede ölümler mutlaka mezarlığa mı gömülmektedir?

Köyün mezarlığı vardır. Herkes mezarlığa gömülür. Esgiden binde bir bazı gişiler çıkardı ve öldüklerinde gendi tarlalarının içine gömülmelerini vasiyet ederler. Onları da vasiyet ettikleri yere gömellerdi.

29-31) Mezarlıkta aynı ailenin fertleri yan yana mı gömülmektedir?

Genelde yan yana gömmeye çalışırlar. Eğer yer varsa yan yana gömeller yogsa ayrı gömeller.

29-32) Mezarın iki ucuna neler dikilmektedir?

Ayak ve başucuna iki daş dikellerdi ki mezarın yeri gaybolmasın diye. Bir da daşın üzerine ölünün adı ve soyadı yazılırdı ki garışmasın. Daha sonra oraya türbe yapalları.

29-33) Mezar taşlarına neler yazılmaktadır?

Esgiden Fatiha Süresi yazıllardı. Şimdi galmadı. İsim, baba adı (şimdi ise soyisim yazalları) doğum tarihi, ölüm tarihi yazılır.

29-34) Ölülerin adları geçtiğinde neler söylenmektedir?

Allah rahmet eylesin, yattığı yer nur, mekânı cennet olsun.

30-) Halk Hekimliğiyle İlgili Sorular:

30-1) Halk arasında hastalıkları tedavi eden kişilere hangi adlar verilmektedir?

Şifacı, sağlıkcı, hoca gibi adlar dellardı.

30-2) Bu kimselerin özellikleri nelerdir?

Allah tarafından bunlara ayrı bir yetenek verildiğine insanlar inanırdı. Aslında bunlar biraz bilgili insanlardı. Öyle ufak tefek hastalıklara nasıl müdahale edeceklerini bilirdi. Böyle ufak hastalıkları iyi edinca da halk bunlara tamamen inanırdı.

30-3) Hastalıkları nasıl teşhis etmektedirler?

Onların gendine göre artık bir yöntemleri vardı anlardılar. Aynı belirtiyi gösteren gişilere hep aynı tedavi uygulanırdı.

30-4) Hastalıkları nasıl tedavi etmektedirler?

Esgiden öyle hap map golay golay bulunmazdı. Onun için hastalıkları genelde otlarla, bitkilerle, okuyarak, üfürerek, muska yaparak iyileştirmeye çalışıldırı.

30-5) Halk ilaçlarının tarifleri nelerdir? Bu ilaçlar hangi hastalıkların tedavisinde kullanılmaktadır?

Mesela adam bir sıcak sudan veya ateşten yandıysa onun üsdüne badadez keseller ve gollardı. Kekik otunu gaynadılar ve bol bol içellerdi. Bunları da şekeri olanlar içerde, düşün diye.

30-6) Dini yollardan tedavi nasıl yapılmaktadır?

Hocalar hasta olanlara okurdu ve geçecek derdi. İnsanlar buna inanırdı. Geçerse geçerdi. Bazen da muska yapallardı. “Bu musgayı dakacan hiç çıkarmayacan o zaman iyi olun” dellerdi.

30-7) Kırık ve çıkıkların tedavisi nasıl yapılmaktadır?

İlk önce kırığın düz olup olmadığına bakallardı. Eğer kemik yerinden gışdıysa yerine goyallardı. Sonra iki düz tahta alıllar gırığın olduğı yere garşılıklı gollar ve bezila sıkı sıkı sarallardı. Çıkıklarda ise önce o bölgeyi biraz zeytin yağıyla yumuşatarak sonra yerine goyallardı.

30-8) Yara ve berelerin tedavisi nasıl yapılmaktadır?

Yarayı ya da bereyi temiz suyla sileler sonra da fislikanı ezeller ve yaranın üstüne gollardı.

30-9) Halkın ev içinde kendi kendine hastalıkları tedavisi nasıl olmaktadır?

Garnı ağrıyana bez gızdırıp garnına gollardı. Baş ağrıyana ve nezle olana, efgalıpto ağacının yapraklarını gaynadıllar ve hastayı onun buharına dutallardı.

30-10) Ruh hastalıkları nasıl tedavi olmaktadır?

Bu hastalara hocalar okuyarak eyileştirmeye çalışıllardı. Bazıları da böyle hastaları garanlık odaya goyarak tedavi etmeye çalışırdı.

30-11) Hastaların beslenmesi nasıl yapıyor?

Hastalara çorba yapallardı. Güçlensinler diye da dadlı yedirillerdı.

30-12) Dişleri kimler çekmektedir?

Aylede büyük olanlar çekerdi. Anne, baba, amca, dayı gibi.

30-13) Diş çekme metotları nelerdir?

İpe bağlar çekerdiler. Kolay çıkmayan dişleri kerpedenla çekerek çıkarırdılar.

31-) Halk Veterinerliğiyle İlgili Sorular:

31-1) Halk arasında hayvan hastalıklarını tedavi eden kişilere hangi adlar verilmektedir?

Hayvan doktoru, paytar gibi isimler dellerdi.

31-2) Bu kişilerin özellikleri nelerdir?

Hayvanlardan çok iyi anlayan insanlardı ve birçok hayvan hastalığından anlallardı.

31-3) Dini yollardan hayvan hastalıkları nasıl tedavi edilmektedir?

Artık hayvanın çaresi galmayınca herkes hocaya gider son bir umut olarak. Hoca gelir dua ederdi.

31-4) Hayvanlardaki kırık ve çıkıklar nasıl tedavi edilmektedir?

Eğer iyileşecek gibiysa kırığı tahtalarla sıkıştırarak bağlallardı. Eğer hayvan iyileşmeyecek kadar kötüysa onu kesip yellerdi. Çünkü kırık çıkık da hayvanın hiçbir hastalığı yoktur onun için hiç çekinmeden onu kesip yeller.

31-5) Hayvan doğumları nasıl yaptırılmaktadır?

Eğer doğum yapacak olan büyük hayvansa, yani inek bütün köyün erkekleri toplanır yardım ederdi. İple bağlallar çekerek doğurtullardı. Eğer koyun keçi gibi küçük baş hayvan doğuracagsa onları zaten çobanları doğurturdu. Hayvan eğer zorlanırsa ya da yavru ters gelirse bazıları ona kepçenin ya da kevgirin sapıyla yardım edellerdi.

31-6) Hasta hayvanların beslenmesi nasıl yapılmaktadır?

Hasta olduğu için sürüden ayrı tutulurdu zarar görmesin diye. Artık dışarıda, ovada ne bulursa onu yerd.

32-) Halk Meteorolojisiyle İlgili Sorular:

32-1) Tabiat olaylarının sebepleri nasıl açıklanmaktadır?

Allah'ın işidir. Yağmur yağması, fırtına, sel, hortum gibi olayların sebebinin Allah olduğuna inanırız.

32-2) Kaç türlü yağmur, dolu yağışı, rüzgar esişi vardır?

Çilenti şeklinde, normal yağış, şicim gibi çok yağan yağmur vardır. Ufak daneli dolu, iri daneli dolu. Uslu rüzgâr, azgın rüzgâr, fırtına.

32-3) Yörede en iyi kimler hava tahmini yapmaktadır? Bu yeteneği nasıl kazanmıştır?

Havadan anlayan gışiler esgi çifçilerdir. Onlar uzun zamandan beri havayı takip etikleri için en iyi tahmini onlar yapar.

32-4) Gökteki cisimlere bakarak hava tahmini nasıl yapılmaktadır?

Ağustos ayında havayı takip ederlerdi. Ağustos ayındaki havadaki bulutlara göre gışta hangi ay yağmur var veya yok tahmin ederlerdi. Buna da “Minaleyallar” dellerdi. Çoğunlukla da söyledikleri çıkardı.

32-5) Bitkilerin durumuna bakarak hava tahmini nasıl yapılmaktadır?

Yerdeki otlara ya da dikenlere bakarak onlar eğer rüzgâr olmadan gıpırdarsa yağmur geleceg demektir.

İhtiyarlar “Bu gün dizlerim çok ağır yağmur yağayacak” dellerdi.

32-7) Güneş ve ay tutulmasıyla ilgili inanışlar nelerdir?

Güneş ve ay dutulunca onların gurtulması için sokaklarda çoluk çocuk herkes teneke çalardı dutulmadan gurtulsunlar diye.

32-8) Yağmur yağdırmayla ilgili inanışlar nelerdir?

Yağmur duasına çıkardılar ve köylü toplanarak, dualar okuyarak köyün dışında bir guyun başına giderler ve o guya daş atallar dualar okuyarak geri gelillerdi.

33-) Halk Takvimiyle İlgili Sorular:

33-1) Bir yıl kaç mevsim kabul edilmektedir?

Her zaman dört mevsim gabul ederig.

33-2) Günlerle ilgili halk inanmaları nelerdir?

Salı gününü birine ziyarete gitme bakımından iyi tutmazlardı. Yeni doğmuş birine gitmezlerdi. Cuma gününü ise mübarek gün olarak bilirig ve o gün mutlaka camiye gider, namazı gılarig.

33-3) Yılbaşı olarak hangi ay ve gün kabul edilmektedir? Yılbaşı için kutlama yapılıyor mu?

Yılbaşı olarak aralık ayının otuz birinin gecesini ocak ayının birine bağlayan gece kabul edilir. Esgiden yılbaşı geceleri kutlanmazdı. Ama şimdi kutlanır. Esgiden bayramlara çok önem verilir onlar kutlanırdı.

33-4) Hangi saat türü kullanılmaktadır? Saat kullanılmıyorsa zaman ayarı nasıl yapılıyor?

Esgiden saat yoğudu. İnsanlar işe güneş doğmadan gider, güneş batımında paydos ederdi. Güneşin gidiş yönüne doğru sabah, öğle, akşam olduğu belirlenirdi.

33-5) Kişilerin doğum tarihi nerelere ve nasıl yazılmaktadır?

Eğer köy muhtarı okuma yazma bilirse ona yazdırırdı. Eğer muhtara yazdırmazsak, köyde yazma bilen birine gider bir yere yazdırırdık. Şehere gidince da çocuğu gayıd eddirirdik.

34-) Halk Hukukuyla İlgili Sorular:

34-1) Tek eşle veya çok eşle evlenme geleneğinden hangisi kabul edilmektedir?

Bizim zamanımızda tek eşlilik kabul edilmekteydi tabii şimdi da öyledir.

34-2) Akraba arası evlenme görülmekte midir? Akraba evlilikleri hakkında olumlu ve olumsuz inanışlar nelerdir?

Esgiden çok olurdu. Bazı aylelerde daha çok olurdu çünkü mal yabancıya gidmesin diye ayleden biriyle evlendirirlerdi. Ayle evliliklerinde gorkallardı çünkü sakat evlat doğacağı riski olduğunu bilirdi.

34-3) Erkek ve kız çocukların, eşlerin miras payları nasıl belirlenmektedir?

Erkeğe üç hisse verilirse, gıza da üçte bir hisse verilirdi. Ya da gıza hiç vermezlerdi.

34-4) Evlatlık alınmakta mıdır? Evlatlıklar öz çocukların haklarına sahip midir?

Evlatlık çocuğu olmayanlar alırdı. Ya da çok zengin ağalar alırdı. Başka türlü evlat edinen yogdu. Çocuğu olmayıp da alanlar başka çocukları olmadığı için ona çok eyi bakardı. Ama zengin ağaların aldığı çocuklar artık o insanın insaniyetliğine galmıştır. İster eyi davranır, ister kötü, istersa ona malından verirdi, istemezsa vermezdi.

34-5) Medeni nikahsız eşler mirastan nasıl faydalanmaktadır?

Eğer gocası ona ölmeden üzerine gider da bişey devredersa onu alırdı. Yoksa mirasda hiçbir hakkı yogdu ve bi şey almazdı.

34-6) Köydeki anlaşmazlıklar mahkemeye gidilmeden nasıl çözümlenmektedir?

Anlaşmazlık olan ayleler bir araya toplanarak çözellirdi.

35-) Halk Botaniğiyle İlgili Sorular:

35-1) Halk kendiliğinden yetişen ağaç türünden bitkilere ne gibi adlar verilmektedir?

Yabanı dellerdi.

35-2) Otların çeşitleri nelerdir?

Labsana, gömeç, ekşili, kokar ot.

35-3) Çiçeklerin çeşitleri nelerdir?

Fesliken, yasemin, gül damlası, gül, ful.

35-4) Sebzelerin çeşitleri nelerdir?

Patlıcan, biber, gabak, fasulya, börölce, domadez, hıyar.

35-5) Meyvelerin çeşitleri nelerdir?

Alıç, üzüm, incir, ayva, karpuz, gavun, erik, nar.

35-6) Keyif verici bitkiler hakkında inanışlar nelerdir?

Bir tek bide tütün vardı onu da herkes gullanmazdı. Onu seytan icadı olarak görenler vardı.

35-7) Meyvelerin kerestelerinden nasıl yararlanılmaktadır?

Sandalya, masa, koltuk yapımında gullanıllardı. Yakacak olarak gullanıllardı. Çobanlar topuz yapardı.

35-8) Ormanların korunması konusunda halkın düşünceleri nelerdir?

Ormana çok değer verilerdi. Ormanda en ufak bir yangın olsa çoluk çocuk da olmak üzere bütün köylü yangını söndürmek için hemen koşalllar.

36-) Halk Zoolojisiyle İlgili Sorular:

36-1) Yörede hangi hayvan türleri yetiştirilmektedir?

İnek, goyun, keçi, eşek, katır, at, tavşan.

36-2) Hayvanların nasıl yaratıldıklarına inanılmaktadır?

Allah tarafından yaratıldıklarına inanılır. Her ülkenin mevsim koşullarına göre değişik hayvanlar oralara özgü olarak yaratılmıştır.

36-3) Evcil hayvanlar nasıl çoğaltılmaktadır?

Yumurtası olanlar yumurtaya oturtularak, diğerleri çiftleştirilerek çoğaltılır.

36-4) Böceklerin, kuşların tabiatı ne gibi görevler yaptıklarına inanılmaktadır?

Hayvanlar tabiatın dengesini oluştururlar. Bazı hayvanlar başka hayvanları yeller. Guşlar yediği tohumu başka yerde hazmedince da çıkarır, orada da o tohum biter ve olur.

36-5) Hayvanların öldürölmeleri, öldürölmemeleri konusunda halk inanışları nelerdir?

At, eşek, katır gibi hayvanlar ayağını gırınca da eyileşme ihtimali yoktur onu sahibi gendi öldürür. Çünkü hayvan boşuna acı çekecek, bile bile o hayvana acı çektirmek günahdır. Kedi öldürmeyi da günah dutallar ve yedi sene nüsübetliğı olduğunu söyleller. Gırlangıçların yuvalarını bozma yada gendini öldürmeyi da eyi dutmazlar. Çocuklar gırlangıçların yuvasını bozmasın ve guş lastiğıyle onları avlamasınlar diye eğer bunları yaparsanız saçlarınız dökülecek kel olacaksınız deyerek çocukları gorkudullardı.

36-4) Sularda yaşayan hayvanlar hakkında neler bilinmektedir?

Denizin altı bambaşka bir dünyadır. Bizim köyümüz denizin tam kenerında olmadığı için pek bi şey bilmeyik ama meraklı olanlar gider dalallar.

37-) Halk Ekonomisiyle İlgili Sorular:

37-1) Yörede tarım yapılyorsa hangi ürünler yetiştirilir?

Çifçiler arpa, buğday, havedda, vigo ekeller. Bahçacılar domadez, salatalık, biber, patlıcan, fasulya, böğrölce, sarma, turp, üzüm yetiştiriller. Hayvancılar hayvanlarını doyurmak için onlara dirifil ve darı ekeller.

37-2) Bu ürünleri yetiştirmek için toprak nasıl hazırlanmaktadır?

Ürün ekilmeden önce tarla nadasa çıkarılır. Sabanla sürülür. Ekim zamanı yaklaşınca tarla tırmıkla bir daha sürülür. Ekilecek zaman ise tarla düzeltilerek ekilir. Esgiden bu sürme ekme işlerini hep hayvanlarla yapardık. Çift öküzlerinin arkasına sabanlar takılır sabahdan akşama kadar tarla sürerdik.

37-3) Tarla nasıl ekilmekte, sebze nasıl dikilmektedir?

Tarla sürülüp ekime hazır olunca ekmeğe başlardık. Hep elimizla ekerdik. Arpa buğday ekilecegsa elimizla saçar sonra da üstünden sürerdik. Sebze fidanı dikilecegsa tek tek ellerimizinan açılan çizinin içine ekerdik.

37-4) Meyve bahçeleri, bağ nasıl kurulmaktadır?

Ekilecek tarlayı önce ayağımızla adım adım ölçerdik. Sonra hangi aralıklarla ekileceğini gararlaştırırdık. Sonra çukurları açardık. Yaklaşık her çukur iki ayak derinliğinde olurdu. Sonra ekilecek fidanları çukura goyarak örterdik. Her fidanın arası yaklaşık üç dört adım olurdu. Şimdiki kadar aralı ekmezdik çünkü o zaman draktör, geniş tırmık yogdu.

37-5) Ürünlerin yetiştirilmesi konusunda ne gibi işlemler yapılmaktadır?

Kökleri çapalanır, hayvan gübresi gonur, devamlı sulanır. Budama gerekirse zamanında budaması yapılır. Eğer ağaç ya da bağ da sararma olursa onun köküne asıl demir goyardık ve o sararma giderdi.

37-6) Ürünlerin olgunlaştığı nasıl anlaşılmaktadır?

Üzüm gızmaya başlayınca anlarıg ki bişiyor. Portakal turuncu renge gelince olgunlaştığı anlaşılır. Domadez irileşince da yeşilden kırmızıya dönmeye başlar anlarık ki bişiyor. Yani hem renklerine hem da büyüklüklerine bakarak anlarıg.

37-7) Ürünlerin ekimi, dikimi yetiştirilmesi, hasat ve harman zamanında ne gibi araç ve gereçler kullanılmaktadır?

Saban, çapa, kürek, orak, yaba, düven, galbur, köhün, kantar.

37-8) Tahıllar değirmene nasıl hazırlanır?

Eğer buğdayı ekmeklik un yapacaksak, önce buğdayı yıkarık. Yıkadıktan sonra onu guruduruk ve torbalara goyarak eşeklerin an değirmene götürerek öğüdüdük.

37-9) Köy değirmenlerinin yapısı, özellikleri, değirmen gelenekleri nelerdir?

Hatırladığım gadarıyla bizim zamanımızdaki değirmenler, iki büyük yuvarlar daştan oluşurdu. Altaki daş düz, onun üstündeki daşın ise ortası delikdi ve oradan buğday dökülürdü. İki daşın arasında ezilen buğday toz halinde aşağıya dökülürdü. Döküldüğü yere torba goyarak toz halindeki buğday ununu doldurullardı. Değirmene giddiğinizde da sıra vardı, getirdiğiniz buğdayı oraya sıraya göre dizerdik. Eğer sıra çoğsa da o gün değirmene yetişmeyeceydi geri köyümüze dönerdik. Ertesi gün tekrar giderdik. Ama o zamana gadar eğer sıra gelmişsa oradakiler senin malını alır değirmene verir ve çıkan malzemeyi de bir tamam yerine gordu. Yani sıra bozulmaz kimsenin hakkı yenmez, malı çalınmazdı.

37-10) Tarımda kullanılan taşıma araçları nelerdir?

O zamanlar eşek arabası, katır arabası ki bu ikisi aynıydı. Öküz arabası vardı bunlarla daşırdılar. Bu arabaları olmayanlar torbalara doldurarak, ya da köhünlere doldurarak eşeğe yükler ve daşırdılar. Fakir olup da eşeği da olmayanlar gendi sırtlarında daşırdılar.

37-11) Tarımda daha iyi verim almak için başvurulanan yollar nelerdir?

Eyi verim almak için tarlayı üç dört kere sürerdik. Bir da tarlayı ekmeden önce tarlayı fişkıldardık.

37-12) Sebzeler ve meyveler kışa nasıl saklanmaktadır?

Tobladığımız maksıllardan gışa saklamak istersak samanın içine gömerdik. Gışa gadar dayanırdı. Gurudulacak sabze ve meyve varsa yazda onları güneşde eyice gurudur öyle asardık.

37-13) Tahıllar, sebze ve meyveler hastalıklardan nasıl korunmaktadır?

Bizim zamanımızda ne bu kadar ilaç vardı ne de hastalık. Biz yalnız gorumak için kükürt kullanırdık.

37-14) Tarım ürünleri ailelerin geçimini sağlamaya yetiyor mu?

Yetişmez.

37-15) Yörede hangi hayvanlar yetiştirilmektedir?

Bizim köyümüzde yetişen hayvanlar inek, keçi, koyundur.

37-16) Halk parasını nasıl sakla, nasıl değerlendirmeyi düşünür?

İnsan her zaman biraz parasını bir kenara goyar. Çünkü bu günden yarına ne olacayık bilmeyiz. Ama fazla parası olanlar tarla alır, ev yapar, bahçeci ya da çiftçiysa alet edavat alır.

37-17) Borçlanma, tasarruf konusunda halk inançları nelerdir?

Esgiden insan çok zorda galmadan borçlanmazdı. Çünkü ödemek çok zordu, iş azdı para kazanmak kolay değildi. Çok borçlanıp da ödeyemeyenlerin bütün malını alırlardı da yetmezdi adam ölene kadar borç öderdi. Bu olaylardan dolayı borç almaya iyi gözüle bakmazdı ahalî.

37-18) Kullanılan ölçü ve tartı aletleri nelerdir?

Terazi, kantar, blanza, mezur.

38-) Halk Sanatları ve Zanaatlarıyla İlgili Sorular:

38-1) Yörede kadınların uğraştıkları el sanatları nelerdir?

Tente işi, şişe yün işlerdiler.

38-2) Her el sanatı ayrı ayrı ele alınacak:

A-) Bu sanat kimden, ne zaman, nasıl öğrenilmiştir?

Tente işi nenelerimizden annelerimizden öğrenirdik. Genç kızlar genelde on üç, on dört yaşlarında bu işleri öğrenirdi. Büyüklerimiz bize hergün göstererek öğretilirdi.

B-) Hangi malzemeler kullanılmaktadır? Bu malzemeler nereden temin edilmektedir?

Tente işinde ince tente ipliği, tığ gullanarak yapalardı. Bunları köy köy gezip satan gişiler vardı. Belli zaman aralıklarıyla gelir satardı. İnsanlar da ona göre ihtiyacını alırdı. Yün işinde ise inceden galına doğru boy boy şişler var onlarla kadınlar yün iplikleri işleller.

C-) Hangi eşyalar üretilmektedir?

Ev için süs eşyası, eldiven, hırka, atkı, çorap gibi eşyalar üretillirdi.

D-) Üretilen eşyalar hangi işlerde kullanılmaktadır? Bu eşyalar satılıyor mu?

Süs ve giyim işlerinde gullanılır. Satılmazdı. Hediye olarak verilirdi ve çeyiz eşyası olarak saklanırdı.

38-3) Erkeklerin uğraştıkları el sanatları ve zanaatlar hangileridir?

Dülgerlik yani tahta işi. Hasır işi, hasır örme sanatıyla uğraşırdılar. Yapıcılık, demircilik, nalbantlık gibi işler yapallardı.

38-4) Her zanaat kimden nasıl öğrenilmiştir?

A-) Zanaat, kimden, ne zaman, nasıl öğrenilmiştir?

Zanaatı öğrenmek için işin ustası birinin yanına çırak girerek öğrenillirdi.

B-) Çıraklıktan kalfalığa, ustalığa geçiş var mı?

Önce işe başlayan çırak olarak başlardı. Sonra işin inceliklerini öğrenince da kalfalığa yükselirdi. Tamamen işi benimseyip kendi başına iş yapan biri olunca ustalığa yükselirdi

C-) Hangi eşyalar üretilmektedir?

Masa, sandalye, koltuk, sehba, dolap gibi yani tüm ev eşyaları. Nacak, çekiç, nal, eğer, at arabası gibi malzemeler da yapılmaktaydı.

39-) İnanışlarla İlgili Sorular:

39-1) Adakla, dilekle ilgili inanışlar nelerdir? Adak yerleri nereleridir?

İsteklerinin olmasını isteyen insanlar adak adallardı. Dilek dileller yani bu işlere çok inanıllardı. Özellikle Hala sultana giderek adak adallardı.

39-2) Ahiretle ilgili inanışlar nelerdir?

Hayatta her zaman eylik yapan iyi düşünen ibadetini yerine getiren insanlar cennete gidecek. Fenalık yapanlara Cehenneme gidecek” dellerdi.

39-3) Ahlakla ilgili inanışlar nelerdir?

Aylesinde çevresinde yani toplum içinde ve her zaman doğru olan, düzgün davranan, konuşmasını bilen, kimseye garşı namussuzluk yapmayan gişiler ahlaklıdır. Esgiden ahlağa çok önem verillerdi. Adam bir gız alacağında ahlaklı olup olmadığına bakallardı.

39-4) Allah’la ilgili inanışlar nelerdir?

Allah’ın varlığına ve onun bütün var olan her şeyin yaratıcısı olduğuna inanırık.

39-5) Alinyazısı, kaderle ilgili inanışlar nelerdir?

Bir gişi devamlı başına kötü şeyler geldiğinde ahali “Bak ya hu ne gadersiz adam” deler. Yahut bazen bak be ne alinyazısı vardır fukaranın deller. Ya da bazen kötü bir olayda bak buna da Allah vurdu deller.

39-6) Ana ve baba ile ilgili inanışlar nelerdir?

Onlar bizim atalarımızdır ve onlara sonsuz saygı duyarız.

39-7) Ateşle ilgili inanışlar nelerdir?

Ateşle ilgili bir inanış yoktur onu araç olarak gullanırız.

39-8) Ayla ilgili inanışlar nelerdir?

Dünyanın ona bağı olduğına inanıllar ve ona bağı olarak etrafında döner deller.

39-9) Ayna ile ilgili inanışlar nelerdir?

Biri elinden aynayı düşürüp gırsa uğursuzluk getireceğıne inanıllar. Bekâr bir gız ayna gırsa onun evde galacağına inanıllar.

39-10) Baştan çevirip sadaka vermekle ilgili inanışlar nelerdir?

Birinin başına kötü bi şey gelirse ve o insan “Aman bu kötü olay düzelsin” der. Olay eğer düzelirse başım gözüm sadakası için başından para çevirip dört yol ortasına atar.

39-11) Bayramlarla ilgili inanışlar nelerdir?

Mübarek bayramlar kutlanır. Bayram sabahı erken galkarız. Bayram namazına gitdikden sonra mezarlığı ziyaret eder yakınlarmıza dua okuruz. Sonra büyüklerimizden ellerini öperiz. Küçükler da bizim ellerimizi öper ve bayramımızı kutlar.

39-12) Bedduayla ilgili inanışlar nelerdir?

Canınızı yakan birine içinizden geldiğı gibi beddua edersiniz. Eğer haklıysanız Allah bunu görür ve ona beş beterini verir.

39-13) Bereketle bollukla ilgili inanışlar nelerdir?

İnsanın işleri iyi gidersa ve bereket bolluk içindedir. O zaman fakire fukaraya yardım etmeli malının rızkını vermelidir, eylik yapmalıdır ki bu bereket bolluk devam etsin.

39-14) Buğdayla ilgili inanışlar nelerdir?

Buğday bereket olarak görülür çünkü ondan un yapılır ekmek yapılır. İnsanın temel yeyeceği ekmektir. Onun için buğday mübarek sayılır.

39-15) Buhurla ilgili inanışlar nelerdir?

Buhuru mevlit okurken ölünün canı için yakılır.

39-16) Büyü ve büyücülükle ilgili inanışlar nelerdir?

Esgiden çok inanırdılar. Ayrılmalarda, gavuşmalarda, herhangi bir kötü olayda hemen büyücüye gidilerek büyü yapılırdı.

39-17) Cennet ve cehennemle ilgili inanışlar nelerdir?

Hayatta eylik yapanlar sebep işleyenlerin cennete, kötülük yapan günah işleyen gişilerin ise cehenneme gideceğine inanılır.

39-18) Dağlarla ilgili inanışlar nelerdir?

Dağlar kutsal sayılır çünkü üzerinde birçok canlıyı besler ve insanlar dağdan birçok yeycek elde eder.

39-19) Çalgılarla ve çalgı çalmakla ilgili inanışlar nelerdir?

Düğünlerde veya bir eğlence esnasında çalgı çalınır. Her zaman çalgı çalmak iyi değildir. Mesela mezarlığın karşısından geçerken çalgı çalınmaz şarkı söylenmez saygısızlık sayılır.

39-20) Devle ilgili inanışlar nelerdir?

Devleri bize çocukken dedelerimiz nenelerimiz masallarda annadırdı. Onların çok guvvetli olduğu ve ağaçları dağları kolaylıkla yıkdıklarını annadırdı.

39-21) Ekmekle ilgili inanışlar nelerdir?

Ekmek mübarekdir. Ekmeği yere atmak günahdır. Yansıslıgla bile yere bir parça düşse onu yerden alıp üç defa öperek annımıza goyarıg ve onu bir köşeye hayvanların yemesi için gorug.

39-22) Fal ve falcılık ile ilgili inanışlar nelerdir?

Bazı insanlar yaşamlarında neler olacağını anlamak için falcıya giderek fal bakdırıllar. Bir da gadınların gendi aralarında bakdıgları gave falı vardır. Gomşular gave içdikden sonra birbirlerinin falına bakallar. Gendi aralarında bir eğlence olur. Ama bu fala da inanıllar.

39-23) Günlerle ilgili inanışlar nelerdir?

Cuma günü mubarek gündür. O gün namaza gidmek ayrı bir sebaptır. Salı günü ise eyi dutulmaz. Salı günü yeni doğmuş birine gidilmez. Bir işe başlanmışsa da Salı günü biter o gün başka işe başlanmaz.

39-24) Hac'la ilgili inanışlar nelerdir?

Bir insanın durumu eyiysa, tabi Müslüman ise haca gidmelidir. Esgiden büyüklerimiz bir gişi evlatlarını baş göz etdikden sonra maddi durumu eyiysa ilk yapacak işi Hacce gidmekdir.

39-25) Hayvanlarla ilgili inanışlar nelerdir?

Genelde yayvanlar sevilir ve beslenir. Ama yolda giderken gara bir kedi görülürse uğursuzluk getireceğne inanılır. Bayguş gördüğünüzde eğer ötüyorsa uğurlu, ötmüyorsa uğursuz sayılır.

39-26) Helal haramla ilgili inanışlar nelerdir?

Çalışarak alın teriyle kazanılan para ya da mal helaldir. Çalışmadan ve doğru olmayan yollardan kazanılan para ya da mal haram olur.

39-27) Hocayla ve öğretmenle ilgili inanışlar nelerdir?

Bizim çocukluğumuzda hocaya büyük saygı vardı. Bütün köylü ona saygı gösterir, ne söylersa inanırdı. Öğretmenlere daha da büyük saygı ve sevgi vardı. Çünkü çocuklarını eğittiği için ve bilgilerinden dolayı öğretmenler sevilir sayılırdı.

39-28) Saatla ilgili inanışlar nelerdir?

Esgiden saat olmadığı için her evde bir horoz vardı ve onun ötüşüne göre insanlar sabaha yakın horoz ötdüğünde anlardı ki sabah oluyor.

39-29) İbadetle ilgili inanışlar nelerdir?

Her Müslüman insan dinimizin emrettiği ibadetleri yerine getirmelidir. Ben bunları yapmağa çalışırım. Gendim devamlı Gur'an okurum. Seksen defa hatim endirdim. Gurbanımı keser, camime gider, namazımı da gılarım. Etrafımdaki gişilere da yapmaları için devamlı nasiyat ederim.

39-30) İçkilerle ilgili inanışlar?

İçgiyi şimdi içmem ama esgiden şarap satallardı. Fıçıların içinde beş okkalıkdı ve onları satın alırdı eve gordug bir eğlence ya da düğün olduğunda onları çıkarır, içerdik. İnsan gendini bildigden sonra bir iki bodiricik içmesi bi şey değil. Ama gendini gaybatmemesi şartıyla.

39-31) İnsanın ve dünyanın yaratılış sebebi, amacıla ilgili inanışlar nelerdir?

İnsan da dünya da Allah tarafından yaratıldı. İnsan doğar, büyür ve ölür. Dünyanın da bir ömrü vardır. Varolur, asırlar boyu yaşar ama bir gün o da ölür, işte o gün gıyamet günüdür.

39-32) İnsanın mutluluğuyla ilgili inanışlar nelerdir?

İnsanın mutluluğu aylesidir. İnsan gendi gurduğu aylesinin iyi ve sağlıklı olmasından mutlu olur. Ben garımla isdeyerek evlendik, hep birbirimize saygı duyduk. Hiçbir zaman maddi gücümüz çok iyi olmadı ama biz çocuklarımızla beraber her zaman şükrettik ve mutlu olduk. Evlatlarımızı okudduk, evlendirdik, angonilerimiz oldu. Onların hepsinin iyi olması bizim hayatta en büyük mutluluğumuzdur.

39-33) Irz, namus, şerefle ilgili inanışlar nelerdir?

Zaten bunlar olmasa insanın insanlık değeri galmaz. Irz, namus, şeref bunlar bizim için taviz verilmeyecek şeylerdir. İnsan zaten şerefi, namusu için yaşar.

39-34) Kadınlarla ilgili inanışlar nelerdir?

Gadın çok önemlidir. Bütün ayleyi çeviren gadındır. Hani deler ya gadın adamı vezir da yapar rezil da.

39-35) Kibleyle ilgili inanışlar nelerdir?

Allaha ibadet ederken hep gibleye dönerek ederig. Namaz gılarkan da gibleye yüzümüzü dönereg gılarig. Gible Allah'a ibadet sırasında bir saygı yönüdür.

39-36) Konukseverlikle ilgili inanışlar nelerdir?

Biz milletce misafiri çok severig. Allah ne verdiysa elimizden geldiği kadar onarlı ağırlar misafir ederig. Hiç tanımadığımız biri olsa dahi onu buyurt eder tanışır, igramda bulunurug.

39-37) Ormanlarla ilgili inanışlar nelerdir?

Esgiden insanlar ormna büyük saygı gösterirdi çünkü oradan geçinillerdi. Hayvanlarını orman içindeki otlardan beslleler. Yakacaklarını oradan sağlallardı. Ormanda çıkan yeyeceklerden toplallardı. Bununiçin ormana büyük önem verillerdi. Gorullardı. Allah göstermesin bir yangın çıksa bütün ahali seferber olur ormana goşardı.

39-38) Kur'an-ı Kerim'le ilgili inanışlar nelerdir?

Bizim kutsal kitabımızdır. En büyük kutsal kitaplardan biridir. Allah tarafından bize gönderilen bir kitabdır ve bize yol göstermektedir. Guranı okumak ve öğrenmek insan için çok önemlidir. Çünkü insana o kadar doğru ve güzel şeyler öğretir ki gendinizi ondan alamazsınız. Guranda dualar yasinler vardır onları da okuyup Allaha dua etmek ve yasinleri okumag da insana mutluluk verir.

39-39) Lokman hekim'le ilgili inanışlar nelerdir?

Zamanında bizde öyle otlarla ilaç yapıp insanları eyileştiren gişiler vardı. Çeşitli otları ve doğadaki maddelerden yaralara, cilt hastalıklarına, garın ağrısına gibi hastalıklara garşı ilaç yapallar insanları eyileştirillendi. Halk bu lokman hekimlere garşı büyük saygı duyardı.

39-40) Meleklerle ilgili inanışlar nelerdir?

Melekler Allahın emirlerini yerine getiren elçileridir. Bu melekler arasında şeytan da vardır ama o Allah'ın emrinden çıkmış ona garşı gelmiş bir melek olarak bilinir.

39-41) Mevritlerle ilgili inanışlar ve gelenekler nelerdir?

Ölünün üçüncü gecesinde, kırkında ve yıl dönümlerinde okuduruz.

39-42) Muskalarla ilgili inanışlar nelerdir?

İnsanları nazardan, gözden, kötü olaylardan koruduğuna inanılır. Bunlara inanalar muska yapan birine gidereg yazdırır ve mutlaka boynunda daşır.

39-43) Nazarla ilgili inanışlar ve nazarı önleme tedbirleri nelerdir?

Başına arka arakaya kötü olaylar gelen insana nazar değdiği söylenir. Genelde böyle insanlar üzerinde mavi boncuk daşıllar ve göze uğramayacaklarına inanıllar.

39-44) Nimet, rızkla ilgili inanışlar nelerdir?

İnsan çalışmalalı çabalamalıdır. Allah ona eğer kısmetinde varsa rızkını yollar. Allah'ın bize dünyadaki sunduğu her şey nimettir. Bunlardan yararlanmayı ve Allaha şükretmeyi bilmemiz lazım.

39-45) Örtünmeyle ilgili inanışlar nelerdir?

Bizim nenelerimiz, annemiz da gara çarşafı içinde örtülüydüler. Bir süre aldığımız hanımda başını yüzünü örterdi. O zamanlar öyle geçirdi. Ben hiçbir zaman benim hanıma örtünmesi için baskı yapmadım. Aksine onun herkese ayak uydurmasını istedim.

39-46) Peygamberlerle ilgili inanışlar nelerdir?

İnsanlara doğru yolu gösteren, onların yanlış yola gidmelerini önleyen Allah'ın elçileridir.

39-47) Renklerle ilgili inanışlar nelerdir?

Siyah renk genelde matemi simgeler. Kırmızı ise mutluluk ve sevinci simgeler. Yeşil renk ise huzuru, bereketi, bolluğu simgeler. Aylesinden genç yaşta birinin ölümünden sonra kadınlar siyah rengli giysiler giyeller. Çok rengarenk ve üzerinde çiçekli motif olan giysi geymezler.

39-48) Ruhla ilgili inanışlar nelerdir?

İnsanın ruhu olduğuna bu ruhun insan öldüğden sonra bedeninden çıkarag göğe yükseldiğine inanılır.

39-49) Rüyaların yorumu hakkında inanışlar nelerdir?

Rüyaların yorumalarına inanırız çünkü bunlar yaşanmış, denenmiş şeylerdir. Mesela bizde rüyada bir insanı beyazlar içinde görmek iyi değildir. Ya ayleden biri hasta olur ya da vefat olur. Bir insanın öldüğünü görürseniz o kişinin ömrü uzayacak demektir. Tabi bunlar her insana göre değişir ve değişik yorumlanır.

39-50) Sünnetle ilgili inanışlar nelerdir?

Dinimiz emrettiği için ve temizlik açısından ve sağlık bakımından iyi olduğu için yaşı gelen çocuklar mutlaka sünnet edilir. Bir çocuğu on yaşını gemişsa da sünnet edirmediler onu toplum gınar.

39-51) Su hakkında inanışlar nelerdir?

Su insanın yaşam gaynağıdır. Susuz hiç bi şey olmaz. Yaşamak için su ierig. Temizlig için su gullanırig. Garnımızı doyurmak için bişirdiğimiz yemeği suyla yaparız yani susuz hiçbir şey olmaz.

39-52) Şeytanla ilgili inanışlar nelerdir?

Allaha garşı gelmiş Allah da onu cennetten govarak lanetlemiş. Şeytan insanları yanlış yola çekmeye çalışan bir melek olmuş. İnsanlar bir yanlış yaptığında bir hataya düştüğünde ahali ona “Şeytana uydu da yaptı” der.

39-53) Temizlikle ilgili inanışlar nelerdir?

Temizlik imandan gelir. İnsan her zaman yaşadığı yeri temiz tutmalıdır. Gece olunca silip süpürmeyi iyi dutmazlar.

39-54) Tırnakla ilgili inanışlar nelerdir?

Gece tırnak kesmezler bu hiç iyi dutulmaz.

39-55) Toprakla ilgili inanışlar nelerdir?

Esgiden toprağın çok onemi vardı. Bir parça tarla almak için hayatlarını hiçe sayarak gece gündüz işler, yemez işmez para biriktirirdiler. Çünkü toprak insanı besler ve ona para gazandırırđı.

39-56) Yağmur duası, yağmur yağdırmakla ilgili inanışlar nelerdir?

Gurak gelen senelerde yağmur yağmadığı zaman, imam efendiyle köylüler toplanır yağmur duası yapmaya garar verillerdi. Bütün köylü toplanır hayvanlar kesilir, gazanlar dolusu pilavlar yapılır yenirdi. Daha sonra ise imam ve köy halkı

dua ederek köyün dışında bulunan tarlalara doğru yürür orada bulunan bir guya
daş atallardı ve geri köye dönellerdi.

39-57) Diğer dinlerin kutsal kitapları ile ilgili inanışlar nelerdir?

Bütün kutsal kitapların hepsi bir Rab olduğunu ve ona inanmamızı söyler. Bizim
kutsal kitabımız Gur'an'dır ona inanırız. Diğer kutsal kitaplara da saygı duyarız.

SONUÇ

Çalışmamda bu köylerle ilgili birçok şeye değindim. Onların gelenek ve göreneklerinin eskiden nasıl olduğunu, ilerleyen teknolojiyle insanların sosyal yaşamlarının nasıl değiştiğini anlatmaya çalıştım. Eskilere şimdiden özlem duyulduğunu belirtmek istiyorum.

Amacım bu köylerle ilgili birer kalıcı kimlik hazırlamaktır.

Akdeniz Köyü'nün adı kıyısı olduğu denizden gelmektedir. Köyün girişinde TC ve KKTC bayrakları bulunmaktadır. Akdeniz'deki halk yerlidir. Rumca bilenlerin sayısı azdır. Herkes Türkçe konuşmaktadır. Halk geçimini bahçecilik, hayvancılık ve memurlukla sağlamaktadır. Köy karpuzu ve kavunuyla ünlüdür. Çocuklar ilkokulu Tepebaşı İlkokulu'nda, orta ve liseyi ise Güzelyurt'taki okullarda okumaktadırlar. Köydeki kral mezarlıkları önemli tarihi eserlerimizdendir.

Dağyolu adından da anlaşılacağı gibi dağa çıkılan yolun kenarında kurulmuştur. Halk göçmen değildir. Köylerinden çıkmamak için çok direnmişler ve şehit de vermişlerdir. Şehitler için köyün girişine bir de anıt yapmışlar. Köylü geçimini hayvancılık ve memurlukla sağlamaktadır. Son heceyi uzatarak söyleyen halk sadece Türkçe konuşmaktadır. Çocuklar ilkokulu köylerinde okuyup orta öğretim için Lefkoşa'ya gitmektedir.

Arapköy Beşparmak Dağı üzerine kurulmuştur. Dağ ve deniz manzaralı olan köyde Türklerin yanında İngiliz ve Alman da yaşamaktadır. Herkes kendi dilini kullanmaktadır. Köyün adı köyde yaşayan Arap Sami'den gelmiştir. Halkın geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Köyde zeytin ve keçiboynuzu ağaçları çoktur. Köylü zeytinyağını köy değirmeninde çıkarmaktadır. Çocuklar ilkokulu Çatakköy'de, orta ve liseyi de Girne'de okumaktadır.

Tepebaşı Köyü tepenin üzerinde olduğu için adı buradan gelmektedir. Halk 1963'te Hisarköy'e göçmen olmuş ama 1974'te Rumlar gidince geri gelmiş. Rum evlerine de Türkiye'den gelen vatandaşlarımız yerleşmiş. Halk Kıbrıs ağzını kullanmaktadır. Çocuklar ilkokulu kendi köylerinde bitirdikten sonra orta ve liseyi Güzelyurt'ta okumaktadır. Tepebaşı'nın laleleri ünlüdür.

Araştırmamın sonunda atalarımıza gereken değeri vermeliyiz. Çünkü onlar bizim tarihimiz, özümüzdür. Onlardan bir şeyler öğrenmeye çalışmalıyız. Bizim ve adamızın gerçek kimliğini onların yansıttığına inanıyorum. Bu fikrimi de çürütecek birinin çıkabileceğini sanmıyorum.

SÖZLÜK

Alim: Bilgin.

Angoni: Torun.

Avroşinya: Ovada yetişen bir tür dikenli çalı.

Bendo: Cumhuriyet altını.

Bodiri: Double veya bir doublelik küçük kadeh.

Bindallı: Küçük çiçek desenli elbise.

Bullicik: Cıvcıv.

Cigla: Kara tavuk diye bilinen göçmen kuş.

Çığırma: Çağırma.

Desteban: Kır bekçisi.

Dirhem: 1. Okkanın 400'de birine eşit olan, 3.148 gramlık eski bir ağırlık ölçüsü.

2. Bir tür gümüş para.

Dutmaca: Yakalambaç.

Düven: Harmanda ekinlerin sapını ve tanelerini ayırmaya yarayan, keskin çakmak taşlı, önüne koşulan hayvanlarla çekilen, kızak biçiminde araç.

Efgalipto: Okaliktus ağacı.

Enek: Büyük misket.

Fassa: Orman güvercini.

Gad: Erkeklerin giydiği takım elbise.

Galliga: Nalbantcı.

Gara çoço: Çörek otu.

Gavur: 1. Müslüman olmayan kimse. 2. Dinsiz kimse.

Gufi: Sağır yılan.

Gukuma kuşu: Yaban adamı diye bilinen bir baykuş türü.

Güver: Küçük soğan.

Havedda: Kış aylarında ekilen, yeşil renkte ve kozakları olan, meyvesi nohuta benzeyen ve hayvan yemi olarak kullanılan bitki.

İskemle: Sandalye.

Kafes: Kafes biçimindeki çörek.

Kantar: Ağırlık sıfırken yatay duran bir kaldıraç koluna dik olarak tuturulmuş bir ibrenin sapmasıyla kütleleri tartan araç.

Kırgan: Hayvan kıran kimse.

Köfter: Üzüm şırasıyla nişasta kaynatılarak ve tepsilere dökülüp kesildikten sonra kurutulan bir çeşit pestil.

Küfün: Küfe.

Labsana: Tarlaların içinde yetişen, kış ayları boyunca büyüyen, yeşil yapraklı ve sarı çiçekler açan bitki.

Lamicana: Cam testi.

Okka: 1283 gr'lık ağırlık ölçüsü birimi. 400 dirhem bir okka ederdi.

Mıh: Büyük çivi.

Muâllim: Öğretmen.

Musalla taşı: Namaz kılmak için üstüne cenaze konulan masa biçiminde yüksek taş.

Muzmudi: Geçimsiz.

Mübarek: 1. Verimli bereketli. 2. Kutlu, uğurlu, kutsal.

Paner: Sesta.

Penevet: Ekmek tahtası.

Pirili: Misket.

Potin: Ayakkabı.

Saban: Tarlayı ekilir duruma getirmek için çift süren hayvanların koşulduğu demir uçlu tarım aracı.

Sabi: K            .

S  rg  : 1. Kapının kapanması i  in arkasına yatay olarak yerle  tirilen demir veya a  a   kol, tırkaz, s  rme. 2. S  r  lm     tarlayı bastırmak ve d  zeltmek i  in kullanılan, ta  tan veya a  a   k  t    nden tarım aracı, tapan.

Uruba: Giysi.

Vigo: Fi.

Yaba: Harman savurmakta kullanılan,   atal bi  iminde, tahtadan tarım aracı.

Yusuf: Mandalina.

Zembil: Hasırdan   r  lm     saplı torba.

Akdeniz Camii.

Akdeniz'deki bahçeler.

Eski kapı.

Akdeniz sahilindeki adak taşı.

Akdeniz Köyü Kral Mezarlıkları (mö 325 – ms 7 yy).

Akdeniz'deki Kral Mezarlığı'nın içi.

Akdeniz’de yeni bulunan Kral Mezarlığı’nın arka girişı.

Kral Mezarlığı'nın içi.

Köyün deniz kıyısı.

Akdeniz kıyısındaki havuz.

Kilisenin önündeki adak yeri.

Adak yerinin içi.

K y kilisesi.

Köyün ilkokulu.

Sınır taşı.

Akdeniz Köyü

Arapköy Camii

Arapköy Cami Kapısı

Arapköy Gölleti (Cimga)

Değirmen taşı.

Niyazi Dayı'ın Bahçesi

Eski zaman kileri

Arapköy Meydanı

Eski bir yapı

Arapköy Rum Mezarlığı'nın içindeki kilise

Beşparmak Dağı ve Arapköy

Dağyolu Atatürk Büstü.

Dağyolu'ndaki Şehitler Anıtı.

Dağyolu İlkokulu.

Dağyolu Camii.

Dağyolu Sağlık Ocağı.

Eski ev görüntüsü.

Dağyolu Göleti.

Dağyolu Göleti'nin yakından görünümü.

Eski düğün fotoğrafı

Eski sünnet düğünü fotoğrafı

Eski gelin fotoğrafi

Eski sünnet düğününde aile fotoğrafi

Tepebaşı'ndaki Mavi Köşk

Tepebaşı Köyü'ndeki Küçük Kilise

Tepebaşı'nın Atatürk Büstü

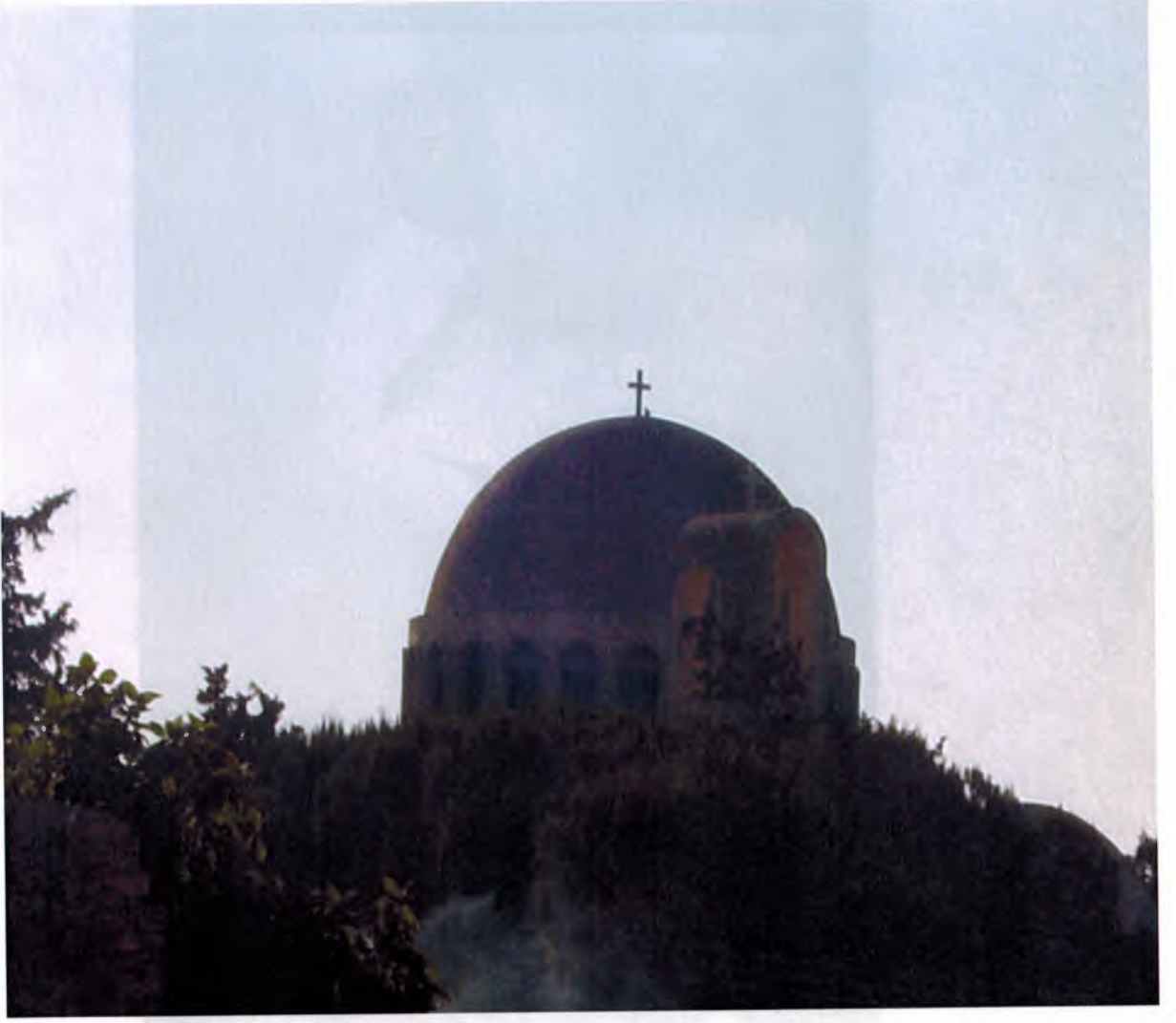
Tepebaşı Muhtarlığı

Tepebaşı'ndaki tarihi su çeşmesi

Tepebaşı'ndaki Büyük Kilise

Eski sünnet düğünlerinden görünüm.

Eski düğün fotoğrafı

İlk doğum günü fotoğrafı

1930 yıllarının askeri